

Marbo Okolje, projektiranje in svetovanje d.o.o.
Finžgarjeva ulica 1A, SI - 4248 Lesce
+386 (0)8 205 75 20, info@marbo-okolje.si
www.marbo-okolje.si

OBČINSKI PROGRAM VARSTVA OKOLJA OBČINE JESENICE ZA OBDOBJE 2022-2027

Lesce, oktober 2021

Naročnik: Občina Jesenice, Cesta železarjev 6, 4270 Jesenice

Izdelovalec: Marbo Okolje d.o.o., Finžgarjeva cesta 1a, 4248 Lesce

Naslov: Občinski program varstva okolja za Občino Jesenice za obdobje 2022-2027

Št. del. naloga: DNA-465

Arh. št.: 114/1-2021

Št. izvodov: Naročnik: 2 izvoda
Arhiv: 1 izvod

Datum: 27.10.2021

Pripravili: Eva Markun, mag. franc. in mag. fil. kult., mag. Špela Cenček, univ. dipl. inž. kraj. arh., Mojca Klemenčič Lipovec, univ. dipl. biol., Nina Pretnar, univ. dipl. inž. geol., Alenka Markun, univ. dipl. kem.

Vodja priprave poročila:

Eva Markun, mag. franc. in mag. fil.kult.

Odgovorna oseba:

Alenka Markun, univ.dipl.kem.

KAZALO VSEBINE

1. UVOD.....	5
2. POVZETEK PROGRAMA VARSTVA OKOLJA 2020-2030.....	6
3. VIZIJA IN NAČELA.....	7
4. IZHODIŠČA	9
4.1. ZAKONSKE ZAHTEVE.....	9
4.2. EVROPSKE IN NACIONALNE USMERITVE IN PROGRAMI	9
4.3. PROCES PRIPRAVE PROGRAMA	11
4.3.1. Sodelovanje javnosti.....	11
4.3.2. Shema poteka priprave OPVO	14
4.4. POVZETEK STANJA OKOLJA V OBČINI JESENICE IN TRENDI	16
4.4.1. Splošni podatki o občini Jesenice.....	16
4.4.2. Ključni viri okoljskih obremenitev in pritiski na okolje ter ocena trendov.....	16
4.4.3. Povzetek poročila o stanju okolja v občini Jesenice.....	19
4.4.4. Obstoječi kazalci stanja okolja.....	22
5. TRENUTNI IZZIVI IN USMERITVE ZA VARSTVO OKOLJA IN OHRANJANJE NARAVE.....	25
5.1. VAROVANJE NARAVE IN OKOLJA	25
5.1.1. Biotska raznovrstnost in invazivne tujerodne vrste.....	25
5.1.2. Kakovost tal.....	29
5.1.3. Kakovost zraka.....	33
5.1.4. Kakovost voda	34
5.1.5. Kakovost pitne vode.....	38
5.1.6. Upravljanje z vodami.....	40
5.2. PREHOD V NIZKOOGLJIČNO IN TRAJNOSTNO DRUŽBO.....	43
5.2.1. Zmanjševanje emisij toplogrednih plinov.....	43
5.2.2. Ravnanje z viri in odpadki.....	46
5.3. VARSTVO PRED OKOLJSKIMI TVEGANJI.....	50
5.3.1. Sanacija v preteklosti čezmerno onesnaženih področij.....	50
5.3.2. Varstvo pred hrupom v okolju	51
5.3.3. Ravnanje z nevarnimi snovmi in viri tveganja za nastanek nesreč – SEVESO obrati.....	54
5.3.4. Zdravje ljudi v občini.....	56
5.3.5. Varstvo pred elektromagnetnim sevanjem (EMS).....	58
5.3.6. Svetlobno onesnaževanje okolja	62
5.3.7. Prilagajanje podnebnim spremembam.....	63
5.3.8. Ravnanje z odpadnimi vodami.....	66
5.4. STRATEŠKI CILJI.....	69
6. OPERATIVNI PROGRAM VARSTVA OKOLJA OBČINE JESENICE	70
7. ZAKLJUČEK IN VREDNOTENJE IZVAJANJA OPVO	80
8. VIRI IN LITERATURA	80
9. PRAVNI AKTI.....	84

SEZNAM UPORABLJENIH KRATIC

ZVO:	Zakon o varstvu okolja
ARSO:	Agencija Republike Slovenije za okolje
OPVO:	Občinski program varstva okolja
NPVO:	Nacionalni program varstva okolja
ReNPVO:	Resolucija o nacionalnem programu varstva okolja
CPVO:	Celovita presoja vplivov na okolje
OP:	Okoljsko poročilo
OPN:	Občinski prostorski načrt
OPPN:	Občinski podrobní prostorski načrt
EUP:	Enota urejanja prostora
ZVO:	Zakon o varstvu okolja
TP:	Transformatorska postaja
EMS:	Elektromagnetno sevanje
NRT:	Najboljše razpoložljive tehnike
NV:	Naravna vrednota
EPO:	Ekološko pomembno območje
VVO	Vodovarstveno območje
SVPH:	Stopnja varstva pred hrupom
MKČN:	Mala komunalna čistilna naprava
KČN:	Komunalna čistilna naprava
TGP:	Toplogredni plini
MOP:	Ministrstvo za okolje in prostor
ITV:	Invazivna tujerodna vrsta
FFS:	Fitofarmacevtska sredstva
TEPN:	Trajnostni energetsko-podnebni načrt Gorenjske

1. UVOD

Občinski program varstva okolja (v nadaljevanju OPVO) je strateški dokument, ki vključuje usmeritve za razvojno politiko občine na področju varstva okolja, vse za namen doseganja trajnostnega razvoja občine. OPVO služi kot osnova za strateške, politične, razvojne, investicijske in prostorske dokumente občine.

V skladu z 38. členom Zakona o varstvu okolja (točne objave v UL so navedene v poglavju 9), je OPVO dolžna pripraviti vsaka mestna občina. Občina Jesenice sicer ne spada med mestne občine, vendar je bil prvi OPVO pripravljen že v letu 2004. Dokument se je v dveh desetletjih dopolnjeval in nadgrajeval. Osnova za OPVO 2022-2027 je Poročilo o stanju okolja za obdobje 2015-2019, ki ga je občina Jesenice izdelala v septembru 2020 (2), na osnovi katerega so bili identificirani glavni okoljski izzivi občine.

Strateški cilji, izbrani v OPVO, so skladni z Resolucijo o Nacionalnem programu varstva okolja za obdobje 2020 – 2030 (v nadaljevanju ReNPVO) (4). Pri pripravi OPVO so se upoštevali tudi naslednji strateški dokumenti: Agenda za trajnostni razvoj Združenih narodov (7), Strategija razvoja Slovenije 2030 (6), strateški dokumenti Evropske Unije s področja varstva okolja, Odlok o strategiji prostorskega razvoja Slovenije (5) in Trajnostni energetski in podnebni načrt Gorenjske (25). Pri določitvi ukrepov za doseg ciljev je bilo upoštevano načelo SMART metode (specifičnost, merljivost, sprejemljivost, uresničljivost in časovna določenost ukrepov). Struktura in metodologija priprave dokumenta OPVO sta povzeti po Priporočilih Ministrstva za okolje in prostor za pripravo občinskih programov varstva okolja (11).

Pričujoči OPVO vključuje strateške in operativne cilje za trajnostni razvoj, ukrepe za doseganje teh ciljev, kazalce, s katerimi bo omogočeno spremljanje stopnje doseganja ciljev, nosilce izvedbe ukrepov za doseg ciljev, časovni rok za doseg posameznega cilja ter predvidene stroške, ki so s tem povezani.

2. POVZETEK PROGRAMA VARSTVA OKOLJA 2020-2030

Prvi občinski program varstva okolja (OPVO) za občino Jesenice je bil izdelan novembra 2004 za obdobje 2005 do 2007, vseboval pa je tudi okvirni program do leta 2020. Drugi OPVO za občino Jesenice se je izdelal za obdobje desetih let, od 2010 do 2020 in je vseboval operativni program s petimi strateškimi cilji (1). Občina Jesenice se je po preteku drugega OPVO odločila za izdelavo novega OPVO za obdobje petih let, od leta 2022 do 2027. Osnova za izdelavo OPVO je Poročilo o stanju okolja v občini Jesenice v obdobju 2015-2019, ki je bilo izdelano septembra 2020 (2).

OPVO je dokument, v katerem so oblikovane strateške usmeritve občine na področju varstva okolja. Usmeritve temeljijo na dolgoročnih programih varstva okolja (kot je npr. ReNPVO) in definiranih problemih na področju okolja v občini Jesenice. Na podlagi strateških usmeritev je bilo izbranih pet strateških ciljev in dodatni operativni cilji s specifičnimi ukrepi, s katerimi se bodo strateški in operativni cilji dosegli.

V sklopu OPVO je določenih pet (5) strateških ciljev, ki so naslednji:

1. Skrb za zdravo pitno vodo in ustrezno vodooskrbo.
2. Zmanjševanje količine nastalih odpadkov in povečanje ločenega zbiranja in ponovne uporabe.
3. Podnebne spremembe – ukrepi za zmanjšanje emisij toplogrednih plinov in prilagajanje na podnebne spremembe.
4. V skladu z možnostmi skrb za dobro stanje okolja.
5. Celovito okoljsko informiranje in obveščanje.

Za vse strateške cilje so bili v okviru priprave OPVO določeni operativni cilji in načrt ukrepov za doseg operativnih in s tem tudi strateških ciljev. Za spremljanje in vrednotenje OPVO pri doseganju operativnih in strateških ciljev so bili določeni kazalci za spremljanje, ki se spremljajo in vrednotijo vsako leto v okviru občinskega sveta in natančneje tudi vsako peto (5) leto po izvedeni analizi trendov kazalcev. Na ta način je zagotovljeno stalno spremljanje napredka v doseganju operativnih in strateških ciljev OPVO. Poleg tega so bili za posamezne ukrepe določeni nosilci izvedbe posameznega ukrepa, stroški in viri financiranja izvedbe posameznega ukrepa.

Pri pripravi OPVO je sodelovala tudi javnost, saj je bila namera o pripravi OPVO ter osnutek OPVO objavljen na spletni strani Občine Jesenice skupaj s pozivom za dajanje pripomb in pobud. Zaradi epidemioloških razmer v času priprave OPVO so se pripombe in predlogi zbirali elektronsko.

Ker OPVO ni tog dokument, se bo program varstva okolja v procesu izvajanja lahko dopolnil z dodatnimi cilji in ukrepi, če se bo po tem pokazala potreba.

3. VIZIJA IN NAČELA

*»Vizija brez delovanja so zgolj sanje.
Delovanje brez vizije je zgolj zapravljanje časa,
toda vizija z delovanjem lahko spremeni naš svet«
(Joel A. Barker)*

*»V prihodnost ne vstopamo, lahko jo le ustvarjamo«
(John Schaar)*

Vizija občine Jesenice je:

Skrb za zdravo življenjsko okolje in boj proti podnebnim spremembam bosta izboljšala kvaliteto življenja vseh prebivalcev občine sedaj in v prihodnosti.

Vizija varstva okolja občine Jesenice upošteva naslednja načela:

1. Načelo trajnostnega razvoja

Načeto trajnostnega razvoja občine določa, da je potrebno s smotrno rabo naravnih dobrin in zaščito naravnih virov in okolja zagotoviti, da bodo naravne dobrine in kvalitetno življenjsko okolje dostopni tudi naslednjim generacijam občanov.

2. Načelo skrbi za prihodnost

Načeto skrbi za prihodnost določa, da občina sprejme in izvede ukrepe, namenjene zmanjševanju emisij toplogrednih plinov in ukrepe, namenjene prilagajanju na podnebne spremembe ter s skupnim sodelovanjem z drugimi občinami v regiji sprejme potrebne odločitve in korake za zagotovitev prehoda v nizkoogljično družbo.

3. Načelo celovitosti

Načelo celovitosti zahteva, da lokalna skupnost pri načrtovanju, sprejemanju predpisov, pobud in olajšav, izdajanju dovoljenj ipd. zagotovi presojo njihovih učinkov na okolje. Zahteva tudi, da mora občina zagotoviti javne službe varstva okolja vedno, kadar obremenitve okolja ni mogoče odpraviti z odgovornostjo povzročiteljev. Razvojni projekti občine bodo določeni in vodeni tako, da bodo prispevali k doseganju strateških in operativnih ciljev, določenih v OPVO.

4. Načelo sodelovanja

Ustavno načelo sodelovanja zahteva, da mora biti pri urejanju in odločanju o vprašanih varstva okolja zagotovljeno predhodno sodelovanje vseh prizadetih in zainteresiranih subjektov. Občina je k sodelovanju pri pripravi programa varstva okolja pozvala javnost, ker smo prepričani, da je njeno sodelovanje koristno in dobrodošlo.

5. Načelo preventive

Ustavno načelo preventive zahteva, da morajo biti pravila ravnanja, mejne vrednosti in druge norme zasnovane, vsak poseg v okolje pa projektiran in izveden tako, da povzroči čim manjšo spremembo okolja in čim manjše tveganje za okolje, ter tako, da se v največji možni meri zmanjša poraba prostora, snovi in energije pri gradnji, proizvodnji, prometu in porabi in s tem prepreči in omeji obremenitev okolja že pri izvoru nastanka. Projekti, ki posegajo oziroma

vplivajo na okolje, morajo biti zasnovani tako, da bodo njihovi vplivi na okolje čim manjši.

6. Načelo plačila za obremenjevanje

Povzročitelj obremenitve krije celotne stroške zaradi obremenjevanja okolja. Odvisno od vrste in oblike obremenjevanja okolja obsega plačilo za obremenjevanje stroške ukrepov varstva okolja, stroške odškodnin za razvrednotenje okolja, stroške nastale zaradi nevarnosti za okolje, stroške odprave poškodb okolja ter takse in povračila.

7. Načelo odgovornosti povzročitelja

Povzročitelj čezmerne obremenitve okolja je v skladu z zakonom kazensko in odškodninsko odgovoren, ter dolžan odpraviti vir in posledice čezmernega onesnaževanja.

8. Načelo obveznega subsidiarnega ukrepanja

To načelo zavezuje državo oz. lokalno skupnost, da odpravi posledice obremenjevanja okolja in krije stroške odprave posledic, ki jih ni mogoče pripisati določenim ali določljivim povzročiteljem, ali so ti sporni, ali kadar posledic ni mogoče drugače odpraviti. Če se v takšnem primeru povzročitelj ugotovi kasneje, ima država ali lokalna skupnost, ki je nosila stroške odprave posledic, pravico do njihovega vračila.

9. Načelo spodbujanja

Občina v skladu s svojimi pristojnostmi spodbuja projekte, ki zmanjšujejo izčrpavanje produktivnih potencialov okolja, zmanjšujejo emisije toplogrednih plinov, porabo snovi in energije in so manjši vir emisij snovi v okolje ali jih celo odpravljajo.

10. Načelo javne dostopnosti informacij

Podatki o stanju in spremembah v okolju ter o postopkih in dejavnostih državnih organov, organov lokalnih skupnosti, izvajalcev javnih služb in nosilcev javnih pooblastil, ki se nanašajo na okolje, so javni. Pridobljeni podatki o stanju okolja so javni in objavljeni na spletnem portalu občine Jesenice. Vsi novi podatki o stanju okolja se bodo tako kot doslej tekoče objavljali na spletnih straneh občine.

4. IZHODIŠČA

4.1. ZAKONSKE ZAHTEVE

Zakon o varstvu okolja v 38. členu določa, da so mestne občine dolžne za svoje območje pripraviti in potrditi program varstva okolja. Program varstva okolja in operativne programe za svoje območje sprejme mestna občina, lahko pa tudi druga občina ali širša samoupravna lokalna skupnost, ob smiselni uporabi določb 35., 36. in 37. člena Zakona o varstvu okolja. Ob tem občinski programi varstva okolja ne smejo biti v nasprotju z nacionalnim programom in operativnimi programi varstva okolja. Slovenija je v letu 2020 sprejela Resolucijo o nacionalnem programu varstvu okolja 2020 – 2030 (4).

Občina Jesenice ni mestna občina, zato zakonsko ni zavezana k izdelavi OPVO, vendar se je kljub temu zavezala k pripravi lastnega OPVO. Prvi OPVO Občine Jesenice je bil pripravljen za obdobje 2005-2007, drugi pa je bil pripravljen za obdobje 2010 do 2020 (1). OPVO je pripravljen na osnovi 38. člena Zakona o varstvu okolja, ob smiselni uporabi 35., 36. in 37. člena istega zakona, Resolucije o nacionalnem programu varstva okolja za obdobje 2020 – 2030 (4). Obvezna vsebina Občinskega programa varstva okolja je tudi povzetek Poročila o stanju okolja. ZVO v 106. členu določa: »Poročilo o stanju okolja najmanj vsako četrto leto za svoje območje pripravi in javno objavi tudi mestna občina, lahko pa tudi občina ali širša samoupravna lokalna skupnost ob smiselni uporabi določb 107. člena tega zakona«. Povzetek poročila o stanju okolja za občino Jesenice za obdobje 2015-2019 je podan v poglavju 4.3., povzetki poročila pa so za posamezno področje okolja smiselno povzeti tudi v posameznih poglavjih tega OPVO.

4.2. EVROPSKE IN NACIONALNE USMERITVE IN PROGRAMI

Strateški dokumenti Evropske Unije na področju varstva okolja

Evropska Unija je sprejela Evropski zeleni dogovor ali *European Green Deal*, s katerim želi za vse prebivalce Unije zagotoviti čisto, zdravo in varno okolje. Evropski zeleni dogovor je sestavljen iz svežnja ukrepov na različnih področjih, katerih glavni namen je doseči naslednje cilje (26):

- Ničelne neto emisije toplogrednih plinov do leta 2050,
- Gospodarsko rast, ločeno od rabe virov (krožno gospodarstvo) ter razvoj čistih izdelkov in tehnologij,
- Varovati človeška življenja, živali in rastline z zmanjšanjem onesnaževanja,
- Zagotoviti pravičen in vključujoč prehod v podnebno nevtralno družbo.

Eden izmed ciljev Evropske Unije je tudi doseči ničelno onesnaževanje, kar pomeni, da se onesnaževanje zraka, vode in tal zmanjša na ravni, ki ne veljajo več za škodljive zdravju in naravnim ekosistemom. Hierarhija okoljske politike EU temelji na previdnostnem načelu ter na načelu preventivnega ukrepanja. Prednost ima **preprečevanje** onesnaženja, ki mu sledi čim večje zmanjšanje in nadzor nad onesnaženjem. Nazadnje pa je nastalo onesnaženost treba sanirati in povezano škodo nadomestiti (27).

Agenda za trajnostni razvoj do leta 2030

Organizacija združenih narodov (v nadaljevanju OZN) je septembra 2015 sprejela Agendo za trajnostni razvoj do leta 2030 (v nadaljevanju Agenda 2030), v kateri so določili 17 ciljev trajnostnega razvoja. Agenda 2030 je temeljni dokument za načrtovanje trajnostnega razvoja Evropske Unije in tudi Slovenije. Z varstvom okolja so povezani naslednji cilji (7):

- Cilj 6: Vsem zagotoviti dostop do vode in sanitarne ureditve ter poskrbeti za trajnostno gospodarjenje z vodnimi viri.
- Cilj 12: Zagotoviti trajnostne načine proizvodnje in porabe.
- Cilj 13: Sprejeti nujne ukrepe za boj proti podnebnim spremembam in njihovim posledicam.
- Cilj 14: Ohranjati in vzdržno uporabljati oceane, morja in morske vire za trajnostni razvoj.
- Cilj 15: Varovati in obnoviti kopenske ekosisteme ter spodbujati njihovo trajnostno rabo, trajnostno gospodariti z gozdovi, boriti se proti širjenju puščav, preprečiti degradacijo zemljišč in obrniti ta pojav ter preprečiti izgubo biotske raznovrstnosti.

Strategija razvoja Slovenije 2030

Strategija razvoja Slovenije, ki je bila sprejeta decembra 2017, temelji na Agendi 2030 in petih strateških usmeritvah, ki so (6):

- Vključujoča, zdrava, varna in odgovorna družba,
- Visoko produktivno gospodarstvo, ki ustvarja dodano vrednost za vse,
- Učenje za in skozi vse življenje
- Ohranjeno zdravo naravno okolje
- Visoka stopnja sodelovanja, usposobljenosti in učinkovitosti upravljanja.

Na varstvo okolja se nanašata dva cilja, in sicer:

- Cilj 8: nizkoogljično krožno gospodarstvo,
- Cilj 9: trajnostno upravljanje naravnih virov.

Resolucija o nacionalnem programu varstva okolja za obdobje 2020-2030

V marcu 2020 je bila sprejeta Resolucija o Nacionalnem programu varstva okolja za obdobje 2020-2030 (v nadaljevanju ReNPVO) z vizijo: ohranjena narava in zdravo okolje v Sloveniji in zunaj nje omogočata kakovostno življenje zdajšnjim in prihodnjim generacijami.

V sklopu NPVO so določene tri strateške usmeritve (4):

- varovanje, ohranjanje in izboljševanje naravnega kapitala Slovenije,
- zagotavljanje prehoda v nizkoogljično družbo, ki učinkovito ravna z viri, preprečuje odpadke in z nastalimi odpadki učinkovito ravna,
- varovanje prebivalcev pred tveganji, povezanimi z okoljem (okoljskimi tveganji).

Izzivi, s katerimi se trenutno spoprijema Slovenija na področju okolja, so naslednji:

- čezmerno onesnažena območja zaradi preteklih dejavnosti,
- vsakoletna kratkotrajna obdobja poslabšanja kakovosti zraka,
- skrb za ohranjanje biotske raznovrstnosti in naravnih vrednot,
- obvladovanje podnebnih sprememb in prilagajanje nanje.

V nadaljevanju OPVO Občine Jesenice so v poglavju 5 za vsakega od izbranih področij pomembnih za občino Jesenice predstavljene tudi usmeritve ReNPVO 2020-2030.

4.3. PROCES PRIPRAVE PROGRAMA

Proces priprave OPVO je potekal na naslednji način:

- V letu 2020 je bilo izdelano Poročilo o stanju okolja v občini Jesenice za obdobje 2015-2019.
- Priprava OPVO za obdobje 2022-2027 je bila potrjena v sklopu potrditve Akcijskega programa varstva okolja za leto 2021 v novembru 2020.

Za pripravo OPVO je bil v okviru občinske uprave zadolžen Oddelek za okolje in prostor, v sodelovanju z zunanjim izvajalcem, družbo Marbo Okolje d.o.o.

Javnost je bila o začetku priprave OPVO obveščena in povabljen k sodelovanju preko spletne strani občine Jesenice. Javno zbiranje pripomb preko spleta je trajalo od petka 5.11.2021 do petka 19.11.2021.

V mesecu oktobru 2021 je bil pripravljen osnutek tabele s strateškimi in operativnimi cilji ter ukrepi za doseganje zastavljenih ciljev OPVO.

Javna obravnava OPVO je zaradi epidemioloških razmer potekala zgolj preko spleta, in sicer s sprejemanjem pripomb in predlogov. Preko spletne strani občine Jesenice je bila javnost pozvana, da poda pripombe in sugestije v zvezi s strateškimi in operativnimi cilji ter ukrepi za doseganje ciljev. Pripombe javnosti se bodo pregledale in upoštevale pri pripravi končnega programa varstva okolja.

Obravnava OPVO na seji OS je predvidena na dan četrtek 9. december 2021.

4.3.1. Sodelovanje javnosti

Osnutek OPVO za občino Jesenice za obdobje 2022 do 2027 je bil obešen na spletni strani občine Jesenice pod naslovom Novice.

Pri pripravi OPVO je Občina Jesenice zagotovila tudi sodelovanje javnosti preko sprejemanja pisnih pripomb po navadni pošti ali elektronsko na naslov obcina.jesenice@jesenice.si, s pripisom – pripombe na OPVO.

V okviru zbiranja pripomb in pobud na OPVO smo dobili naslednje pripombe:

1. S strani fizičnih oseb je bila podana pripomba, da firma SIJ ACRONI d.o.o. onesnažuje tudi kmetijska zemljišča na vzhodni strani Jeklarne in da je treba Belško polje opredeliti kot degradirano območje za izvajanje kmetijske dejavnosti.
2. AAG je podala več pripomb, ki se nanašajo na naslednje izpostavljene probleme:
 - a) Stanje in kvaliteta pitne vode in same oskrbe občanov s pitno vodo;
 - b) Odlaganje in kopičenje lahke frakcije in (ne)ravnanje z njo na CERO Mala Mežakla;
 - c) Povečevanje tranzitnega prometa skozi mesto;
 - d) Delovanje CCN Jesenice;
 - e) Slaba in prepočasna sanacija degradiranih območij;
 - f) »Odlagališče odpadkov« sredi mesta v obliki predelovalnice odpadnih sveč;
 - g) Svetlobno onesnaževanje na posameznih področjih mesta Jesenic;

- h) Emisije hrupa in občasne prekoračitve PM10 delcev v zraku iz jeklarne Acroni na področju Koroške Bele;
- i) »Manjši« okoljski problemi (dovozna cesta na separacijo peska in betonarna; neustrezno urejeno parkirišče SIGR Bizjak).

Do pripomb smo zavzeli naslednja stališča:

AD1:

V Poročilu o stanju okolja za obdobje 2015 do 2019 za občino Jesenice so iz tabele 2-18 razvidni rezultati analiz tal na Belškem polju. Analiza onesnaženosti tal so bile na Belškem polju izvedene leta 2015 in iz njih je razvidno naslednje preseganje:

- o preseganje mejnih vrednosti za parametre arzen, kadmij, krom,
- o preseganje opozorilnih vrednosti za cink, nikelj, svinec,
- o preseganje kritičnih vrednosti: nobena kritična vrednost ni bila presežena.

Za degradirano območje se po Zakonu o varstvu okolja lahko določi območje, na katerem so presežene kritične vrednosti za določene parametre. Območje določi vladni predpis. Analize onesnaženosti tal so bile izvedene 6 let nazaj in izmerjene vrednosti za cink, nikelj in svinec (to so parametri, ki so v prahu iz izpustov v zrak iz družbe SIJ ACRONI) so bile še precej pod kritičnimi vrednostmi. Tla na Belškem polju niso primerna za ekološko kmetijstvo.

AD2: Pripombe AAG

- a) *Stanje in kvaliteta pitne vode in same oskrbe občanov s pitno vodo:* Pripomba na besedilo gre v smeri, da OPVO ne navaja konkretnih ukrepov za odpravo težav kot sta oporečna voda iz vodovodnega vira Peričnik in težave z starim omrežjem vodovodov. Obe težavi sta v okviru OPVO preučeni in določeni tudi konkretni ukrepi za rešitev: (tabela 6a, ukrepi 1.1.4 do 1.1.7). Na osnovi izvedenih geomehanskih in geoloških raziskav se določi potrebna sanacija vodnega vira Peričnik, hkrati se izvede začasna sanacije vodnega vira – UV dezinfekcija v letu 2022, potrebno je proučiti pripravo vode pri vodnem viru Peričnik v obdobju 2022 do 2025; to pomeni izbor najboljše možnega načina sanacije vodnega vira, med katere spada tudi predlagana ultra filtracija s strani AAG, da se prebivalcem nudi varna oskrba z zdravstveno ustrezno pitno vodo,
- b) *Odlaganje in kopičenje lahke frakcije in (ne)ravnanje z njo:* AAG opozarja na onesnaževanje podzemnih voda s strani podjetja EKOGOR, na problem širjenja smradu in na požarno problematiko odpadkov. Kot ukrep je predvideno opozorilo in nadzor nad delovanjem družbe EKOGOR d.o.o., ki ga izvaja imenovana Delovna skupina, kar je dodano kot točka 2.3. v tabeli 6.a.
- c) *Povečevanje tranzitnega prometa skozi mesto:* AAG v pripombah opozarja na povečan promet čez mesto Jesenice v turistični sezoni, kjer turisti iščejo bližnjice za hitrejši in lažji prehod slovensko avstrijske meje. Tu je potreben dogovor z državo in policijo v vmesnem času, do izgradnje 2. predorske cevi. Ukrep je dodan kot točka 4.9. v tabeli 6.a.
- d) *Delovanje CCN Jesenice: navedbe AAG gredo v smeri, da naprava ne izvaja svoje funkcije v celoti, tako, da se v Savo izpuščajo neprečiščene vode.* Skladno z zakonodajo blata iz odpadne vode ni dovoljeno izpuščati v površinske vode. Blato iz čistilnih naprav, kjer se čistijo tudi industrijske odpadne vode, ni primerno za vnašanje na kmetijske površine oziroma ni primerno za kompostiranje, ampak ga je treba kot odpadke oddajati pooblaščenim prevzemnikom te vrste odpadkov. Celotna Slovenija ima težave z blatom iz komunalnih čistilnih naprav, zato je nujno treba v Slovenij zgraditi monosežigalnice blata,

ker druge rešitve ni. Tehnična ureditev delovanja CČN Jesenice, ki mora biti skladna z zakonodajo, ni stvar OPVO, ampak samega obratovanja naprave, zato ta pripomba v OPVO ni upoštevana.

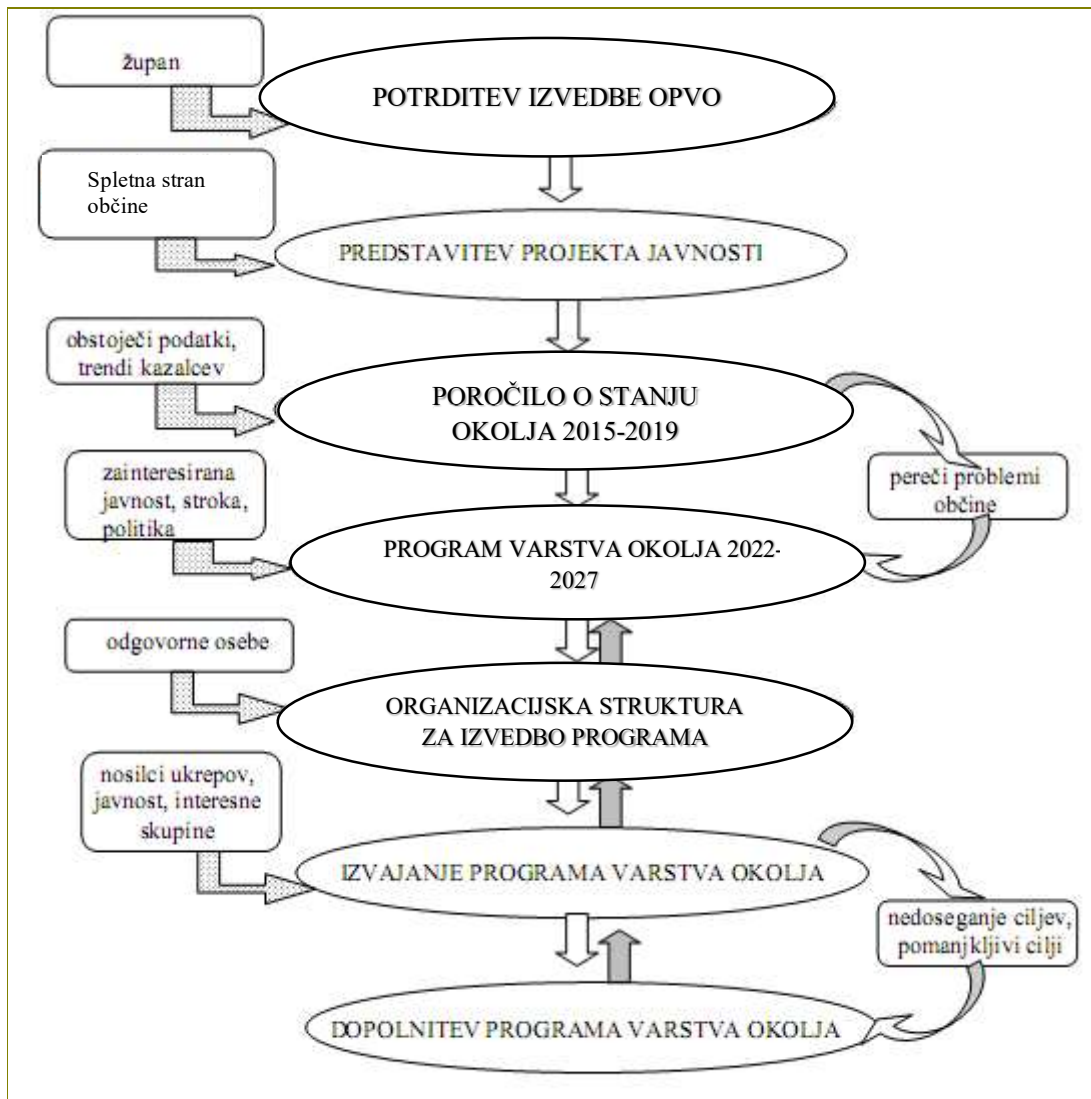
- e) Naslednja pripomba AAG gre v smeri *prepočasne sanacije degradiranih območij*, predvsem na področju železarskih zemljišč. Sanacija degradiranega območja je stvar lastnika, Občina Jesenice lahko pomaga v smeri, v kateri že sedaj deluje, in sicer z investicijami v komunalno infrastrukturo območja. Samo v tem primeru je realno pričakovati nove investicije na območju in posledično sanacijo površin. Dokončanje izgradnje javne komunalne infrastrukture na območju Poslovne cone Jesenice je kot ukrep dodan kot točka 4.3.3. v tabeli 6.a. ter nadzor nad degradiranimi površinami na območju občine Jesenice, ki je bil dodan kot ukrep 4.3.4. v tabeli 6.a. OPVO.
- f) Pripomba »Odlagališče odpadkov« sredi mesta v obliki *predelovalnice odpadnih sveč* se nanaša na družbo Plastkom. Na Jesenicah se predelujejo sveče iz vse Slovenije, ker je družba Plastkom edini predelovalec sveč v Sloveniji. Septembra 2019 je začela veljati Uredba o skladiščenju gorljivih odpadkov na prostem. Skladno s to uredbo, mora upravljavec naprave občino obvestiti o količini in vrsti skladiščenih odpadkov na prostem in urediti požarno varnost gorljivih odpadkov na prostem. Podjetje Plastkom je dne 24.03.2020 obvestilo občino Jesenice o vrsti in količini gorljivih snovi v odpadkih, ki jih skladiščijo na prostem. Ta količina presega prag za ureditev požarne varnosti. Rok za ureditev je september 2022. Gre pa za izvedbo posega v sferi podjetja in ni stvar OPVO.
- g) Pripomba AAG gre tudi v smeri svetlobnega onesnaževanja na posameznih področjih mesta Jesenice. Določene svetilke na območju občine Jesenice še niso skladne z zakonodajo (sevanje 0% nad vodoravnico). Javna razsvetljava se sanira hkrati z izvedbo programa izgradnje javne komunalne infrastrukture in glede na proračunske možnosti. Ukrep je v OPVO vključen pod točko 4.6.1. v tabeli 6.a OPVO.
- h) *Naslednje pripombe se nanašajo na emisije hrupa in občasne prekoračitve PM10 delcev v zraku iz družbe Acroni na področju Koroške Bele.* Družba SIJ ACRONI d.o.o. spada med t.i. naprave, ki povzročajo onesnaževanje večjega obsega in ima za svoje obratovanje izdano okoljevarstveno dovoljenje (OVD), kar pomeni, da mora obratovati skladno z izdanim OVD.
 - Skupni prah: V zadnji spremembi OVD št. 35406-37/2016-8 z dne 10.02.2017 ima družba SIJ ACRONI določeno, da morajo na izpustih Z25 (izpust iz odpraševalne naprave Jeklarne) in Z48 (izpust iz AOD konvektorja: izpust iz AOD naprave (N161) + izpust iz plamenskega sekatorja JEK 1 (N24) naprave) izvajati stalne meritve skupnega prahu, kar tudi izvajajo.
 - SIJ ACRONI ima v OVD št. 35407-3/2016-4 z dne 28.12.2016 določeno, da mora pri najbližjih hišah zagotavljati mejne vrednosti za III. stopnjo varstva pred hrupom. Iz meritev hrupa, ki jih je družba izvedla v letu 2018, je razvidno, da so pri določenih stanovanjskih objektih mejne vrednosti hrupa za III. stopnjo varstva pred hrupom presežene. Skladno z določili 24. člena Uredbe o mejnih vrednostih kazalcev hrupa v okolju je imela družba SIJ ACRONI prehodno obdobje za usklajitev z mejnimi vrednostmi za hrup za III. stopnjo varstva pred hrupom do 31.12.2020. Do tega datuma kot mejne vrednosti za SIJ ACRONI veljajo mejne vrednosti za IV. stopnjo varstva pred hrupom, ki pa jih po izvedenih meritvah hrupa v letu 2018 niso prekoračevali. Tako se šteje, da družba ni čezmeren vir hrupa. Po 31.12.2020 mora

družba SIJ ACRONI zagotavljati mejne vrednosti za III. stopnjo tudi oziroma jih lahko presega, če so pri tem izvedli tehnične, prostorske in ekonomsko upravičene ukrepe za aktivno in pasivno zaščito najbližjih sosednjih stanovanjskih objektov. Iz družbe SIJ ACRONI so nam sporočili, da so na najbližjih hišah, kjer so bile ravni hrupa za III. stopnjo varstva pred hrupom presežene, izvedli pasivno zaščito (zamenjavo oken) in da so vlogo za spremembo OVD tudi glede hrupa že vložili ter da čakajo odločitev.

- Zagotavljanje varstva pred hrupom iz industrijskih virov obremenjevanja okolja s hrupom je vključena v tabelo 6.a OPVO pod točko 4.1.2. in 4.1.3.
- i) Zadnja pripomba se nanaša na *problem ceste na separacijo in betonarno na Plavškem travniku II, ter neustrezno urejeno parkirišče SIGR Bizjak*. Ureditev ceste je kot ukrep vključena v OPVO v točki 4.1.5. (izgradnja ceste) v tabeli 6.a. OPVO. Ureditev parkirišča za kamione v asfaltirani obliki z lovilniki olj in potrebnimi upravnimi dovoljenji je stvar investitorja, nadzor nad tem pa je vključen v tabelo 6.a OPVO pod točko 4.3.1.

4.3.2 Shema poteka priprave OPVO

Shema poteka priprave programa varstva okolja prikazujemo na naslednji shemi.

4.4. POVZETEK STANJA OKOLJA V OBČINI JESENICE IN TRENDI

4.4.1 Splošni podatki o občini Jesenice

Občina Jesenice se nahaja na severozahodu Slovenije, v Gorenjski regiji ter spada med večje občine v Sloveniji po številu prebivalcev ter je po velikosti na 16. mestu v Sloveniji. Površina občine znaša 76 km², po površini se med slovenskimi občinami uvršča na 88. mesto. Občina ima 13 naselij, glavno naselje v občini pa je istoimensko mesto Jesenice (35).

Občina Jesenice na severu meji na Avstrijo, na zahodu na občino Kranjska gora, na jugu na občino Bled ter na vzhodu na občino Žirovnica. Občina Jesenice obsega večji del Doline ob Savi ter stranske gorske doline med Karavankami in vrhovi Julijskih Alp. Na območju občine Jesenice se poleg rečne doline Save Bohinjke in drugih gorskih dolin nahajajo tudi gorska območja Karavank in del Mežakle.

Nastanek Jesenic je tesno povezan z razvojem fužinarstva in sega v 14. stoletje. Vse od takrat so Jesenice znane po metalurški dejavnosti, v preteklosti so tu delovali številni rudniki, plavži in fužine, kasneje pa se je na Jesenicah razvila moderna železarska dejavnost. Danes so Jesenice znane po jeklarski industriji, hokeju ter bogati kulturni in naravni dediščini (73).

4.4.2 Ključni viri okoljskih obremenitev in pritiski na okolje ter ocena trendov

Prebivalstvo

Občina Jesenice spada med občine v Sloveniji z večjim številom prebivalcev. Število prebivalcev večinoma niha med 20.000 in 22.000 prebivalcev, kot je to prikazano v tabeli 4.4.2.a (31).

Tabela 4.4.2.a. Število prebivalcev po velikih skupinah v obdobju 2009-2020 (31)

Leto	Število prebivalcev (skupaj)	Starost 0-14 let	Starost 15-64 let	Starost nad 65 let
2009	21.828	3.008	15.411	3.409
2010	21.688	2.994	15.240	3.454
2011	21.645	3.056	15.174	3.415
2012	21.511	3.040	14.986	3.485
2013	21.347	3.044	14.756	3.574
2014	21.257	3.042	14.587	3.628
2015	21.042	3.048	14.237	3.757
2016	20.858	2.999	14.028	3.831
2017	20.754	2.999	13.819	3.936
2018	20.759	2.999	13.658	4.102
2019	20.991	3.068	13.683	4.240
2020	21.340	3.114	13.822	4.404

Iz tabele 4.4.2.a je razvidno, da je v obdobju ekonomske krize število prebivalcev upadalo, po letu 2016 pa se je ponovno pričelo povečevati. Prav tako je iz trendov prebivalstva razvidno, da se v občini Jesenice povečuje delež prebivalcev, starejših od 65 let, medtem ko delež prebivalcev, mlajših od 14 let ostaja približno enak. Večji upad je zaznati predvsem v številu prebivalcev v starostni skupini od 15 do 65 let. Prebivalstvo v občini Jesenice se stara hitreje kot v celotni Sloveniji. Naravni prirast v občini Jesenice je bil v letu 2019 negativen, povečanje števila prebivalcev pa je predvsem na račun selitvenega prirasta (znašal je 16,7 na 1.000 prebivalcev), kar pomeni, da se je v občino preselilo več prebivalcev, kot se je iz nje odselilo (35).

Promet

Skozi občino Jesenice potekata dve večji prometnici, ki sta avtocesta A2, odsek Predor Karavanke – Lesce in regionalna cesta R2 452 Hrušica – Javornik – Žirovnica, ki povezuje Jesenice s Kranjsko Goro in Žirovnico (22). Po teh dveh cestah poteka glavšina tranzitnega in lokalnega prometa v občini, preostali promet pa poteka po lokalnih cestah, ki povezujejo naselja v občini.

Trendi v prometu: Promet po občini Jesenice se je v letih 2010-2019 povečal. Iz podatkov je razvidno, da se povečuje predvsem tranzitni promet z osebnimi vozili in lahкими tovornimi vozili ter vlačilci skozi občino po avtocesti A2, dodatna težava so zastoji pred predorom Karavanke. Povečanje prometa po avtocesti A2 je v obdobju 2010-2019 znašalo od 32% do 67%, največje povečanje pa je na odseku MP Karavanke – Hrušica (+67%). Promet na regionalni cesti R2 452 od Plavža do Žirovnice se je povečal le za 4-9%, medtem ko se je na odseku Jesenice – Javornik celo zmanjšal za 3%. (22).

Energetika

V občini Jesenice za proizvodnjo električne energije in ogrevalne toplote obratujejo razpršeni viri za pridobivanje električne energije ter sistem daljinskega ogrevanja.

V občini Jesenice po podatkih spletnega portala ENGIS v letu 2021 obratuje 10 hidroelektrarn, 11 sončnih elektrarn in 9 enot za soproizvodnjo električne energije. V Občini Jesenice se proizvede približno 3,9% vse električne energije na Gorenjskem (podatek iz leta 2016), največ električne energije pa se proizvede iz hidroelektrarn (25).

Podatki o porabi električne energije v občini Jesenice so dostopni za obdobje od 2011-2016 (25). Največ električne energije (46,7% delež vse porabljene EE) se porabi v gospodinjstvih, 17% jo porabijo poslovni uporabniki, 26,3% pa industrijski porabniki. V primerjavi z letom 2011 se je poraba električne energije v letu 2016 zmanjšala za 4,6%. Med gorenjskimi občinami je občina Jesenice na četrtem mestu po porabi električne energije. Raba električne energije na prebivalca je v občini Jesenice v letu 2016 znašala 3.143 kWh letno in je nižja od povprečja v regiji (4.658 kWh) ter nižja od državnega povprečja. (25).

Občina Jesenice ima zgrajen sistem daljinskega ogrevanja, ki je v upravljanju koncesionarja družbe ENOS OTE d.o.o., na omrežje pa je bilo v letu 2020 priključenih 4.117 gospodinjstev in 187 poslovnih uporabnikov (14). Daljinska toplota se večinoma proizvaja z napravami za soproizvodnjo električne energije in vroče vode na zemeljski plin, preostanek pa z vročevodnimi kotli, prav tako na zemeljski plin.

Industrija

Občina Jesenice predstavlja središče jeklarske industrije v Sloveniji, tu pa imajo svoj sedež tudi druga večja podjetja, ki s svojim delovanjem povzročajo pritiske na okolje zaradi emisij snovi, in sicer (80):

- na področju jeklarske industrije: SIJ ACRONI d.o.o.,
- na področju kovinske industrije: Albomay d.o.o.,
- na področju ravnanja z odpadki: Ekogor d.o.o.,
- na področju energetike: ENOS, d.d. Jesenice,
- na področju avtomobilske industrije: Hidria d.o.o., podružnica Jesenice, INTEGRAL AVTO d.o.o., SUMIDA SLOVENIJA d.o.o.

Na območju Jesenic se nahajajo trije obrati, ki so razvrščeni med vire tveganja z nevarnimi snovmi, in sicer:

- EUROSOL d.o.o., ki je manjši vir tveganja,
- SPG-SOL PLINI GORENJSKA, d.o.o., ki je manjši vir tveganja (Kisikarna Sava),
- SIJ ACRONI d.o.o., ki je manjši vir tveganja na dveh lokacijah (obrat PDP Slovenski Javornik in Obrat Valjarna na Koroški Beli).

V občini Jesenice se vsakoletno spremlja masno in koncentracijsko obremenjevanje okolja z izpusti snovi v zrak in vode iz industrijskih virov. V obdobju 2009 – 2019 je bilo zaznано precejšnje zmanjšanje emisij skupnega prahu, NO_x, CO in SO₂, prav tako pa so se zmanjšale emisije CH₄, HCl ter nekaterih težkih kovin, kot je svinec, baker in živo srebro. V obdobju 2009 – 2019 pa je bilo zaznано povečanje emisij TOC, CO₂, arzena, kroma, mangana, fluora in PCDD/F (80).

Glede na spremljanje podatkov o rabi energije v posameznih občinah, je industrija v občini Jesenice energetske najbolj potratna med gorenjskimi občinami. V letu 2011 se je v industrijskem sektorju na Jesenicah porabilo 694.549 MWh energije, poraba pa je do leta 2016 narasla na 767.003 MWh. Največja je poraba električne energije, ki ji sledi poraba zemeljskega plina ter toplotne energije (25).

Turizem

Turizem v Občini Jesenice je predvsem usmerjen v pohodniški in gorski turizem, občina je znana po številnih naravnih znamenitostih, kljub temu, da ne predstavlja večjega turističnega središča v regiji. Turistične kapacitete v občini so predvsem zasebne (apartmaji, zasebne nastanitve), ter kampi, v občini pa načeloma ni masovnega turizma (npr. hotelov). V tabeli 4.4.2.b so prikazani trendi na področju turizma v občini Jesenice (33), (34).

Tabela 4.4.2.b. Število prenočitev turistov v obdobju 2009-2020 (33), (34)

Leto	2009	2010	2011	2012	2013	2014
	7349	9143	8735	8551	8599	8571
Leto	2015	2016	2017	2018	2019	2020
	9437	12702	24778	39.623	39.123	14.216

Iz tabele 4.4.2.b. je razvidno, da je število prenočitev turistov v Občini Jesenice pričelo močno naraščati po letu 2015 ter da se je število prenočitev od leta 2009 do leta 2019 povečalo za skoraj šestkrat. V letu 2020 je viden velik upad števila prenočitev zaradi pandemije, saj se je število nočitev več kot prepolovilo in padlo na raven iz leta 2016. Glede na rast turističnega obiska v Občini Jesenice postaja turizem vedno pomembnejša obremenitev okolja v občini.

4.4.3 Povzetek poročila o stanju okolja v občini Jesenice

Poročilo o stanju okolja v občini Jesenice je bilo izdelano v septembru 2020 za obdobje 2016-2019. V njem je bilo obstoječe stanje okolja obdelano v naslednjih segmentih (2):

- kakovost vode (podzemne in površinske vode, pitna voda),
- kakovost zraka (imisijske),
- onesnaženost tal (pokrovnost tal, monitoring onesnaženosti tal),
- ohranjenost narave in gozdov,
- zdravje prebivalstva,
- pritiski na okolje.

Vpliv na stanje okolja je bil ocenjen na podlagi naslednjih antropogenih pritiskov (2):

- onesnaženost zraka (emisije),
- nastajanje odpadkov,
- nastajanje odpadnih vod,
- hrup prometa (cestni, železniški) in industrijski viri hrupa,
- svetlobno onesnaževanje,
- elektromagnetno sevanje,
- tveganje za okolje zaradi večjih nesreč z nevarnimi snovmi.

Podatki o stanju posameznih prvin okolja so bili pridobljeni:

- iz podatkov objavljenih na spletnem portalu Agencije RS za okolje kot posledica izvajanja državnega monitoringa,
- iz podatkov o emisijah snovi v okolje posameznih zavezancev za izvajanje zakonsko potrebnih monitoringov v občini Jesenice,
- iz podatkov javnega podjetja JEKO d.d., ki v občini izvaja komunalne dejavnosti,
- iz rezultatov meritev in poročil, ki jih je Občina Jesenice izvedla v okviru izvajanja občinskega akcijskega programa varstva okolja v preteklem obdobju.

Na podlagi podatkov iz preteklih let je bil ugotovljen trend razvoja posamezne prvine okolja in antropogenih pritiskov. V poročilu o stanju okolja so bila podana priporočila in usmeritve za izboljšanje stanja okolja. Natančnejše povzetke Poročila o stanju okolja v občini Jesenice za obdobje 2016 - 2019 po prvinah in obremenitvah okolja navajamo v ustreznih poglavjih v poglavju 5.

Za poglavja, ki v tem OPVO niso obravnavana posebej (ohranjenost narav in gozdov, analiza zelenih površin), podajamo povzetek v tabeli 4.4.3.a.

Tabela 4.4.3.a. Povzetek poročila o stanju okolja za obdobje 2016-2019 (2)

Stanje v občini Jesenice	Trendi in usmeritve
Ohranjenost narave	
Območja narave s posebnim varstvenim statusom v občini: - površina Natura območij: 1.564 ha (20,4 %) - površina zavarovanih območij: 54,2 ha (0,72 %) - površina EPO: 6.375 ha (84 %) - površina obm. predlaganih za zavarovanje: 3.577 ha (36,6 %) - število naravnih vrednot: 58 (2015), 59 (2019) - površina pričakovanih naravnih vrednot: 3577 ha PNV Karavanke, in 3 PNV Karbonati s površino 3.275 ha (43 %) - stanje območij s posebnim statusom je dobro, saj se večina območij nahaja izven poselitvenega območja, ki je omejeno skoraj izključno na ozko dolino Save Dolinke, - zaznano je bilo povečanje turističnega obiskovanja Karavank ter s tem povečanje pritiska na zavarovana območja in habitatne tipe, - najbolj so pod pritiskom naravne vrednote, zlasti Sava Dolinka s pritoki do sotočja s Savo Bohinjko, ki se nahaja v osrčju doline.	- površine območij narave s posebnim varstvenim statusom v občini se od leta 2013 niso povečale ali zmanjšale. Nadaljnje usmeritve: - V načrtu turističnega razvoja občine preučiti ukrepe za pospeševanje razvoja trajnostnega turizma in s tem zmanjševati pritiske turizma na zaščitena območja.
Ohranjenost gozdov	
Gozdne površine v občini Jesenice: - površina gozdov v občini: 5.216,13 ha, - površina varovalnih gozdov v občini: 1.464,96 ha, - površina gozdov s posebnim namenom: 46,15 ha, - površina večnamenskih gozdov: 3.847,46 ha.	- Obseg gozdov s posebnim statusom se ni spreminjal. - Količina posekanega lesa se je do leta 2017 povečevala, nakar je v letu 2019 upadla.

Stanje v občini Jesenice	Trendi in usmeritve
- Pokritost občine z gozdom je 71,5 %, kar je 11,1 % večje kot je povprečje za Slovenijo. - Gozdnih rezervatov v občini ni. - Gozdove v občini sta poškodovala vetrolom novembra 2013 in žledolom februarja 2014, zelo pa jih ogroža tudi napad podlubnikov. - Sprejet je bil gozdnogospodarski načrt za obdobje 2018-2021, s katerim se načrtuje dopolnilna saditev na 21,4 ha, ogolele površine zaradi napada podlubnikov pa je 250 ha.	Nadaljnje usmeritve: - Smotno bi bilo pripraviti delavnice, predavanja ali publikacije za ozaveščanje zasebnih lastnikov gozdov za skrbno gospodarjenje z gozdom (v sodelovanju z GG Bled) in spodbujati dopolnilno zasaditev zasebnih in državnih gozdov, ki so bila poškodovana v žledolomu/vetrolomu ter vključiti društva in NVO.
Zelene površine	
- V občini Jesenice je urejenih 2,60 ha javnih parkov in otroških igrišč. Trenutno je v občini urejenih 16 otroških igrišč, od tega 9 v mestu Jesenice. Leta 2011 je bila na problematičnih igriščih urejena menjava zemljine zaradi onesnaženosti obstoječe zemljine na otroških igriščih v Občini Jesenice. - Občina Jesenice je leta 2016 sprejela novelacijo Programa urejanja in vzdrževanja otroških igrišč v lasti in upravljanju občine Jesenice za obdobje 2016-2019.	- Obseg javnih zelenih površin v Občini Jesenice ostaja enak. - Število otroških igrišč se povečuje. Otroška igrišča se prenavljajo in vzdržujejo.

4.4.4 Obstoječi kazalci stanja okolja

Stanje okolja v občini Jesenice se že dalj časa spremlja z izbranimi kazalci okolja, ki jih občini posredujejo javna podjetja. Ti kazalci in njihov trend so prikazani v tabeli 4.4.4. (3).

Kazalci za posamezno prvine okolja so bili izbrani tako, da so merljivi in če je le možno, da se pridobivajo v okviru javnega zbiranja in vodenja podatkov (državna mreža merilnih mest) ali pa da to počnejo podjetja v okviru okoljskih monitoringov in niso potrebne samostojne študije in meritve.

Tabela 4.4.4.: Vrednosti kazalnikov za občino Jesenice za obdobje 2000 do 2020 ter njihovi trendi (3)

Opis kazalnika	Enota	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Trend	Slovenija
Poraba pitne vode	m³/preb	58,63	51,44	51,46	47,95	56,44	49,6	52,6	46,5	47,8	46,2	43,8	43,5	42,3	44,5	41,1	41,3	41,1	41,6	41,6	41,58	41,58	☹	38,1*
Delež odpadnih vod, ki se čistijo v greznicah	%	35,7	35,6	33,3	33,1	33,1	20,0	20,0	19,0	19,0	19,0	19,0	18,3	15,7	15,7	12,5	12,8	10,1	6,5	6,5	6,5	7,95	☹	32,49
Količina prevzetih grezničnih gošč in blata iz MKČN	m³	3.914	3.543	3.729	3.770	3.650	3.476	10.545	9.626	9.521	9.689	6.149	6.146	3.965	4.535	4.226	3.701	3.337	1.030	1.257,5	929	1.268	☹	/
Delež odpadnih vod, ki se čistijo sekundarno	%	64,3	64,4	66,7	66,9	66,9	80,0	80,0	81,0	81,0	81,0	81,0	81,7	84,3	84,3	87,5	87,2	89,9	93,5	93,5 ¹¹	93,5 ¹¹	92,05	☺	43,64
Povp. vrednost KPK na iztoku iz CCN Jesenice	mg O ₂ /l	62	70	78	37	74	55	54	59	53	74	68	75	68	91	114	260 ⁶	27	44,5	32	48	37	☺	/
Povp.vrednost fosforja na iztoku iz CCN Jesenice	mg P/l	1,95	1,30	2,34	1,54	2,66	2,77	3,2	3,68	3,35	3,9	12,0	17	3,77	3,45	3,36	4,89	0,80	1,12	1,12	1,19	0,92	☺	/
Povp. vrednost dušika na iztoku iz CCN Jesenice	mg N/l	19,9	20,1	25,1	21,2	29,2	20,8	19,2	26,0	28,5	34,0	36,6	40,8	42,5	37,0	42,2	51,1	11,77	12,58	8,56	8,17	9,83	☹	/
Dolžina m zgrajene javne kanalizacije	m	66.396	66.559	67.521	67.626	74.226	80.224	77.410	78.688	79.527	79.816	80.019	80.294	80.377	80.337	80.377	85.520 ⁷	86.238	87.115	87.575	87.575	87.575	☹	/
Število m zgrajene javne kanalizacije na prebivalca	m/preb.	3,12	3,13	3,18	3,18	3,49	3,87	3,7	3,8	3,84	3,85	3,86	3,87	3,73	3,73	3,73	4,3 ⁷	4,3	4,3	4,2	4,2	4,2	☹	/
Dolžina azbestnih cevovodov za pitno vodo ¹	m	21.235	21.235	20.983	20.465	20.215	19.969	19.269	18.969	18.619	14.979	14.200	14.200	14.200 ⁴	14.200 ⁴	14.200 ⁴	13.545 ⁵	13.545 ⁵	13.545 ⁵	13.454	13.454	12.580	☺	/
Delež azbestnih cevovodov	%	14,5	14,5	14,3	14,0	13,9	12,8	12,3	12,16	11,93	9,6	7,3	7,3	7,3	7,3	7,3	11,2 ⁶	11,2	11,1	11,0	11,0	10,3	☺	/
Delež neustreznih mikrobioloških vzorcev pri pitni vodi	%	6	6	6	5	5	3,6	7,8	2,5	2,2	5,9	2,4	10	11,6	6,9	9,4	7,8	1,4	1,5	5,2	9,6	2,68	☺	/
Delež neustreznih vzorcev zaradi <i>E. coli</i>	%	/	/	/	/		5,6	6,8	2,5	2,1	2,5	1,5	8,7	3,1	0,4	0,4	0	0	0	0	0,7	1,34	☹	5,39 – 0,1
Delež neustreznih fizikalno – kemijskih vzorcev	%	2	2	2	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3,8	0	0	☺	1,46 – 0,61
Delež neustreznih vzorcev - enterokoki	%	/	/	/	/	0	0,4	0,3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,6	☹	5,7
Delež neustreznih vzorcev – <i>C.perfringens</i>	%	/	/	/	/	/	/	/	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,6	☹	18
Št. obveščanj o zdrav. ustreznosti pitne vode	-	/	/	/	/	3	3	2	1	3	4	3+(12)	12	2 + 12	1+12	1+12	12+1	12+1	12+1	12+1	12+1	5	☺	/
Število ekoloških otokov na 300 prebivalcev	-	0,66	0,66	0,66	1,11	1,11	1,3	1,45	1,48	1,50	1,58	1,59	1,59	1,59	1,59	1,59	1,59	1,59	1,59	1,65	1,65	1,65	☹	/
Količina zbranega papirja	kg/preb.	4,7	5,24	4,72	5,47	6,81	7,02	13,4	14,08	18,07	19,1	21,28	23,73	23,99	21,93	21,84	19,75	19,96	20,74	21,92	20,15	23,30	☺	22,3
Količina zbranega stekla	kg/preb.	1,34	1,42	1,73	1,82	2,44	3,76	4,83	4,88	6,62	7,7	8,73	10,32	11,17	10,89	11,17	10,15	11,40	11,22	10,82	12,10	12,53	☺	13,3
Količina zbrane plastike	kg/preb.	0	0	0	0	0,51	0,68	1,05	1,13	1,98	2,62	3,72	11,17	18,85	23,71	29,26	28,52	33,86	38,75	43,2	40,76	47,86	☺	3,8
Količina zbranih odpadnih kovin	kg/preb.	5,56	3,07	1,78	0,9	1,5	1,99	1,15	1,16	0,96	3,04	3,81	2,72	3,14	3,21	3,24	2,95	3,51	3,77	4,04	3,75	4,35	☺	2,5
Količina zbranih biološko razgradljivih odpadkov	kg/preb.	0	0	0	0	0	0	9,33	10,34	13,15	16,36	18,23	26,45	42,01	36,85	41,18	39,1	43,95	40,81	44,52	46,15	45,58	☹	44,6
Količina zbranih kosovnih odpadkov	kg/preb.	13,65	18,25	23,2	23,7	25,52	17,94	20,72	21,25	22,44	26,89	16,7	17,1	20,62	16,98	17,63	17,91	18,1	46,23	49,1	54,9	54,39	☹	17,9

Opis kazalnika	Enota	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Trend	Slovenija
Količina zbranih nevarnih frakcij kom. Odpadkov	kg/preb.	0,2	0,15	0,24	0,31	0,34	0,60	0,60	0,60	0,53	0,86	0,99	1,01	1,09	0,57	1,1	1,12	1,31	3,71	1,66	1,90	1,57	⊖	3,7
Št. izvedenih izobraževalnih akcij za odpadke	-	1	1	1	3	2	1	14	7.600 ³	18	13	13	14	16	13	4	2	4	3	4	14	0	⊖	/
Količina odloženih nenevarnih odpadkov	kg/preb.	420,65	421,31	414,58	396,21	403,62	427,00	443,09	407,0	431,0	386,16	384,50	264,8	246,5	215,12	175,24	143,76	103,32	98,68	96,62	94,00	139,11	⊖	414
Delež amonija v izcedni vodi odlagališča na dotoku ČN Jesenice	%	8,17	9,67	19,61	29,87	24,87	17,00	13,0	16,7	24,5	16,07	16,52	17,3	16,6	11,1	22,2	8,0	4,0	0,1	0,072	4,03	3,53	⊕	/
Število pritožb javnosti zaradi smradu odlagališča	-	0	1	1	2	0	0	0	1	1	1	1	1	0	0	1	mnogo ⁸	mnogo ⁸	mnogo ¹⁰	mnogo ¹⁰	mnogo ¹⁰	mnogo ¹⁰	⊖	/
Št. poslovnih uporabnikov vročevoda	-	/	217	219	216	226	195	200	200	202	204	251	251	251	255	243	172 ⁹	172	175	180	187	187	⊕	/
Št. gospodinjstkih uporabnikov vročevoda	-	/	3.527	3.553	3.583	3.601	3.615	3.621	3.626	3.739	3.799	3.819	3.828	3.807	3.870	3.914	4.012 ⁹	4.012	4.015	4.099	4.117	4.117	⊕	/
Št. poslovnih uporabnikov zemeljskega plina		37	38	40	39	42	46	49	50	56	56	55	57	68	67	59	62	59	58	56	60	71	⊕	/
Št. gospodinjstkih uporabnikov zemeljskega plina	-	630	669	709	719	751	863	1.011	1.047	1.077	1.090	1.108	1.021	1.027	1.027	1.177	1.015	1.013	1.119	1.023	1.016	1.005	⊖	/
Emisija CO ₂ – zemeljski plin – distribucija JEKO	t	2.644	2.855	2.929	3.341	3.453	3.555	3.523	3.233	3.479	3.351	3.537	2.937	2.944	3.195	2.559	2.697	2.810	3.099	3.097	3.176	3.318	⊖	/
Emisija CO ₂ – zemeljski plin – kotlovnica ENOS OTE	t	48.806	44.831	42.029	40.260	27.343	27.685	26.247	25.664	23.761	22.618	23.783	17.356	16.677	15.917	14.797	15.160	15.946	16.402	16.278	17.631	18.161	⊖	/
Št. izvedenih izobraževalnih akcij na področju uporabe zemeljskega plina	-	4	5	5	6	8	1	0	0	1	1	1	0	1	1	1	1	1	1	4	1	0	⊖	/

Opombe: Legenda trenda: ⊖ trend je negativen, ⊕ trend je pozitiven, ⊕ ni sprememb

1: število m azbestnih cevovodov za primarno in sekundarno omrežje

2: /

3: v okviru obširne akcije izobraževanja je bilo razdeljenih 7.600 vrečk s prospektnim materialom

4: podatek iz leta 2011

5: podatek temelji na novem popisu cevovodov, opravljenem v letu 2016,

6: visoka povprečna vrednost KPK na iztoku je posledica dejstva, da je zaradi rekonstrukcije ČN med gradbenimi deli potekala le primarna stopnja čiščenje , nekaj časa pa se odpadna voda sploh ni čistila

7: v aprilu 2016 je bil izveden ponoven popis javne kanalizacije, pri tem pa je bilo ugotovljeno, da se je v preteklih letih v popisu upoštevala tudi padavinska kanalizacija, ki pa ne spada v dotični kazalnik. Torej se šteje pravi podatek o dolžini kanalizacije podatek iz leta 2015.

8: v jesenskem času se je pojavila dolgotrajna inverzija, ki je na območju Jesenic in celotne Slovenije povzročala težave z zastajanjem onesaženega zraka v dolinah, del tega je bilo tudi širjenje vonjav iz odlagališča Mala Mežakla, težave pojavljanja vonjav v dolini v letu 2016 kljub različnim ukrepom niso uspeli odpraviti

9: v letu 2015 je prešlo vodenje kazalnika »Št. gospodinjstkih uporabnikov vročevoda« z JEKO na ENOS OTE d.o.o.. Vzrok za razliko v podatkih pri poslovnih uporabnikih je po njihovem mnenju to, da za poslovne uporabnike pri ENOS OTE štejejo vse priključke istega uporabnika samo 1-krat, na JEKO pa so šteli vsak priključek istega uporabnika 1-krat (npr. JEKO je štel vsako trgovino Mercatorja kot svoj priključek, na ENOS OTE d.o.o. pa štejejo kot poslovnega uporabnika PS Mercator samo 1-krat. Pri gospodinjstkih odjemih je število uporabnikov pri ENOS OTE večje kot pri JEKO, ker ENOS OTE pokriva tudi zaokrožena gospodarska območja, ki jih JEKO prej ni pokrival.

10: tudi v letih 2017, 2018 in 2019, je bilo mnogo pritožb glede smradu, vendar na račun začasno skladiščene lahke frakcije podjetja Ekogor, ki na lokaciji v neposredni bližini odlagališča izvaja GJS obdelavo MKO.

11: Naveden je podatek za leto 2017.

*podatek iz SiStat portala

5. TRENUTNI IZZIVI IN USMERITVE ZA VARSTVO OKOLJA IN OHRANJANJE NARAVE

5.1. VAROVANJE NARAVE IN OKOLJA

5.1.1 Biotska raznovrstnost in invazivne tujerodne vrste

Biotska raznovrstnost in vpliv tujerodnih invazivnih vrst (TIV) sta neposredno povezani. Biotska raznovrstnost narave hitro izginja zaradi naslednjih petih glavnih neposrednih vzrokov izgube: spremembe načina uporabe kopnega in morja, prekomernega izkoriščanja naravnih virov, podnebnih sprememb, onesnaževanja in tujerodnih invazivnih vrst. V zadnjih štirih desetletjih se je svetovna populacija prostoživečih rastlinskih in živalskih vrst zaradi človekove dejavnosti zmanjšala za 60 %. Spremenjeno je bilo skoraj 3/4 zemljine površine.

Biotska raznovrstnost je ključnega pomena za ohranjanje prehranske varnosti človeštva. Več kot 75 % vrst prehrabnih posevkov na svetu je na primer odvisnih od živalskega opraševanja. Ohranjanje biotske raznovrstnosti ima lahko neposredne gospodarske koristi za mnoge sektorje gospodarstva. Skupno razmerje med koristmi in stroški učinkovitega globalnega programa za ohranjanje preostale divje narave po vsem svetu je ocenjeno na vsaj 100 proti 1.

Definicija pojma TRIV je sledeča: invazivna tujerodna vrsta pomeni tujerodno vrsto, za katero je bilo ugotovljeno, da njen vnos ali širjenje ogroža ali ima škodljive vplive na biotsko raznovrstnost in povezane ekosistemske storitve. V Sloveniji je zabeleženih več kot 900 tujerodnih vrst živali, rastlin in gliv, od tega ima okoli 30 rastlinskih in 30 živalskih vrst vzpostavljene tako velike populacije, da so invazivne in zaradi tega vplivajo na biotsko raznovrstnost.

Cilji Resolucije o Nacionalnem programu varstva okolja za obdobje 2020-2030

Cilji na področju ohranjanja biotske raznovrstnosti in varstva naravnih vrednot za obdobje 2020-2030 so (4):

1. ohranjena visoka stopnja biotske raznovrstnosti in
2. ohranjene naravne vrednote ob doseganju naslednjih posebnih ciljev glede biotske raznovrstnosti:
 - A. ohranjanje ugodnega stanja domorodnih prosto živečih vrst,
 - B. ohranjanje ugodnega stanja obsega in kakovosti habitatnih tipov, zlasti tistih na ekološko pomembnih območjih in območjih Natura,
 - C. preprečevanje vnosa in širjenja invazivnih tujerodnih vrst oziroma obvladovanje njihovega vnosa in širjenja,
 - D. prepoznanje, ovrednotenje in ohranjanje krajinske pestrosti in krajinskih značilnosti, pomembnih za ohranjanje biotske raznovrstnosti,
 - E. spremljanje stanja v obsegu, ki omogoča ugotavljanje stanja ohranjenosti vseh evropsko pomembnih vrst ter vrst in habitatnih tipov, ključnih kot kazalci stanja, ter stanja naravnih vrednot,
 - F. spremljanje in izboljšanje ravnanja z živalmi prostoživečih vrst, odvzetih iz narave za zadrževanje v ujetništvu, gojitve, prikazovanja javnosti, trgovine ali druge namene,
 - G. pravična in poštena delitev koristi od uporabe genskih virov ter njihove poznejše rabe in trženja,
 - H. kartiranost in ovrednotenost ekosistemskih storitev ter njihova vrednost upoštevana pri pripravi in sprejemu razvojnih, prostorskih in drugih strateških ali operativnih dokumentov,

- I. vzpostavljenost in vzdrževanost ključne zelene infrastrukture,
- J. povečanje znanja o biotski raznovrstnosti in njenem pomenu na vseh ravneh družbe;

V Sloveniji je zakonska obveza za odstranjevanje ITV predpisana samo za ambrozijo z Odredbo o ukrepih za zatiranje škodljivih rastlin iz rodu Ambrosia, saj ima izjemno negativne učinke na zdravje ljudi zaradi visoke stopnje alergenosti.

Cilji evropskih strateških dokumentov na področju varstva okolja

A. Strategija EU za biotsko raznovrstnost

Strategija EU za biotsko raznovrstnost do leta 2030 (63) navaja naslednje ključne zaveze:

- za varstvo narave:
 - 1. Pravno zavarovati vsaj 30 % kopenskih območij EU in 30 % morskih območij EU ter povezati ekološke koridorje, kot del resnično vseevropskega omrežja narave.
 - 2. Strogo zavarovati vsaj tretjino zavarovanih območij v EU, vključno z vsemi preostalimi pragozdovi in staroraslimi gozdovi v EU.
 - 3. Učinkovito upravljanje vseh zavarovanih območij, opredelitev jasnih ohranitvenih ciljev in ukrepov ter njihovo ustrezno spremljanje.
- za obnovo narave:
 - 1. Leta 2021 bodo na podlagi ocene učinka predlagani pravno zavezujoči cilji EU glede obnove narave. Do leta 2030 bodo obnovljena znatna območja degradiranih in z ogljikom bogatih ekosistemov; trendi in stanje ohranjanja habitatov in vrst se ne bodo slabšali; vsaj 30 % jih bo doseglo ugodno stanje ohranjenosti ali vsaj pokazalo pozitiven trend.
 - 2. Zaustavljeno bo zmanjševanje števila opraševalcev.
 - 3. Tveganje in uporaba kemičnih pesticidov se bosta zmanjšala za 50 %, uporaba bolj tveganih pesticidov pa za 50 %.
 - 4. Vsaj 10 % kmetijskih površin bo vključenih med visokoraznovrstne značilnosti pokrajine.
 - 5. Na vsaj 25 % odstotkih kmetijskih zemljišč se bo izvajalo ekološko kmetijstvo, uporaba agroekoloških praks pa se bo znatno povečala.
 - 6. V EU bo posajenih 3 milijarde novih dreves, in sicer ob polnem upoštevanju ekoloških načel.
 - 7. Dosežen bo znaten napredek pri sanaciji površin z onesnaženimi tlemi.
 - 8. Obnovljenih bo vsaj 25 000 km nereguliranih rek.
 - 9. Število vrst z rdečega seznama, ki jih ogrožajo invazivne tujerodne vrste, se bo zmanjšalo za 50 %.
 - 10. Izgube hranil iz gnojil se bodo zmanjšale za 50 %, s čimer se bo zmanjšala uporaba gnojil za vsaj 20 %.
 - 11. Mesta z vsaj 20 000 prebivalci bodo sprejela ambiciozne načrte ozelenitve mestnih območij.
 - 12. Na občutljivih območjih, kot so mestne zelene površine v EU, se ne bodo uporabljali kemični pesticidi.
 - 13. Znatno se bodo zmanjšali negativni vplivi na občutljive vrste in habitate, vključno z morskim dnem, zaradi ribolova in ekstrakcije, da se zagotovi dobro okoljsko stanje.
 - 14. Priliv vrst bo odpravljen ali zmanjšan na raven, ki omogoča okrevanje in ohranjanje vrst.

Cilj Strategije EU za biotsko raznovrstnost glede ITV je:

- Število vrst z rdečega seznama, ki jih ogrožajo invazivne tujerodne vrste, se bo zmanjšalo za 50 %.

B. Uredba EU o preprečevanju in obvladovanju vnosa in širjenja invazivnih tujerodnih vrst
Uredba (EU) št. 1143/2014 Evropskega parlamenta in sveta o preprečevanju in obvladovanju vnosa in širjenja invazivnih tujerodnih vrst (z dne 22. oktobra 2014) določa pravila za preprečevanje, čim večje zmanjšanje in ublažitev škodljivih vplivov namernega in nenamernega vnosa in širjenja invazivnih tujerodnih vrst na biotsko raznovrstnost v Uniji in velja za vse tujerodne vrste:

- Države članice morajo narediti vsestransko analizo poti nenamernega vnosa in širjenja invazivnih tujerodnih vrst, ki zadevajo Unijo.
- Vsaka država članica pripravi in izvaja enoten akcijski načrt ali niz akcijskih načrtov za obravnavanje prednostnih poti.
- Države članice vzpostavijo sistem nadzora nad invazivnimi tujerodnimi vrstami, ki zadevajo Unijo, ali ga vključijo v že obstoječi sistem ter v njem zbirajo in evidentirajo podatke o pojavu invazivnih tujerodnih vrst v okolju,
- Določa ukrepe za odstranitev v primeru zgodnjega odkritja vrst, ki se v posamezni državi prvič pojavijo in za obvladovanje tistih, ki so že splošno razširjene v okvirih, da čim bolj zmanjšajo vpliv ena biotsko raznovrstnost, povezane ekosistemske storitve ter, če je ustrezno, človekovo zdravje ali gospodarstvo
- Tudi za nadzor nad populacijo ITV velja načelo »onesnaževalec plača«.

Za območje Slovenije je Zavod RS za varstvo narave leta 2020 izdelal dokument Poti vnosa invazivnih tujerodnih vrst, določitev prednostnih poti nenamernega vnosa in širjenja invazivnih tujerodnih vrst, ki obravnava 66 ITV in določa poti širjenja zanje v Sloveniji.

Regionalni razvojni program Gorenjske za obdobje 2014 do 2020 (10) kot enega od ciljev navaja »Zaščititi okolje pred škodljivimi vplivi človekove dejavnosti in pred tujerodnimi invazivnimi vrstami«.

Stanje v občini Jesenice in trendi

Stanje v občini Jesenice in trendi so povzeti v tabeli 5.1.1.

Tabela 5.1.1. Stanje v občini Jesenice in trendi na področju biotske raznovrstnosti in invazivnih tujerodnih vrst

Stanje v občini Jesenice	Trendi
Za občino Jesenice je bil v letu 2012 izdelan načrt odstranitve ITV (66), vendar se je od časa izdelave dokumenta do danes stanje močno spremenilo. ITV so se močno razširile, pojavile pa so se tudi nove vrste ITV na območju občine.	Glede na možne poti širjenja ITV in splošen trend širjenja ITV v Sloveniji in svetu pa je realno pričakovati, da se bo stanje razširjenosti ITV tudi v občini Jesenice slabšalo, kar pomeni dodatno širjenje obstoječih ITV in pojav vedno novih vrst ITV.
Dejansko stanje pojavljanja ITV v obstoječem stanju na območju Občine Jesenice ni dobro poznano, saj občina nima lastnih instrumentov za spremljanje stanja pojavljanja in širjenja ITV.	Skladno s pričakovanim trendom mora občina sprejeti ukrepe za zmanjšanje negativnega vpliva ITV na avtohtone zdrave ekosisteme, vzpostaviti dober sistem nadzora nad izvajanjem ukrepov in tudi zagotoviti določena sredstva za izvedbo ukrepov.
Na državni ravni obstaja aplikacija za prijavljanje opaženih ITV (invazivke.si) in spletni pregledovalnik prijavljenih lokacij, ločeno za vsako vrsto. Aplikacijo si	

Stanje v občini Jesenice	Trendi
lahko naložimo na mobilni telefon ali računalnik in nato preko nastavljenega obrazca prijavljamo najdbe ITV. Uporaba sistema ni zelo razširjena, zato je vpisanih podatkov malo, za občino Jesenice sploh ni vpisanih podatkov.	

Usmeritve programa varstva okolja

Predlagane usmeritve na področju varovanja biotske raznovrstnosti zaradi negativnih vplivov ITV so:

- Zmanjšati razširjenost invazivnih tujerodnih vrst (ITV) in njihov negativni vpliv na biodiverzitetu.
- Na spletni strani občine Jesenice (GIS aplikacija) izdelati zavihek z vsebino o ITV:
 - Opisi in slikovni prikazi najbolj problematičnih ITV, za rastlinske ITV pa tudi navodila za ustrezno odstranjevanje.
 - Poziv občanom za prijavo v spletno aplikacijo <https://www.invazivke.si/> in prijavljanje posameznih najdb.
 - Povezave na druge spletne strani s podrobnejšimi podatki o ITV in njihovo okoljsko problematiko.
- Občina v občinskem glasilu JON zagotovi prostor za rubriko na temo biodiverzitete, kjer se objavljajo različne vsebine vezane na problematiko ogrožanja le-te (ITV, neustrezno odlaganje odpadkov, problematika mikroplastike, neustrezne kmetijske prakse, neustrezna raba prostora, pravilna raba FFS, itd...). V času cvetenja ambrozije (julij, avgust, september) se objavi članek o ambroziji s fotografijo, opozorilom na alergenosti in poziv za prijavo morebitne najdbe ambrozije v spletni aplikaciji <https://www.invazivke.si/>.
- V okviru izobraževanj, ki jih izvaja RAGOR se izvede se izobraževanje za upravljalce javnih zelenih površin in občinskih cest, upravnike objektov javne rabe (občinske stavbe, šole, vrtci, domovi za ostarele, bolnišnica in zdravstveni domovi itd.) za prepoznavanje ITV in ustrezno ravnanje z njimi.

5.1.2 Kakovost tal

Tla so z vidika človekove civilizacije neobnovljiv naravni vir, saj njihovo nastajanje in obnavljanje traja več deset tisoč let. V kopenskih ekosistemih imajo tla bistveno večjo vlogo, kot je bilo to prepoznano doslej, zato je treba tla varovati in predvsem z njimi trajnostno ravnati tako, da se ohranjajo njihova različnost, kakovost ter sposobnost zagotavljanja ekosistemskih storitev (4). Grožnja tlom na posameznih območjih Slovenije je predvsem onesnaženje tal z anorganskimi onesnaževali (predvsem kovinami in polkovinami, kot so npr. kadmij, svinec, cink, arzen, baker) ter organskimi onesnaževali iz industrije in prometa (npr. poliklorirani bifenili, policiklični aromatski ogljikovodiki in mineralna olja) ter kmetijstva (npr. ostanki fitofarmacevtskih sredstev), pa tudi erozija tal (4). Največja prepoznana grožnja tlom v Sloveniji in v evropskem prostoru je prekrivanje tal z različnimi neprepustnimi materiali (npr. asfalti, betoni) in utrjevanje oziroma zbijanje tal. Trajnostno upravljanje s tlemi, ki vključuje tudi trajnostno upravljanje z zemljišči ter sanacija in revitalizacija degradiranih območij tal so zato ključen in integralen del zagotavljanja trajnostnega razvoja, zlasti v smislu celostnega pristopa pri prenovi razvrednotenih območij.

Cilji Resolucije o Nacionalnem programu varstva okolja za obdobje 2020-2030

Cilj ReNPVO je okrepiti je zavedanje o pomenu tal in ekosistemskih storitvah, ki jih ta naravni vir zagotavlja. V ta namen je treba celostno nadgraditi znanje o tleh in zavedanje o njihovem pomenu v okolju in družb (4).

Z ukrepi varstva tal bodo doseženi naslednji cilji:

- povečana sposobnost izvajanja ekosistemskih storitev tal:
 - z obvladovanjem degradacijskih procesov, povezanih z zmanjševanjem organske snovi v tleh, s preprečevanjem erozije tal, s preprečevanjem onesnaževanja tal in saniranjem ter revitaliziranjem degradiranih območij,
- s trajnostnim upravljanjem s tlemi in zemljišči in zmanjšano neto letno rastjo pozidanih zemljišč za 25 % do leta 2030 in s ciljem ničelne rasti pozidanih površin od 2050 naprej
- okrepljeni podatki in informacije o stanju tal,
- povečana ozaveščenost o pomenu tal.

Cilji evropskih strateških dokumentov na področju varstva okolja

Na področju kakovosti tal je določen cilj ničelnega onesnaževanja za leto 2030 naslednji (27):

- Treba je zmanjšati onesnaževanje zraka, vode in tal s pesticidi, in sicer tako, da se bosta splošna uporaba pesticidov, vključno z najnevarnejšimi in njihovo tveganje do leta 2030 zmanjšala za 50 %. To bo doseženo z obsežnejšim izvajanjem integriranega varstva rastlin pred škodljivimi organizmi, revizijo direktive o trajnostni rabi pesticidov, spodbujanjem agroekoloških praks, vključno z ekološkim kmetovanjem in preprečevanjem uporabe kemičnih pesticidov na občutljivih območjih. Poleg tega, da bodo obravnavana tveganja za zdravje ljudi in okolje, se bodo tako znižali stroški čiščenja pitne vode. K zmanjšanju odvisnosti od pesticidov bi lahko prispevale tudi inovativne tehnike, vključno z biotehnologijo. Delež zdravih tal naj bi se do leta 2030 znašal 75 %, med drugim na podlagi posebnega cilja za zmanjšanje onesnaževanja tal in izboljšanje obnove (4).

Komisija bo v okviru prihodnje strategije EU za tla razvila ukrepe za precejšnje okrepitev prizadevanj za opredelitev, preiskavo, oceno in sanacijo kontaminiranih območij, da onesnaženost tal do leta 2050 ne bo več ogrožala zdravja ali okolja.

Stanje v občini Jesenice in trendi

Stanje v občini Jesenice in trendi so povzeti v tabeli 5.1.2.

Tabela 5.1.2. Stanje v občini Jesenice in trendi na področju kakovosti tal (2)

Stanje v občini Jesenice	Trendi
Leta 2015 so bili vzeti vzorci na 12 vzorčnih mestih na Jesenicah (42). Rezultati so pokazali, da so tla najbolj onesnažena na območju Slovenskega Javornika (preseganje OV kadmija, svinca in cinka), sledijo pa jim tla na Belškem polju in Hrušici. Izmerjeno je bilo preseganje mejnih vrednosti svinca, cinka, kadmija, v manjšem deležu vzorcev pa tudi arzena, bakra, kroma in niklja. Opozorilne vrednosti so prekoračene (skoraj v vseh vzorcih) za svinec ter v približno polovici vzorcev tudi za cink, kar kaže na pomemben vpliv cestnega prometa ter posredno onesnaževanje tal preko zunanjega zraka, zlasti na Hrušici, kjer je opazen vpliv avtocestnega prometa. Na Slovenskem Javorniku in Belškem polju je značilno, da so povišane koncentracije bakra, cinka kroma in niklja v tleh, kar kaže tudi na vpliv družbe SIJ ACRONI d.o.o. na onesnaževanje tal s težkimi kovinami. Najmanj onesnažena so tla v Podmežakli.	Opazen je trend povečanja onesnaženja tal od leta 2006 in sicer predvsem za onesnaževala svinec, arzen in cink, povečuje se tudi vrednost kobalta v tleh, čeprav ne presega mejnih vrednosti. Trend povečanja onesnaženja tal je opazen na merilnih mestih Blejska Dobrava, Kočna, Hrušica, Jesenice Center. Onesnaženje tal s težkimi kovinami se je od leta 2012 zmanjšalo na območju Slovenskega Javornika, Koroške Bele, Lipce, Jesenice – ulica Viktorja Kejžarja, Podmežakle in Belškega polja.
V primerjavi s povprečno vrednostjo onesnaženosti tal v Sloveniji, so tla na Jesenicah bistveno bolj onesnažena, še posebej s težkimi kovinami – svincom in cinkom.	Zaznaven je vpliv emisij težkih kovin iz družbe SIJ ACRONI v zrak in koncentriranje težkih kovin v tleh, prav tako je zaznaven vpliv onesnaženja v bližini avtoceste.
V letu 2016 je Občina Jesenice opravila tudi analizo težkih kovin v vrtninah, ki je pokazala, da so v korenovkah (vzorci korenja), odvzetih v Dobravski ulici prisotne povišane vrednosti svinca, v listnati zelenjavi (solata) pa ni bilo zaznanih preseženih vrednosti svinca in kadmija. Vsebnost težkih kovin v vrtninah na mestih največje onesnaženosti je bila primerljiva z vsebnostjo težkih kovin v vzorcih, ki so bili vzeti iz trgovine (Mercator, Spar). Na listnato zelenjavo vpliva predvsem onesnaženost zraka s težkimi kovinami, glede na rezultate so koncentracije molibdena in bakra večje kot v preostalih delih Slovenije.	Rezultati raziskav so pokazali, da so najmanj onesnažena tla na travniških pobočjih nad centrom mesta Jesenice. Na merilnih mestih na Hrušici, v Podmežakli in na Blejski Dobravi je onesnaženost tal s težkimi kovinami predvsem posledica prometa. Na merilnih mestih Koroška Bela, Lipce, Slovenski Javornik ter Belško polje je onesnaženost tal posledica prometa in proizvodnje jekla. Na Slovenskem Javorniku je razviden pozitiven trend onesnaženosti tal verjetno zaradi precej manjšega obsega izvajanja del na odlagališču PTO.

Usmeritve programa varstva okolja

Predlagane usmeritve na področju izboljšanja kakovosti tal v občini Jesenice so:

- Preprečevanje onesnaževanja tal predvsem z izvajanjem ukrepov, da se onesnaževanje tal ne bi povečevalo, kar pomeni predvsem zmanjšati zajete in razpršene emisije prahu iz družbe Acroni v zrak ter emisije zaradi emisij žlindre (prometne poti v družbi Acroni je treba asfaltirati in vzdrževati v neprašnem stanju).
- Nadzor nad rabo tal, ki lahko povzroči onesnaževanje: parkiranje kamionov in osebnih vozil na makadamskih površinah, izvajanje dejavnosti na makadamskih površinah.
- Postopno zniževanje neto letne rasti površin pozidanih zemljišč s ciljem ničelne rasti od 2050 naprej.
- Zmanjševanje rabe pesticidov na javnih površinah.

5.1.3 Kakovost zraka

Onesnažen zrak je eden izmed glavnih dejavnikov, ki negativno vpliva na zdravje ljudi in stanje okolja. Onesnažen zrak v Sloveniji letno povzroči približno 2000 prezgodnjih smrti, v povprečju pa nam skrajša življenje za eno leto. Trenutni izzivi v Sloveniji so čezmerne ravni delcev PM₁₀ in ozona ter onesnaženje z benzo(a)pirenom. Slovenija se uvršča med bolj onesnažene Evropske unije glede onesnaženosti z delci PM₁₀, ozonom in benzo(a)pirenom (4).

Cilji Resolucije o Nacionalnem programu varstva okolja za obdobje 2020-2030

Na področju kakovosti zraka tudi v Sloveniji predstavljajo velik izziv čezmerne ravni delcev PM₁₀, ozona in benzo(a)pirena.

Cilji za ohranjanje in izboljševanje kakovosti zraka v obdobju 2020-2030 so naslednji (4):

- izboljšanje kakovosti zraka priporočilom SZO (WHO) za vsa onesnaževala,
- zmanjšanje izpustov naslednjih snovi do leta 2030 glede na leto 2005:
 - o Dušikovih oksidov NO_x za 65%,
 - o Nemetanskih hlapnih organskih spojin NMVOC za 53%,
 - o Žveplovega dioksida SO₂ za 92%,
 - o Amonijaka NH₃ za 15%,
 - o Drobni delcev PM_{2,5} za 60%.

Cilji evropskih strateških dokumentov na področju varstva okolja

Kakovost zraka obravnava Evropski načrt za ničelno onesnaževanje tal, vode in zraka, v katerem je zapisana vizija ničelnega onesnaževanja za leto 2050: onesnaževanje zraka, vode in tal se zmanjša na ravni, ki ne veljajo več za škodljive zdravju in naravnim ekosistemom ter ustrezajo mejam zmogljivosti našega planeta, s čimer se ustvari okolje brez strupov.

Na področju kakovosti zraka je določen cilj ničelnega onesnaževanja za leto 2030 naslednji (27):

- Zmanjšati vplive onesnaženosti zraka na zdravje (prezgodnje smrti) za več kot 55%,
- Zmanjšati delež ekosistemov EU, v katerih onesnaževanje zraka ogroža biotsko raznovrstnost za 25%.

Stanje v občini Jesenice in trendi

Stanje v občini Jesenice in trendi so povzeti v tabeli 5.1.3.

Tabela 5.1.3. Stanje v občini Jesenice in trendi na področju kakovosti zraka (2)

Stanje v občini Jesenice	Trendi
Občinske meritve kakovosti zraka so bile izvedene na Slovenskem Javorniku in na Jesenicah leta 2008, 2012/13 in 2014. Onesnaženost zunanjega zraka s PM ₁₀ delci na Jesenicah se je v tem obdobju povečala, predvsem na račun kurjenja trdih goriv v individualnih kuriščih. Iz opravljenih kemijskih analiz je bila ugotovljena povprečna sestava PM ₁₀ delcev. Ugotovljeno je bilo, da so bile na Jesenicah izmerjene višje koncentracije kovin v PM ₁₀ delcih (krom, mangan, železo, baker, cink, nikelj, molibden) kot drugje po Sloveniji. Višje koncentracije kovin v delcih so posledica izvajanja metalurške dejavnosti na Jesenicah	-Občina spada v poselitveno območje SIC, glede na težke kovine pa v območje SITK, kjer je določena II. stopnja onesnaženosti zraka, razen za delce PM ₁₀ , za katere je določena I. stopnja onesnaženosti zraka. -V Občini Jesenice ni merilnega mesta za spremljanje kakovosti zunanjega zraka državne mreže, najbližje merilno mesto je merilno mesto Kranj, ki je oddaljeno 25,5 km. -Monitoring zunanjega zraka se v obdobju 2015-2019 ni izvajal.
Onesnaževanje zraka s težkimi kovinami je na Jesenicah stalnica zaradi izpustov snovi v zrak iz nepremičnih virov onesnaževanja zraka in zaradi razpršenih emisij prahu v zrak	- Onesnaževanje zraka s težkimi kovinami, kot so kadmij, nikelj, svinec, krom, baker, mangan se je v obdobju 2014-2017 opazno povečalo, v zadnjih

Stanje v občini Jesenice	Trendi
zaradi predelave žlindre na prostem in zaradi prometa po nasutih površinah okrog družbe SIJ ACRONI z žlindro, ki vsebuje težke kovine. Glede na rezultate monitoringa masnega onesnaževanja se je v obdobju 2015-2019 onesnaževanje zraka s kovinami nikelj, krom, mangan, svinec in kadmij zmanjšalo v zadnjih dveh letih, pred tem pa se je povečevalo.	dveh letih pa se zmanjšuje. Najbolj opazno povečanje izpustov je bilo v letu 2016 in 2017. - V obdobju 2009-2019 je opazen trend povečevanja naslednjih onesnaževal: TOC, CO₂, arzen, krom, živo srebro, spojine fluora in njegovih spojin izraženi kot HF na račun emisij snovi v zrak iz SIJ ACRONI. - Zaradi emisij snovi v zrak iz SIJ ACRONI se na Jesenicah povečujejo tudi emisije dioksinov in furanov.

Usmeritve programa varstva okolja

Predlagane usmeritve na področju izboljšanja kakovosti zraka v občini Jesenice so:

- Zmanjševanje (dušikovih oksidov NO_x za 65%, nemetanskih hlapnih organskih spojin NMVOC (v sklopu meritev TOC) za 53%, žveplovega dioksida SO₂ za 92%, amonijaka NH₃ za 15% in skupnega prahu za 60% v občini do leta 2030. Zmanjševanje se bo spremljalo v okviru priprave poročila o masnem in koncentracijskem onesnaževanju.
- Vzpostavitev načrta za izboljšanje kakovosti zraka v skladu z ukrepi B-F.1, B-F.2., B-F.3. in B-F. 4. iz TEPN) in spodnjimi ukrepi:
 - Določiti obveznost priključevanja na vročevod za potrebe ogrevanja prostorov, kjer je to možno, razen če se za ogrevanje uporabljajo obnovljivi viri energije.
 - Na območjih, kjer ni mogoče daljinsko ogrevanje, spodbujati prehajanje na čistejše oblike ogrevanja (npr. toplotne črpalke).
 - Ker les in biomasa predstavljata obnovljive vire energije, je smiselno ohraniti njuno uporabo ob hkratnem načrtovanju zmanjševanja onesnaženj (spodbujanje menjave zastarelih kurilnih naprav za novejša, izobraževanje o pravilnem načinu kurjenja, uporaba filtrov za PM₁₀ delce), vendar le na primernih območjih, kjer ni možna priključitev na vročevod oziroma plinovod.
 - Naslavljanje energetske revščine na področju ogrevalnih naprav (obveščanje prebivalcev o subvencijah EKO Sklada, individualno svetovanje občanom).
 - Spodbujanje trajnostnega prevoza, pešačenja, kolesarjenja, uporabe javnega prevoza.
 - Ureditev uporabnikom prijazne mreže javnega prometa na ključnih točkah in uvedba povezav med njimi, povezovanje z drugimi občinami na področju turističnih prevozov.
 - Obveščanje uporabnikov na AC odseku Lipce-Karavanke o ugašanju motorjev pri zastojih pred predorom Karavanke.
 - Prednostna sanacija neasfaltiranih javnih povoznih površin znotraj mesta Jesenice.

5.1.4 Kakovost voda

V Sloveniji se stanje površinskih voda izboljšuje in na splošno slovenske površinske vode niso obremenjene s prednostno nevarnimi snovmi. Dobro kemijsko stanje je določeno za 96 % vodnih teles površinskih voda, slabo kemijsko stanje pa za pet vodnih teles morja, in sicer zaradi tributikositrovih spojin. Za 59 % vodnih teles površinskih voda je ocenjeno, da dosegajo dobro ekološko stanje. Za vodna telesa, ki ne dosegajo dobrega ekološkega stanja, je najobsežnejša obremenitev hidromorfološka spremenjenost skupaj s splošno degradiranostjo, obremenjenost s hranili in organskimi snovmi. Glavni viri obremenitev vodotokov s hranili in organskimi snovmi so spiranje s kmetijskih površin ter izpusti komunalnih in industrijskih odpadnih voda.

Poseben izziv je slabo kemijsko stanje glede na vsebnost živega srebra v organizmih za večino površinskih voda. Problematike živega srebra v okolju ni mogoče v celoti rešiti na državni ravni, saj se živo srebro prenaša na velike razdalje z nanosom (atmosfersko depozicijo) in je za zmanjševanje obremenjenosti z živim srebrom treba sprejeti ukrepe na ravni celotne Evrope.

Za vsa vodna telesa podzemne vode je zdaj ocenjeno dobro količinsko stanje, a zaznana so tudi tveganja glede ohranjanja takega stanja.

V zadnjih 20 letih se je vnos dušika in fosforja v okolje znatno zmanjšal, čezmerno sproščanje hranil pa še naprej vpliva na kakovost vode ter škoduje ekosistemom in tako povzroča ljudem zdravstvene težave. Onesnaženje z nitrati iz kmetijske proizvodnje je eno od ključnih razlogov za nedoseganje dobrega kemijskega stanja podzemnih voda. Vsebnost pesticidov v podzemni vodi se znižuje, a uporaba pesticidov še zmeraj škodljivo vpliva na stanje površinskih voda in podzemne vode, vodne in obvodne organizme.

Cilji Resolucije o Nacionalnem programu varstva okolja za obdobje 2020-2030

Z ukrepi varstva in rabe vode bodo do 2030 doseženi naslednji cilji (4):

- dobro kemijsko in ekološko stanje vseh vodnih teles površinskih voda in preprečitev poslabšanja stanja vseh teles površinskih voda,
- dober ekološki potencial in dobro kemijsko stanje za vsa umetna in močno preoblikovana vodna telesa površinske vode,
- dobro kemijsko in količinsko stanje podzemnih voda,
- preprečevanje nadaljnega slabšanja stanja vodnih ekosistemov ter varovanje in izboljševanje stanja ekosistemov, odvisnih od površinskih in podzemnih voda,
- postopno zmanjšanje onesnaževanja s prednostnimi snovmi in ustavitev ali postopno odpravo emisij, odvajanja in uhajanja prednostnih nevarnih snovi,
- spremembe vseh pomembnih in trajnih naraščanj koncentracije kateregakoli onesnaževala, ki je posledica vpliva človekove dejavnosti, da se postopno zmanjša onesnaženost podzemne vode,
- trajnostna raba vode, ki omogoča različne vrste rabe ob upoštevanju dolgoročnega varstva razpoložljivih virov in njihove kakovosti,
- programiranje, načrtovanje in izvajanje rabe voda na način, da ne poslabšujemo stanja voda, da omogočamo varstvo pred škodljivim delovanjem voda, ohranjanje naravnih procesov, naravnega ravnovesja vodnih in obvodnih ekosistemov,
- varstvo, izboljševanje in obnavljanje teles podzemne vode ter zagotavljanje ravnotežja med odvzemanjem in obnavljanjem podzemne vode,
- izvajanje načela »povzročitelj obremenjevanja plača stroške«, povzročene z obremenjevanjem okolja, in »uporabnik plača za rabo naravne dobrine«,

Cilji evropskih strateških dokumentov na področju varstva okolja

Kakovost vode obravnava Evropski načrt za ničelno onesnaževanje tal, vode in zraka, v katerem je zapisana vizija ničelnega onesnaževanja za leto 2050:

- EU mora do leta 2030 zmanjšati izgube hranil, uporabo in tveganja kemičnih pesticidov, uporabo nevarnejših kemičnih pesticidov ter prodajo antimikrobikov za rejne živali in živali iz akvakulture za 50 %,
- Pregled in posodobitev druge zakonodaje o vodah in morjih, zlasti za zagotovitev njene večje ustreznosti za zmanjšanje količin kemičnih kontaminantov in mikroplastike, bosta prav tako pomagala ohraniti kakovost vode, ki jo pijemo, in morskih sadežev, ki jih

uživamo. S posodobitvijo seznamov problematičnih snovi za površinske in podzemne vode bosta narava in zdravje ljudi zavarovana pred najpomembnejšimi snovmi na podlagi najnovejših znanstvenih ugotovitev.

Stanje v občini Jesenice in trendi

Stanje v občini Jesenice in trendi so povzeti v tabeli 5.1.4.a in 5.1.4.b. V tabeli 5.1.4.a navajamo ključne probleme in usmeritve na področju kakovosti podzemne vode, v tabeli 5.1.4.b pa ključne probleme in usmeritve na področju kakovosti površinske vode.

Tabela 5.1.4.a Stanje v občini Jesenice in trendi na področju kakovosti podzemne vode (2)

Stanje v občini Jesenice	Trendi
Na območju občine Jesenice se nahajajo tri telesa podzemne vode in sicer VTPodV_1001 Savska kotlina in Ljubljansko Barje, VTPodV_1004 Julijske Alpe v porečju Save in VTPodV_1005 Karavanke.	Podzemno vodno telo 1001 Savska kotlina in Ljubljansko Barje od leta 1998 kaže na trend zniževanja onesnaževal.
Na območju občine Jesenice se merilno mesto v okviru državnega monitoringa spremljanja kakovosti podzemne vode nahaja le na območju VTPodV_1004 Julijske Alpe v porečju Save - MM Hrušica, blizu občinske meje pa se na območju VTPodV_1005 Karavanke nahaja še MM Karavanški predor. Za vsa telesa je stanje za obdobje 2015-2019 ocenjeno kot dobro. V nekaj vzorcih vode z VTPodV_1001 Savska kotlina in Ljubljansko Barje so bile presežene vrednosti pesticidov, njihova koncentracija pa že več let upada. Na drugih dveh merilnih mestih zadnja leta ni bilo neustreznih vzorcev.	Trend upadanja atrazina in destilatrazina v vseh podzemnih vodnih telesih na območju občine Jesenice. Kakovost podzemne vode na območju občine Jesenice je dobra in nanjo ni pritiska zaradi nitratov in pesticidov, ker kmetijstvo ni pomembna panoga v občini
Količina vode odvzete iz podzemnih vod za potrebe oskrbe prebivalstva s pitno vodo na območju občine Jesenice je v primerjavi razpoložljivih zalog majhna in ne predstavlja nevarnosti za poslabšanje stanja vodnih in obvodnih ekosistemov.	Poraba pitne vode na prebivalca v občini ne pomeni povečanega pritiska na podzemne vode, ker se za oskrbo s pitno vodo ne uporablja črpanje podtalnice, ampak se uporabljajo izviri.
Odlagališče Mala Mežakla: meritve podzemne vode na območju so pokazale, da odlagališče vpliva na kakovost podzemne vode. Meritve podzemne vode so pokazale povečane vrednosti določenih parametrov glede na primerjavo parametrov v vrtini pred odlagališčem in v vrtinah po odlagališčih, in sicer za naslednje parametre (2018): TOC, natrij, kalcij, magnezij, hidrojenkarbonati, nitrat, sulfat, bor. Navedeno pomeni, da ima odlagališče določen vpliv na kakovost podzemne vode v smeri toka podzemne vode. V letu 2018 je prišlo do kontaminacije primerjalne opazovalne vrtine PMM1, zato primerjava z njo ni več možna (predviden vpliv gradnje in obratovanja podjetja EKOGOR d.o.o.).	Odlagališče ima vpliv na podzemno vodo predvsem v parametrih kot so bor, krom, kalcij, magnezij, hidrojenkarbonati, nitrati, sulfati, bor in krom. Treba bi bilo preučiti njihovo ravnanje s padavinskimi odpadnimi vodami z njihovega območja, ki ponikajo.
Meritve podzemne vode na odlagališču PTO družbe SIJ ACRONI: Meritve kažejo, da ima odlagališče vpliv na kakovost podzemne vode. Meritve podzemne vode so pokazale vpliv predvsem za naslednje parametre: kalcij, hidrojenkarbonat, molibden, v letu 2018 pa so bili zaznani tudi parametri: AOX, amonij, nitrit, mangan, nitrati, sulfid, TOC, fluorid, bor, barij.	Odlagališče ima vpliv na podzemno vodo s parametri kot so AOX, mineralna olja, klorirana topila in težke kovine kot so krom, molibden, barij, cink, bor ter fluoridi.
Podatkov o vplivu predelave žlindre na površinah okrog družbe SIJ ACRONI na podzemno vodo ni.	-

Tabela 5.1.4.b Stanje v občini Jesenice in trendi na področju kakovosti površinske vode (2)

Stanje v občini Jesenice	Trendi
V občini Jesenice so 3 hidrografska območja 4. nivoja: 1115: Sava – Jesenice, 1117: Sava – Moste, in 1118 Sava – Radovna.	
Največje vodno telo je Sava Dolinka, ki je vodotok reka 1. reda. V občini Jesenice ni merilnih mest za kakovost površinskih vod v okviru državnega monitoringa. Na merilnem mestu Hrušica (gorvodno od občinske meje) je stanje reke nazadnje (2016) ocenjeno kot dobro, na merilnem mestu Moste (dolvodno od občinske meje) pa je še vedno ocenjeno kot dobro, a so nekateri parametri slabši. Navedeno pomeni, da se kakovost vode na območju Občine Jesenice slabša zaradi emisij odpadnih vod v Savo Dolinko.	Stanja kakovosti reke Save Dolinke gorvodno in dolvodno ni mogoče primerjati vse od l.2016, saj je bil monitoring na mestu Hrušica ukinjen. Rezultati monitoringa pred letom 2016 kažejo, da opazen vpliv emisij snovi odpadnih vod v Savo Dolinko v občini Jesenice. Emisije odpadnih snovi so po letu 2015 zaradi rekonstrukcije CČN Jesenice zmanjšale.
Rezultati monitoringa manjših vodotokov v občini v letu 2017 so pokazali, da so le-ti v dobrem ekološkem in kemijskem stanju.	Razviden je trend zmanjševanja emitiranih onesnaževal v vode v občini v obdobju 2013-2019.
Največja onesnaževalca površinskih voda v občini sta podjetje SIJ ACRONI z izpusti industrijskih odpadnih vod (težke kovine: krom, nikelj, baker) in CČN Jesenice. Po rekonstrukciji CČN Jesenice v letu 2015 in dograditvijo tretje stopnje čiščenja se je kakovost čiščenja odpadnih vod zelo izboljšala.	Razviden je trend zmanjševanja masnega onesnaževanja reke Save Dolinke z izpusti iz podjetja SIJ ACRONI (primerjava 2017-2019) za večino onesnaževal.

Usmeritve programa varstva okolja

Predlagane usmeritve na področju izboljšanja kakovosti podzemne vode v občini Jesenice so:

- Na območju odlagališča Mala Mežakla obratuje tudi podjetje EKOGOR, ki mu zakonsko ni treba izvajati meritev vpliva svojega delovanja na podzemne vode. Ker s svojo dejavnostjo vpliva na onesnaženje podzemne vode, bi bilo treba preučiti njegovo ravnanje z odpadnimi vodami, ki na njegovem območju ponikajo.

Predlagane usmeritve na področju izboljšanja kakovosti površinskih voda v občini Jesenice so:

- v okviru možnosti vplivati na SIJ ACRONI, da čim prej izvede ukrepe za sanacijo degradiranih površin na bregovih reke Save in izvede ozelenitev rečnih bregov.
- Spremljanje emisij onesnaževal v vode iz virov onesnaževanja, ki direktno odvajajo industrijske odpadne vode v vode.
- periodično spremljati kakovost površinskih vodotokov v občini Jesenice.

5.1.5 Kakovost pitne vode

V Sloveniji je 17% ozemlja že zavarovanega za namen javne oskrbe s pitno vodo (t. i. vodovarstvena območja). V občini Jesenice je treba doseči uskladitev z zakonodajo za zavarovanje glavnih vodnih virov, ki sta zajetje Peričnik in Završnica. Pomemben blažilec sušnih ekstremov z zmožnostjo zadrževanja vode je tudi gozd, ki je v oskrbi s pitno vodo nepogrešljiv dejavnik. Zaradi tega mora biti hidrološka funkcija gozda ustrezno načrtovana v gozdnogospodarskih načrtih (4).

Cilji Resolucije o Nacionalnem programu varstva okolja za obdobje 2020-2030

Za doseganje ciljev se bodo skladno z Zakonom o vodah izvajali ukrepi, določeni v načrtih upravljanja vodnih območij Donave in Jadranskega morja, načrtih zmanjševanja poplavne ogroženosti, načrtih upravljanja z morskim okoljem in operativnimi programi glede oskrbe s pitno vodo ter odvajanja in čiščenja komunalne odpadne vode.

Ohranjanje in uravnavanje vodnih količin obsega izvajanje ukrepov, da se zagotovi količinska, časovna in prostorska razporeditev vode, potrebne za oskrbo prebivalstva s pitno vodo, obstoj vodnih in obvodnih ekosistemov in za izvajanje vodnih pravic. Ukrepi obsegajo tudi bogatenje vodnih teles v času nizkih stanj voda.

Cilji evropskih strateških dokumentov na področju varstva okolja

V letu 2021 je Evropska Unija sprejela novo strategijo prilagajanja na podnebne spremembe, v kateri so določeni tudi cilji na področju kakovosti pitne vode:

- Zmanjšanje rabe vode, izboljšanje učinkovitosti in ponovne uporabe vode, prehod na tehnologije in prakse za varčevanje z vodo.
- Izvedba načrtov za obvladovanje suše, ukrepi za povečanje zmogljivosti tal za zadrževanje vode in varna ponovna uporaba vode.
- Izvedba analiz tveganja v zvezi z načrti upravljanja pitnih voda in vključitev tveganja zaradi podnebnih sprememb (vire pitne vode ogrožajo podnebne spremembe zaradi nižjih pretokov rek, višjih temperatur vode, poplav, intenzivni nalivi in posledično onesnaževanje virov pitne vode zaradi sprememb podzemnih tokov voda,... ali s poplavami).

Revidirana direktiva o pitni vodi bo od januarja 2023 zagotavljala boljše varovanje zdravja ljudi s strožjimi standardi kakovosti vode, ki bodo obravnavali problematična onesnaževala, kot so endokrini motilci in mikroplastika ter zagotovili še čistejšo pitno vodovodno vodo za vse in zmanjšali potrebo po plastenkah. Pregled in posodobitev druge zakonodaje o vodah in morjih, kadar bo ustrezna, zlasti za zagotovitev njene večje ustreznosti za zmanjšanje količin kemičnih kontaminantov in mikroplastike, bosta prav tako pomagala ohraniti kakovost vode, ki jo pijemo (60).

Stanje v občini Jesenice in trendi

Stanje v občini Jesenice in trendi so povzeti v tabeli 5.1.5.

Tabela 5.1.5. Stanje v občini Jesenice in trendi na področju kakovosti pitne vode (2)

Stanje v občini Jesenice	Trendi
Poraba pitne vode na prebivalca je nižja od slovenskega povprečja in je v letu 2020 znašala 41,58 m ³ .	Poraba pitne vode v občini Jesenice je od leta 2000 do 2013 upadla, v obdobju od leta 2014 do leta 2020 pa se je poraba stabilizirala in v povprečju znaša od 41,6 do 41,1 m ³ na prebivalca.
Kakovost pitne vode je na območju Jesenic ustrezna, delež neustreznih vzorcev pitne vode zaradi E.coli je nizek.	Po upadu v letih 2016 in 2017 se delež neustreznih mikrobioloških vzorcev pitne vode spet povečuje.
Dolžina in delež azbestnih vodovodov se manjšata zaradi obnov vodovodnega omrežja, načrtujejo se nadaljnje obnove vodovodnega omrežja.	Delež in dolžina azbestnih cevodovodov sta se od leta 2010 zmanjšala, vendar se od leta 2015 ne zmanjšujeta več.
Pitna voda v občini Jesenice se pridobiva večinoma iz izvirov, nekateri od njih so ogroženi v primeru intenzivnejših nalivov (pojav kaljenja vode), v zadnjem času tudi pri vodnem viru Peričnik	Delež neustreznih mikrobioloških vzorcev pitne vode se po letu 2017 spet povečuje, vendar ne presega deleža v letu 2012.

Upravljalavec vodovodov v občini Jesenice je podjetje JEKO d.o.o. Jesenice, ki v okviru svojega dela izvaja naslednje aktivnosti na vodovodih (81):

- Izvaja redna vzdrževalna dela po programu vzdrževalnih del, ki obsegajo preglede vplivnih območij vodozbirnih delov zajetij, preglede, čiščenje in dezinfekcijo zajetij, vodohranov in razbremenilnikov, preglede in čiščenje žabjih pokrovov, pregled in po potrebi barvanje armatur v vodovodnih objektih ter njihovih sten, stropov in tal, košnja trave in čiščenje podrasti v okolici vodovodnih objektov, čiščenje in dezinfekcija vodovodnega omrežja in mrtvih krakov vodovodnega omrežja, izvajanje meritev vode in odvzem vzorcev pitne vode za mikrobiološke in kemijske analize.
- Izvaja kurativna dela na vodovodnih omrežjih glede na okvare omrežij,
- Za potrebe internega nadzora kvalitete pitne vode JEKO d.o.o. mesečno odvzema vzorce pitne vode, letno jih v okviru internega nadzora kvalitete vode odvzame cca. 100 vzorcev, preiskave teh vzorcev izvaja NLZOH Kranj.
- Dodatne vzorce za preiskave pitne vode odvzema tudi NLZOH iz Kranja v okviru državnega monitoringa pitnih vod.
- JEKO d.o.o. v okviru preventivnih del na vodovodih odvzema izvaja tudi meritve temperature pitne vode in meri elektro prevodnost pitne vode ter izvaja v primeru indikacij tudi hitra mikrobiološka testiranja po metodi Presece/Absence tudi hitre teste zna E. coli in skupne koliformne bakterije.

Usmeritve programa varstva okolja

Za oskrbo s pitno vodo je občina Jesenice sprejela Operativni program oskrbe s pitno vodo za občino Jesenice (50). Občina ima sprejet Odlok o oskrbi s pitno vodo na območju Občine Jesenice. Predlagane usmeritve na področju izboljšanja kakovosti pitne vode v občini Jesenice so:

- Nadzor nad obveznostjo pridobitve vodnega dovoljenja za rabo vode iz vodovoda za tehnološke namene v vseh podjetjih, ki obratujejo v občini.
- Na območju naselij Planina pod Golico, Prihodi, Plavški Rovt in Žerjavec, ki ležijo na južnih pobočjih Karavank med 700 in 1070 m nadmorske višine, namerava Občina Jesenice obnoviti obstoječi vodovodni sistem, ki omenjena naselja oskrbuje s pitno vodo in zagotavlja požarno varnost. Naselja so trenutno s pitno vodo oskrbovana večinoma preko javnih vodovodnih sistemov, le del naselja Planina pod Golico okoli kmetije Betel ima individualni vodovod. Skupna dolžina cevodovoda znaša 4.282 m. Cevovod sestavljajo litoželezne cevi in cevi iz alkatena, katerih premer ne presega DN 80 (61).

- Obnova vodovodnega sistema Peričnik, ki se je začel graditi leta 1954 in se nato postopno dograjeval in obnavljal. Cevovod sestavljajo litoželezne cevi, cevi iz PVC materiala, nekaj pa je še azbestno cementnih cevi. Dodatne težave pri zagotavljanju oskrbe z ustrezno kakovostjo pitne vode se pojavljajo predvsem ob večjih nalivih, ko se zaradi kaljenja vodnih virov pojavlja povečana motnost vode in posledično mikrobiološka neskladnost vzorcev, zato želi Občina Jesenice celostno ureditev vodovodnega sistema Peričnik za zagotavljanje pitne vode ustrezne kakovosti in zagotavljanje zadostne količine zdravstveno ustrezne pitne vode (62).
- Pri vodovodu Završnica se v zadnjem času ugotavlja pogostejše okvare vodovodnega cevovoda, kar kaže na dotrajanost omrežja, ob katerih se pojavljajo tudi izgube vode.
- Za zmanjšanje izgub vode v vodovodnih sistemih se v okviru del na vodovodih vgrajujejo v vodovodnih jaških sektorski zaporni ventili, s katerimi se izgube na vodovodnem omrežju v primeru okvare zmanjšujejo s sektorsko zaporo vodovodnega omrežja.
- Pri vodovodu Peričnik se zaradi kaljenja vode ob dežju izvaja povečan nadzor kvalitete pitne vode na izviru.
- Na izviru Peričnik se izvajajo geološke, geomehanske in hidrološke raziskave podzemnih tokov vode, ki napajajo izvir Peričnik, s katerimi se bo ugotovilo napajanje vodnega vira Peričnik ter vzroke za vse pogostejše kaljenje vode.
- Na osnovi raziskav iz prejšnjega odstavka se bodo preučile možnosti za zagotovitev zdravstvene ustreznosti tega vodnega vira (dezinfekcija, filtriranje, priprava vode z ultrafiltracijo,...).

5.1.6 Upravljanje z vodami

V Sloveniji je kakovostna voda prepoznana kot dragocena naravna dobrina. Spodbujanje trajnostne rabe voda, ki omogoča različne vrste rabe ob upoštevanju dolgoročnega varstva razpoložljivih vodnih virov in njihove kakovosti, tako ostaja eden ključnih izzivov na področju rabe voda tudi v prihodnje. Slovenija je relativno bogata z vodnimi viri, vendar je zaradi občasnega pomanjkanja padavin in njihove neugodne časovne razporeditve tudi v Sloveniji problem suša in predstavlja vse večje tveganje. Skupen znesek škod zaradi suše je v letih 1991 – 2015 znašal cca 760 mio eurov.

Naravni pojav v Sloveniji so tudi poplave, ki jih ni mogoče preprečiti. Nekatere človeške dejavnosti (povečevanje naseljenih območij in premoženjske vrednosti na poplavnih območjih ter zmanjševanje naravnega zadrževanja vode) in podnebne spremembe prispevajo k povečanju verjetnosti poplav in njihovih škodljivih posledic. V Sloveniji poplavna območja obsegajo do 10 % ozemlja, določenih je 1.190 poplavno ogroženih območij. Poleg smrtnih žrtev, ki so bile posledica poplav, so v zadnjih 25 letih večji poplavni dogodki v Sloveniji povzročili za okoli 2100 mio eurov škode. Poplavno ogroženost zmanjšuje gozdnatost Slovenije in trajnostni koncept gospodarjenja z gozdovi ter ustrezno obratovanje hidroelektrarn.

Cilji Resolucije o Nacionalnem programu varstva okolja za obdobje 2020-2030

Z ukrepi urejanja voda bo doseženo (4):

- varstvo pred škodljivim delovanjem voda,
- ohranjanje in uravnavanje vodnih količin,
- učinkovito vzdrževanje vodotokov, vodnih objektov ter vodnih in priobalnih zemljišč.

Skladno z ReNPVO 20-30 program varstva okolja na področju upravljanja z vodami predlaga naslednje usmeritve:

- Blaženje suš:
 - učinkovita raba vode v kmetijstvu in urbanem okolju,
 - upoštevanje učinkov suše, upravljanje povpraševanja po vodi, upoštevanje oskrbe z vodo, pomanjkanja vode in suš v prostorskem načrtovanju in načrtovanju oskrbe z vodo.
- Obvladovanje poplavne ogroženosti:
 - Preprečiti vnos novega škodnega potenciala na poplavna območja – preprečevanje pozidave na poplavnih območjih, razen objektov za varstvo pred škodljivimi učinki poplavnih voda.
 - Preprečitev pozidave na vodnih zemljiščih in v okolici rek – zagotovitev zemljišč oz. razlivnega potenciala rek.
 - Načrtovanje protipoplavnih gradbenih in negradbenih ukrepov za zmanjševanje poplavne ogroženosti
 - Krepitev zavedanja o poplavni ogroženosti in izobraževanje o pravilnem ravnanju v primeru poplav.

Ukrepi obvladovanja poplavne ogroženosti bodo do leta 2021 izvajani tudi na državni ravni v skladu z Načrtom zmanjševanja poplavne ogroženosti za obdobje 2017–2021, ki je temeljni dokument za obvladovanje poplavne ogroženosti (76).

Cilji evropskih strateških dokumentov na področju varstva okolja

Ohranjanje in uravnavanje vodnih količin obsega izvajanje ukrepov, da se zagotovi količinska, časovna in prostorska razporeditev vode, potrebne za oskrbo prebivalstva s pitno vodo, obstoj vodnih in obvodnih ekosistemov in za izvajanje vodnih pravic. Ukrepi obsegajo tudi bogatenje vodnih teles v času nizkih stanj voda.

Za podporo načrtovanju ukrepov za ohranitev in uravnavanje vodnih količin se bo izvajalo hidrološko načrtno spremljanje (monitoring) površinskih in podzemnih voda, za obvladovanje suš pa se bodo izvajali ukrepi, določeni v Programu ukrepov upravljanja voda. Gre za razvoj kazalnikov za razglas različnih stopenj suš oziroma pomanjkanja vode s prepoznavanjem območij, kjer je mogoča izpostavljenost škodnim vplivom suše. Ukrepi bodo obsegali tudi spodbujanje prilagojene kmetijske proizvodnje, kot je pridelovanje poljščin, ki potrebujejo malo vode na sušnih območjih ter ukrepe za gospodarnost in vnovično uporabo – med drugim spodbujanje tehnologij z učinkovito rabo vode v industriji in z vodo varčnih metod namakanja. Prednostno bo treba izvajati ukrepe s sinergijskimi vplivi, kot je na primer gradnja zadrževalnikov, ki ob visokih vodah zadržijo vodo in omogočijo uporabo presežkov vode v sušnih razmerah.

Stanje v občini Jesenice in trendi

Stanje in trendi v občini Jesenice so povzeti v tabeli 5.1.6.

Tabela 5.1.6. Stanje v občini Jesenice in trendi na področju upravljanja z vodami

Stanje v občini Jesenice	Trendi
Poplave v občini Jesenice praviloma nastanejo zaradi intenzivnih padavin v jesenskem času in taljenja snega v spomladanskem času. V odvisnosti od vlažnosti zemljišča padavine povzročijo večji ali manjši odtok vode, ki se zbira v vodotokih in s povečanim pretokom povzroča dvig gladine vode v strugah. Zato nastanejo kratkotrajne več urne hudourniške poplave (54).	V obdobju 2010-2019 je bilo na območju občine Jesenice zabeleženih 56 poplavnih dogodkov, največ v letih 2013 (6 dogodkov), 2014 (14 dogodkov in 2018 (13 dogodkov). V primerjavi z obdobjem 2005-2010 je vidno povečanje števila poplavnih dogodkov (74). Prijav sušnih dogodkov ni zabeleženih.
Na vseh hudournikih je evidentiranih 70 problematičnih odsekov različnih obsegov: pri 43 odsekih gre za sanacijo poškodb obstoječih objektov oz. regulacij, pri 27-ih gre za probleme hudourniške erozije v neurejenih strugah. Po prioriteti je 29 odsekov razvrščenih v I. prioriteto (kritična ogroženost pomembnih objektov, kjer je nujna takojšnja sanacija), 29 odsekov v II. prioriteto (primeri velike ogroženosti, sanacija je potrebna čim prej) in 12 odsekov v III. prioriteto (potencialna ogroženost, kjer je potrebno preventivno ukrepanje, če je le mogoče). Glede na obseg sanacije zahteva 12 odsekov majhen obseg, 50 odsekov srednji obseg, večjih pa 8 (54).	-

Usmeritve programa varstva okolja

Predlagane usmeritve na področju izboljšanja upravljanja z vodami v občini Jesenice so:

- Spodbujanje zbiranja deževnice za zalivanje oziroma splakovanje sanitarij.
- Zaradi vse večjega vpliva podnebnih sprememb, ki bodo intenzivirala erozijske pojave, plazove, poplavne dogodke, intenziteto nalivov, hudourniške vode, se vplive podnebnih sprememb upošteva pri pripravi prostorskih aktov in pri vseh občinskih projektih, pri projektih občanov in gospodarstva pa se opozarja na bodoče podnebne spremembe.

5.2. PREHOD V NIZKOOGLJIČNO IN TRAJNOSTNO DRUŽBO

5.2.1 Zmanjševanje emisij toplogrednih plinov

Slovenija je podpisnica Pariškega sporazuma, katerega cilj je zaustavitev naraščanja povprečne svetovne temperature pod 2 °C v primerjavi s predindustrijsko dobo. Zaželeni cilj Pariškega sporazuma je omejitev dviga povprečne svetovne temperature pod 1,5°C, ki predstavlja mejo, pri kateri naj bi bile posledice podnebnih sprememb še obvladljive (4). Glavni vzrok za podnebne spremembe so emisije toplogrednih plinov, ki so posledica človeške dejavnosti in uporabe fosilnih goriv, zato je za blaženje posledic podnebnih sprememb ključno zmanjševanje emisij toplogrednih plinov (43). Občina Jesenic je skupaj s preostalimi gorenjskimi občinami podpisnica Konvencije županov s ciljem zmanjšanja emisij toplogrednih plinov.

Cilji Resolucije o Nacionalnem programu varstva okolja za obdobje 2020-2030 in drugih strateških dokumentov na področju podnebnih sprememb

Cilj ReNAPVO 2020-2030 so zastavljeni v skladu s Pariškim sporazumom, katerega podpisnica je tudi Slovenija (4). Sektorske cilje zmanjšanja emisij in dolgoročno državno podnebno politiko določata Podnebna strategija Slovenije do leta 2050 in NEPN, katerih cilji so naslednji (8):

- Slovenija bo do leta 2050 podnebno nevtralna in na podnebne spremembe odporna družba na temeljih trajnostnega razvoja, kar pomeni, da bo do leta 2050 dosegla neto ničelne emisije TGP.
- V NEPN je določen vmesni cilj zmanjšanja emisij TGP za 36% v primerjavi z letom 2005 (vmesni cilj je bil sprejet pred povečanjem cilja EU na 55% zmanjšanje emisij).

Cilji evropskih strateških dokumentov na področju varstva okolja

V skladu z Evropskim zelenim dogovorom je Evropska Unija sprejela naslednje cilje (44), (58):

- Evropsko gospodarstvo in družba bosta do leta 2050 postala podnebno nevtralna, kar pomeni, da bosta dosegla ničelno stopnjo neto emisij TGP.
- Do leta 2030 bo EU dosegla 55% zmanjšanje neto emisij TGP v primerjavi z letom 1990.
- Za doseganje podnebne nevtralnosti se predvidevajo naslednji stebri ukrepov: energetska učinkovitost, uvajanje obnovljivih virov energije, čista, varna in povezana mobilnost, konkurenčna industrija in krožno gospodarstvo, infrastruktura in povezave, bioekonomija in naravni ponori ogljika ter potencialna uporaba tehnologije za zajemi in shranjevanje ogljika.
- Sprejetje Evropskega podnebnega zakona, s katerim bi doseganje podnebne nevtralnosti postalo pravno zavezujoče (26).

Cilji Konvencije županov za podnebne spremembe in energijo

Konvencija županov za podnebne spremembe in energijo je iniciativa, ustanovljena z namenom spodbujanja in podpore lokalnim skupnostim in mestom pri zmanjševanju emisij TGP in blaženju podnebnih sprememb. Podpisniki konvencije županov, med katerimi je tudi občina Jesenice, so se zavezali k doseganju naslednjih ciljev (45):

- Podpiranje Evropske politike zmanjševanja emisij TGP za 40% v primerjavi z letom 1990.
- Izvajanje ukrepov na področju blaženja podnebnih sprememb in prilagajanja na podnebne spremembe.

Konvencija županov je z aprilom 2021 podprla ambicioznejše cilje EU za doseganje podnebne nevtralnosti do leta 2050 in 55% zmanjšanja emisij TGP do leta 2030. Posamezne podpisnice se lahko odločijo za sprejem bolj ambicioznega cilja.

Stanje v občini Jesenice in trendi

Na območju občine Jesenice delujeta dve podjetji, ki spadata v sektor ETS – trgovanja z emisijskimi kuponi, in sicer podjetje SIJ Acroni d.o.o. (jeklarska industrija) ter podjetje ENOS d.d., Energetika, ki vsakoletno poročata svoje emisije toplogrednih plinov (75). V sklopu spremljanja masnega in koncentracijskega onesnaževanja se beleži tudi izpuste iz odlagališča Mala Mežakla (14). Kazalnike okolja na področju emisij toplogrednih plinov v obdobju 2011-2020 prikazujemo v tabeli 5.2.1.a.

Tabela 5.2.1.a: Kazalniki stanja okolja emisij toplogrednih plinov v obdobju 2011 do 2020 (14), (75)

Opis kazalnika	enota	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
SIJ Acroni d.o.o.*	t	96.067	98.538	98.746	101.921	95.712	96.288	105.165	108.454	111.292	104.938
ENOS d.d.*	t	17.356	16.677	15.917	14.797	15.160	15.946	16.402	16.278	17.631	18.161
Emisija CO ₂ – zemeljski plin – distribucija JEKO	t	2.937	2.944	3.195	2.559	2.697	2.810	3.099	3.097	3.176	3.318
Emisija CO ₂ – odlagališče M.M.	t	-	-	-	1.649	2.061	2.028	2.208	2.294	2.151	2.293
Emisije metana (CH ₄)	t	-	-	-	376	325	267	219	157	250	275
Emisije metana v CO ₂ e*	t	-	-	-	10.528	9.100	7.476	6.123	4.396	7.000	7.700
Skupaj CO ₂ e	t	116.360	118.159	117.858	131.454	124.730	124.548	133.006	134.519	141.250	136.410

*Opomba: podatki o emisijah so povzeti iz poročila o izpolnitvi obveznosti upravljavcev naprav v Sloveniji za leta 2011-2020, ki jih vodi ARSO. Za preračun potenciala TGP metana se je uporabil emisijski faktor iz AR5 IPCC, ki znaša 1 t CH₄=28 t CO₂e.

Iz tabele 5.2.1.a. je razvidno, da največ zabeleženih emisij v občini Jesenice povzroči delovanje podjetja SIJ Acroni d.o.o., pomemben vir emisij pa je tudi daljinsko ogrevanje v občini ter delovanje odlagališča Mala Mežakla, ki je tudi vir emisij metana. Trendi v obdobju 2011-2020 kažejo na povečevanje emisij na vseh področjih, razen ubežnih emisij metana, kjer je zaznan trend upadanja emisij do leta 2018. V letu 2020 je zaznati zmanjšanje emisij iz podjetja SIJ Acroni d.o.o. v primerjavi z letom 2018.

V sklopu Trajnostno energetskega podnebne načrta Gorenjske (TEPN) se je opravilo izračun emisij iz nekaterih glavnih sektorjev v regiji, iz katerega je razvidno, da največ emisij v regiji povzroči raba energije v industriji (59,1%), ki ji sledijo emisije iz rabe energije v stanovanjskem sektorju (23,3%) ter promet (15,5%). Pri tem se ni upoštevalo emisij iz pridobivanja energije, kmetijstva in drugih sektorjev, zato je razdelitev emisij po sektorjih nekoliko drugačna kot v Sloveniji, kjer se največ emisij povzroči zaradi prometa in pridobivanja električne energije. Samostojnega izračuna o emisijah TGP v občini Jesenice ni bilo opravljenega (25).

Stanje in trendi na področju emisij toplogrednih plinov v občini Jesenice so prikazani v tabeli 5.2.1.b.

Tabela 5.2.1.b. Stanje v občini Jesenice in trendi na področju emisij toplogrednih plinov (2), (25), (59)

Stanje v občini Jesenice	Trendi
Sektor ETS: v sektor trgovanja z emisijskimi kuponi sta vključeni dve podjetji: SIJ Acroni d.o.o. in ENOS d.d. energetika.	Emisije TGP iz podjetij v sektorju ETS so se od leta 2011 do leta 2020 povečale za 4,6% (ENOS) in 9,2%. (SIJ ACRONI).
Emisije iz občinskih stavb: Občinske stavbe se ogrevajo prednostno iz sistema daljinskega ogrevanja, nekaj pa se jih še vedno ogreva na kurilno olje.	Emisije so se v obdobju 2011-2016 zmanjšale predvsem na račun manjše porabe zemeljskega plina. Določen odstotek občinskih stavb se še vedno ogreva na kurilno olje.
Javna razsvetljava: V občini Jesenice je bilo v letu 2021 nameščenih 2012 svetilk, od katerih 18,2% še ne ustreza zakonodaji. Občina Jesenice postopno izvaja menjavo javne razsvetljave z ustreznimi in bolj prijaznimi svetilkami.	Poraba električne energije za javno razsvetljavo se je v občini Jesenice v obdobju od leta 2011 do 2019 zmanjšala, kljub temu, da število svetilk narašča. V obdobju 2015-2019 se je poraba zmanjšala za 20%.
Emisije iz stanovanjskih stavb: v občini Jesenice se 70% stanovanjskih stavb ogreva s centralnim ogrevanjem. Zastopano je tudi ogrevanje iz sistema daljinske toplote, ki prevladuje v dolinskem delu občine Jesenice. Med kurilnimi napravami prevladujejo kurilne naprave na zemeljski plin, sledijo jim kurilne naprave na biomaso in ELKO.	Število gospodinjstev uporabnikov sistema daljinskega ogrevanja se je v obdobju 2009-2020 povečalo, število uporabnikov zemeljskega plina ostaja enako. Povprečne starosti kurilnih naprav na ELKO in biomaso so velike (okrog 20 let). Glede na podatke EKO SKLADA se v občini subvencionira tudi vedno večje število toplotnih črpalk in energetske prenove objektov.
Emisije iz industrije: v občini Jesenice se največ energije porabi v industrijskem sektorju, ki je posledično tudi največji vir emisij toplogrednih plinov. Največji porabniki energije so največja podjetja, med njimi SIJ Acroni d.o.o.	Poraba energije v industriji v občini Jesenice je v obdobju 2010-2016 narasla, narasla je tudi poraba električne energije in emisije TGP.
Emisije iz prometa: po območju občine Jesenice potekata dve glavni prometnici, avtocesta A2 in regionalna cesta R2 452 ter manjše lokalne ceste. Občina Jesenice ima vzpostavljenih 6 rednih prog mestnega prometa, ki se izvaja z avtobusi, in povezujejo mesto Jesenice z okoliškimi naselji. Po območju občine poteka tudi železniška proga, ki povezuje Jesenice z Ljubljano.	Promet in število prevozov po glavnih prometnicah se je v obdobju 2009-2019 povečal, s tem pa tudi emisije iz prometa. Največje povečanje je opaziti v tranzitnem prometu po avtocesti A2. V zadnjem obdobju na območju MP Karavanke nastajajo daljši zastoji, predvsem v turistični sezoni, ki še povečujejo emisije iz prometa.

Usmeritve programa varstva okolja

Ker je občina Jesenice podpisnica Konvencije županov, so zanjo zavezujoče tudi usmeritve in ukrepi TEPN Gorenjske, ki se deloma že izvajajo. V nadaljevanju podajamo dodatne usmeritve TEPN in programa varstva okolja:

- **UČINKOVITA RABA ENERGIJE:**
 - o Energetska sanacija občinskih zgradb, opreme/zmogljivosti (energetska prenova objektov, ki imajo višje energijsko število – nad 100 kWh/m² ali se ogrevajo na fosilna goriva (oz. ELKO)) (TEPN, se že izvaja).
 - o Sistemi daljinskega ogrevanja (širjenje obstoječih sistemov daljinskega ogrevanja, vzpostavitev novih, predvsem mikro sistemov na OVE, povečanje učinkovitosti sistemov daljinskega ogrevanja) (TEPN, se že izvaja).
 - o Izdelava novega LEK za obdobje 2022-2030.
 - o Spremljanje učinkov ukrepov z vsakoletnim izračunom ogljičnega odtisa za občino Jesenice.
- **OBNOVLJIVI VIRI ENERGIJE**
 - o Postavitev sistemov OVE v območjih razpršene gradnje in težje dostopnih krajih (TEPN).
 - o Spodbujanje ustvarjanja mikro-omrežij in samooskrbe z električno energijo iz obnovljivih virov na odmaknjenih področjih (gorske kočice, manjše vasi, kmetije...).
- **PROMET:**
 - o Učinkovito načrtovanje mobilnosti in prometne politike na ravni občine (TEPN, je že v izvedbi).

- o Elektrifikacija in plinifikacija voznega parka javnih ustanov (menjava vozil z električnimi vozili ali vozili na bioplin). (TEPN, deloma se že izvaja).
- o Postavitev občinskih P+R parkirišč na začetku prog proti Ljubljani ali k drugim večjim urbanim ali turističnim središčem (TEPN).
- o Uvedba trajnostne mobilnosti v šolah (doseganje 50-90% deleža trajnostnih prihodov v šolo do leta 2030 za osnovne in srednje šole) – ureditev varnih poti v šolo, povezav postajališč JPP in šol (TEPN).

5.2.2 Ravnanje z viri in odpadki

Ravnanje z nastalimi odpadki je postalo ogledalo družbe in odlaganje odpadkov že dolgo ni več sprejemljiva praksa ravnanja z odpadki. Z neustreznim ravnanjem z odpadki se izgubljajo koristni materiali (sekundarne surovine), ki poleg izgube lastne vrednosti tudi onesnažujejo okolje in lahko škodljivo vplivajo na podnebje. Z vidika varstva okolja si je treba prednostno prizadevati, da odpadki ne nastanejo, nastale odpadke pa na predpisan način prepuščati ali oddajati zbiralcem, predelovalcem ali odstranjevalcem. Z vidika učinkovite rabe virov je pomembno odpadke znova uporabiti in reciklirati.

Cilji Resolucije o Nacionalnem programu varstva okolja za obdobje 2020-2030

Cilji na področju ravnanja z odpadki za obdobje 2020-2030 so:

- za ravnanje s plastiko:
 - dosežena potrošnja manj kot 40 lahkih plastičnih nosilnih vrečk do leta 2025,
 - dosežena 25% uporaba recikliranega PET v steklenicah za pijače do leta 2025 in 30% do leta 2030,
 - doseženo 77% ločeno zbiranje PET steklenic za pijače do leta 2025 in 90% do leta 2029,
 - doseženo, da bodo plastični vsebniki za pijačo do treh litrov imeli pritrjene pokrovčke do leta 2024,
 - bodo do leta 2021 prepovedani plastični jedilni pribor (vilice, noži, žlice in palčke), plastični krožniki, slamice, posode za živila, izdelane iz ekspandiranega polistirena, kot so škatle za hitro prehrano, s pokrovom ali brez njega, ki jih uporabljamo za hrano, namenjeno takojšnjemu zaužitju na kraju samem ali jih potrošniki odnesejo s seboj, in je pripravljena za uporabo brez nadaljnje priprave, vsebniki za pijače in lončki za pijače iz ekspandiranega polistirena, izdelki iz plastike, razgradljive z okso oksidacijo ter vatrane palčke iz plastike;
 - bo do leta 2026 zmanjšana poraba plastičnih lončkov, skupaj s pokrovi, in plastičnih posod za živila, s pokrovom ali brez njega, ki jih uporabljamo za hrano, namenjeno za takojšnjo zaužitje ali jo potrošniki odnesejo s seboj, in je pripravljena za uporabo brez nadaljnje priprave, kot je kuhanje;
- daljnoročni cilji na področju ravnanja z odpadki:
 - priprava za vnovično uporabo in recikliranje najmanj 55% mase komunalnih odpadkov do leta 2025 in nato do leta 2030 najmanj 60%,
 - do konca leta 2025 bo recikliranih najmanj 65 masnih% vse odpadne embalaže s ciljnim masnim deležem za posamezne odpadne embalažne materiale: 50% plastike, 25% lesa, 70% železa in jekla, 50% aluminija, 70% stekla, 75% papirja in kartona,
 - do konca leta 2030 bo recikliranih najmanj 70 masnih% vse odpadne embalaže z najmanjšimi masnimi deleži za posamezne odpadne embalažne materiale: 55% plastike, 30% lesa, 80% železa in jekla, 60% aluminija, 75% stekla, 85% papirja in kartona,

- od leta 2021 naprej bo letno zbrane najmanj 65% povprečne mase električne in elektronske opreme (EEO), ki je bila v Sloveniji dana na trg v zadnjih treh letih, ali 85% povprečne mase odpadne električne in elektronske opreme (OEEO) nastale v Sloveniji,
- stopnja zbranih odpadnih prenosnih baterij in akumulatorjev bo večja od 45%,
- količina odpadne hrane bo zmanjšana za 30% do leta 2025 in za 50% do leta 2030.

Cilji Programa ravnanja z odpadki in programa preprečevanja odpadkov Republike Slovenije (69)

Skupni cilj sistema ravnanja z odpadki vključno s preprečevanjem je ločitev rasti gospodarstva od vplivov življenjskih krogov tokov odpadkov na okolje z/s:

- zmanjševanjem porabe materiala in opuščanjem za okolje škodljivih snovi;
- ustvarjanjem krogotokov materiala;
- podpiranjem tehnologij in tehnik, ki porabijo manj virov;
- prehodom k trajnostnemu vzorcu proizvodnje in potrošnje;
- stimuliranjem potreb trga po »učinkovitih storitvah« oziroma z ustreznim javnim naročanjem (javna naročila);
- zmanjševanjem tveganj za zdravje ljudi in ogrožanje okolja;
- »ponovno uporabo« predmetov, materialov ali izdelkov;
- zmanjšanjem vsebnosti onesnaževal v izdelkih;
- zmanjšanjem emisij v zrak, vodo in tla med celotnim življenjskim krogom izdelkov.

Cilj Strategije razvoja Slovenije 2030 (10).

Cilj Strategije je preprečevanje nastajanja odpadkov, njihove izrabe kot vira sekundarnih surovin in vzpostavitev učinkovitega sistema njihovega upravljanja.

Evropska strategija za plastiko (68) in strategija za ničelno onesnaževanje okolja.

Evropska strategija za plastiko v krožnem gospodarstvu (68) določa različne ukrepe za izboljšanje gospodarnosti in kakovosti recikliranja plastike. Cilj strategije je zagotoviti, da bodo do leta 2025 novi proizvodi na trgu EU vsebovali deset milijonov ton reciklirane plastike.

Cilji ničelnega onesnaževanja za leto 2030 med drugim določajo tudi znatno zmanjšanje skupnega nastajanja odpadkov in zmanjšanje količine ostankov komunalnih odpadkov za 50% (27).

Stanje v občini Jesenice in trendi

Stanje v občini Jesenice in trendi so povzeti v tabeli 5.2.2.

Tabela 5.2.2. Stanje v občini Jesenice in trendi na področju ravnanja z odpadki

Stanje v občini Jesenice	Trendi
- odpadke iz storitvene in proizvodne dejavnosti prevzemajo pri povzročiteljih pooblaščenih prevzemniki odpadkov s katerimi imajo povzročitelji sklenjene pogodbe, komunalne odpadke pri povzročiteljih prevzema JEKO, d.o.o. - organiziran je odvoz mešanih komunalnih odpadkov in ločeno zbranih frakcij komunalnih odpadkov (mešana embalaža, steklo, papir, kosovni odpadki, odpadne kovine, OEEO in nevarnih odpadkov). - urejeni so ekološki otoki za ločeno zbiranje frakcij komunalnih odpadkov (1,69 otoka na 300 prebivalcev), prebivalci pa lahko ločene frakcije odpadkov pripeljejo tudi v zbirni center za ravnanje z odpadki. - količina ločeno zbranih odpadkov (papir, kovina, plastika, steklo, kosovni odpadki, biološko razgradljivi odpadki, nevarni odpadki) na prebivalca vse od leta 2000 dalje narašča. - količina odloženih odpadkov na odlagališče Mala Mežakla od leta 2000 upada (leta 2010 odloženih 420,65 kg odpadkov na prebivalca, v letu 2020 pa 139,11 kg). - pojavljajo se številne pritožbe zaradi emisij vonjav iz odlagališča Mala Mežakla. - pojavljajo se divja odlagališča gradbenih odpadkov (zlasti za zasipavanje zemljišč), s katerimi se širijo tudi tujerodne invazivne vrste rastlin	- Način ravnanja z odpadki bo ostal enak kot v obstoječem stanju, s kazalniki količin zbranih in odloženih odpadkov se še naprej spremlja uspešnost zmanjševanja količin odloženih odpadkov - V primeru, da se na odlagališču Mala Mežakla ne izvedejo nobeni ukrepi, se bodo še naprej pojavljale težave zaradi emisij vonjav.

Usmeritve programa varstva okolja

Predlagane usmeritve na področju ravnanja z odpadki v Občini Jesenice so:

- Spodbujati oddajo še uporabnih izdelkov ali materialov za uporabo drugim osebam:
 - Cenovno sprejemljiva popravila rabljenih stvari ali oddaja v popravilo namesto na odpad v sklopu Centra ponovne uporabe.
 - Spodbujanje ponovne rabe in popravil stvari v šolah in vrtcih, postavitve »izmenjevalne omare« v vrtcih in šolah, organizira se menjava uporabnih oblačil, igrač, knjig,...
- V občinskem glasilu JON zagotoviti trajno rubriko na temo ponovne uporabe, kjer se objavljajo:
 - Informacije o možnosti oddaje uporabnih stvari centru za ponovno uporabo in v zbirnem centru,
 - ozaveščanje:
 - da ponovna uporaba stvari ni sramotna ali znak revščine, temveč odraz okoljske ozaveščenosti,
 - o podjetjih, ki popravljajo stvari, da te ne postanejo odpadki (popravila oblačil, čevljev, koles, itd...),
 - o dobri praksi lokalnih podjetij, na kakšen način zmanjšujejo količine odpadkov in jih ponovno uporabijo.
- Spodbujati zmanjševanje količine odpadkov, ki nastanejo v občini:
 - Z izvedbo izobraževalnih delavnic za zmanjševanje odpadkov in odpadne hrane v šolah in vrtcih ter v javni upravi.
 - S članki z nasveti za zmanjševanje odpadkov, zmanjševanje odpadne hrane in nakupovanje brez odpadkov (zero waste).
 - S spodbudo organizacije in promocije »zero waste« ponudnikov, oz. ponudnikov, kjer je mogoče nakupovanje z lastno embalažo, na območju občine Jesenice.

5.3. VARSTVO PRED OKOLJSKIMI TVEGANJI

5.3.1 Sanacija v preteklosti čezmerno onesnaženih področij

Divja odlagališča odpadkov predstavljajo tveganje za onesnaženje okolja, saj lahko iz odpadkov iztekajo nevarne snovi v tla, površinske in podzemne vode. Zato je pomembno, da se vsi nastali odpadki ustrezno predelajo, odlagajo pa le odpadki, ki jih ni možno predelati in še to le ustrezno urejena odlagališča.

Stanje v občini Jesenice in trendi

Glede na podatke Registra divjih odlagališč (70) se v Občini Jesenice nahaja še 31 divjih odlagališč odpadkov, ki niso očiščena, ter so navedena v tabeli 5.3.1.1.

Tabela 5.3.1.1: Podatki o neočiščenih divjih odlagališčih v Občini Jesenice (70)

	Št. parc.	Površina [m ²] (ocena)	Prostornina odloženih odpadkov (ocena)	Organski odpadki	Gradbeni odpadki	Komunalni odpadki	Kosovni odpadki	Pnevmatike	Motorna vozila	Nevarni odpadki	Azbestni odpadki
1.	1705-829/1	60	10-25 m3	/	20	20	30	/	/	10	20
2.	176-72	600	10-25 m3	20	/	60	10	/	/	10	/
3.	172-1247/141	1000	10-25 m3	10	/	20	70	/	/	/	/
4.	173-771/2	8	3-9 m3 (velikost osebnega avtomobila)	10	25	15	/	/	/	50	/
5.	173-574/11	500	10-25 m3	/	50	/	50	/	/	/	/
6.	173-1572/26	5	3-9 m3 (velikost osebnega avtomobila)	/	/	/	100	/	/	/	/
7.	173-640/1	200	1-2 m3 (dve avtomobilski prikolici materiala)	/	10	30	40	/	/	20	/
8.	173-574/1	5	1-2 m3 (dve avtomobilski prikolici materiala)	/	30	20	50	/	/	/	/
9.	998-193/26	4	1-2 m3 (dve avtomobilski prikolici materiala)	5	5	10	80	/	/	/	/
10.	173-574/11	200	3-9 m3 (velikost osebnega avtomobila)	/	70	/	30	/	/	/	/
11.	171-535/1	100	Do 1 m3 (en pralni stroj meri pol m3)	/	50	30	20	/	/	10	/
12.	173-582	1000	3-9 m3 (velikost osebnega avtomobila)	20	75	0	0	/	/	5	/
13.	631-49/2	5	Do 1 m3 (en pralni stroj meri pol m3)	/	100	/	/	/	/	/	100
14.	straža 172-1929/1	4	1-2 m3 (dve avtomobilski prikolici materiala)	/	10	/	50	20	/	/	/
15.	175-715/6	25	Do 1 m3 (en pralni stroj meri pol m3)	/	/	90	10	/	/	/	/
16.	175-561/6	20	Do 1 m3 (en pralni stroj meri pol m3)	/	/	100	/	/	/	/	/
17.	175-566/3	10	3-9 m3 (velikost osebnega avtomobila)	/	100	/	/	/	/	/	/
18.	173-574/1	10	1-2 m3 (dve avtomobilski prikolici materiala)	20	40	/	40	/	/	/	/
19.	173-573/11	1	Do 1 m3 (en pralni stroj meri pol m3)	/	/	/	90	10	/	/	/
20.	173-640/21	80	1-2 m3 (dve avtomobilski prikolici materiala)	/	90	10	/	/	/	/	/
21.	1705-526/4	100	Do 1 m3 (en pralni stroj meri pol m3)	/	100	/	/	/	/	/	/
22.	172-1247/164	15000	3-9 m3 (velikost osebnega avtomobila)	/	100	/	/	/	/	/	/
23.	174-267/5	50	Do 1 m3 (en pralni stroj meri pol m3)	/	/	100	/	/	/	/	/
24.	173-532	5	Do 1m3 (en pralni stroj meri pol m3)	/	/	/	/	/	/	100	/
25.	173-325/5	1	Do 1 m3 (en pralni stroj meri pol m3)	/	/	/	50	/	50	/	/
26.	1705-527/32	5	3-9 m3 (velikost osebnega avtomobila)	/	100	/	/	/	/	/	/

	Št. parc.	Površina [m ²] (ocena)	Prostornina odloženih odpadkov (ocena)	Organski odpadki	Gradbeni odpadki	Komunalni odpadki	Kosovni odpadki	Pnevmatike	Motorna vozila	Nevarni odpadki	Azbestni odpadki
27.	173-640/12	600	1-2 m3 (dve avtomobilski prikolici materiala)	10	70	10	10	/	/	/	/
28.	za rotomatiko 172-1247/141	5	1-2 m3 (dve avtomobilski prikolici materiala)	/	/	50	50	/	/	/	/
29.	nabrežje 172-2226/1	2	1-2 m3 (dve avtomobilski prikolici materiala)	/	/	100	/	/	/	/	/
30.	pod mostom 172-2632/2	10	Do 1 m3 (en pralni stroj meri pol m3)	/	/	100	/	/	/	/	/
31.	175-551/2	10	1-2 m3 (dve avtomobilski prikolici materiala)	/	/	100	/	/	/	/	/

Ocenjujemo, da se bodo divja odlagališča še vedno občasno pojavljala. Zato je pomembno, da se vzpostavi redni nadzor nad pojavljanjem novih odlagališč ter posodabljanje načrta za njihovo sanacijo. Napačno odloženi odpadki namreč dodatno povečujejo možnost, da se bodo na isto mesto še naprej odlagali odpadki.

Usmeritve programa varstva okolja

Za program varstva okolja predlagamo naslednje usmeritve:

- V okviru inšpekcijskih služb se redno izvaja pregledovanje na prisotnost divjih odlagališč odpadkov ter se poskrbi za njihovo sanacijo.
- Občane se preko obvestila na spletni strani in v občinskem glasilu JON ob izvedbi čistilne akcije pozove za prijavo divjega odlagališča. Podatke o prijavi divjega odlagališča občina preveri na terenu in po potrebi divje odlagališče evidentira v register divjih odlagališč.

5.3.2 Varstvo pred hrupom v okolju

Skladno z ReNPVO 20–30 je okolje v Sloveniji zmerno obremenjeno s hrupom, med bolj izpostavljenimi so prebivalci v večjih mestih ter prebivalci, ki živijo ob prometnejših cestah in železniških progah. Obremenjenost s hrupom je posledica predvsem prometa in v manjši meri izvajanja industrijske dejavnosti. Razvoj manj hrupnih prometnih sredstev, omejevanje hitrosti vožnje (npr. v nočnem času), ukrepi aktivne protihrupne zaščite in umirjanje prometa v mestnih središčih ugodno vplivajo na zmanjševanje obremenitev s hrupom. K obremenjenosti življenjskega okolja s hrupom prispevajo zastarela prometna sredstva, deloma pomanjkljivo vzdrževana prometna infrastruktura ter dejstvo, da so naselja zrasla okoli prometnic. Zaradi povečevanja proizvodnje in storitvenih dejavnosti ter turizma pa se povečujeta osebni in tovorni promet.

Na področju varstva pred hrupom v okolju so bile izdelane strateške karte hrupa, operativni programi z ukrepi varstva pred hrupom pa z zamudo (28).

Cilji Resolucije o Nacionalnem programu varstva okolja za obdobje 2020-2030

Bistven problem pri onesnaževanju okolja s hrupom je vpliv hrup na zdravje ljudi. Zato sta cilja skladno s (ReNPVO 20–30) do leta 2030 naslednja:

- manj prebivalcev bo obremenjenih s hrupom nad vrednostjo kazalnika hrupa $L_{dvn} = 55$ dB(A),

- manj prebivalcev bo ponoči obremenjenih s hrupom nad vrednostjo kazalnika hrupa $L_{noč} = 40 \text{ dB(A)}$.

Cilji evropskih strateških dokumentov na področju varstva okolja

Dolgoročni cilj na področju onesnaževanja okolja s hrupom je določen z Akcijskim načrtom EU: Naproti ničelnemu onesnaževanju zraka, vode in tal (27), v katerem je določen naslednji cilj do leta 2030:

- zmanjšati delež ljudi, ki se redno spopadajo s težavami zaradi prometnega hrupa za 30 %.

Ker je obremenjenost okolja in prebivalcev zlasti posledica prometa, je za pregled evropskih strateških ciljev na področju okoljskega hrupa pomemben tudi dokument Strategija za trajnostno in pametno mobilnost – usmerjanje evropskega prometa na pravo pot za prihodnost (29). V skladu z navedenim dokumentom so cilji na področju zmanjševanja emisij hrupa v okolju naslednji (29):

- Spodbujanje uporabe visoko učinkovitih pnevmatik, s katerimi se znižuje tudi kotalni hrup.
- Znižanje ravni hrupa z novimi standardi Euro za cestna vozila.
- Boljše odpravljanje hrupa pri viru, predvsem z zagotavljanjem ustreznega izvajanja zmanjševanja hrupa pri novogradnjah ter z ustreznim prostorskim načrtovanjem.
- Izboljšanje regulativnega okvira EU, povezanega s hrupom, za pnevmatike, cestna vozila, železnice in zrakoplove, tudi na mednarodni ravni,
- Sprejem nadaljnjih ukrepov za obravnavo opreme, ki se uporablja na prostem,
- Pregled napredka na področju zmanjševanja hrupa v letu 2022 in odločitev o potrebi po dodatnih ukrepih.

Stanje v občini Jesenice in trendi

V tabeli 5.3.2. povzemamo ugotovljeno stanje in trende na področju zunanega hrupa v občini Jesenice (2).

Tabela 5.3.2.: Stanje in trendi na področju zunanega hrupa v občini Jesenice

Stanje v občini Jesenice	Trendi
Občina Jesenice je ne glede na zakonske zahteve v letu 2009 prvič naročila izdelavo strateške karte hrupa za občino Jesenice zaradi problematike hrupa v okolju v občini Jesenice, ki je bila posodobljena in nadgrajena v letu 2015. Na ta način je bila ugotovljena obremenjenost okolja in prebivalcev s hrupom v občini Jesenice. S primerjavo med izvedenima strateškima kartama hrupa v letih 2009 in 2015 je bilo ugotovljeno, da se je število prebivalcev, izpostavljenih čezmernim ravnam hrupa, od leta 2009 do 2015 zmanjšalo.	Rezultati strateške karte v letu 2015 so pokazali, da: - avtocestni odsek AC A2 Lipce – Lesce pri stavbah z varovanimi prostori ne povzroča prekomernih ravni hrupa v bivalnem okolju. Pri 147 stavbah z varovanimi prostori (146 stanovanjskih stavbah in pri Gimnaziji Jesenice) so zaradi cestnega prometa po regionalnih cestah presežene mejne vrednosti za linijske vire hrupa. V stanovanjskih stavbah je čezmernim ravnam hrupa zaradi cestnega prometa izpostavljenih 1550 občanov. - v občini Jesenice se nahaja 136 stavb oz. 603 stanovanja oz. 1519 občanov, kjer so presežene mejne vrednosti za linijske vire hrupa. Pri upoštevanju že izvedene pasivne zaščite (zamenjava oken), je stavb na območju s čezmernimi vrednostmi kazalcev hrupa zaradi železniškega prometa še 124, stanovanj 407, občanov pa 1126. - Zaradi emisij hrupa industrijskih virov hrupa se v občini Jesenice nahajajo 4 stavbe z zavarovanimi prostori, kjer so presežene mejne vrednosti hrupa za vir hrupa za III. SVPH.

Usmeritve programa varstva okolja

Predlagane usmeritve na področju hrupa v zunanjem okolju v občini Jesenice so:

- Zmanjšanje števila avtomobilov in tovornih vozil skozi mesto Jesenice z izgraditvijo obvozne ceste.
- Pri pripravi prostorskih aktov se upošteva širjenje pozidave na način, da se ne ustvarjajo konfliktna območja glede hrupa.

5.3.3 Ravnanje z nevarnimi snovmi in viri tveganja za nastanek nesreč – SEVESO obrati

Skladno s ReNPVO 20–30 je področje kemikalij zelo široko in se loči na posamezna specifična področja predvsem glede na njihovo uporabo, ki je lahko različna. Prav tako so različne tudi lastnosti kemikalij. Podatki oziroma informacije, ki vsebujejo ugotovitve nevarnih lastnosti za posamezno kemikalijo in njihovo urejanje, so še vedno izziv na ravni Evropske unije in na mednarodni ravni. Nevarne lastnosti so namreč podlaga za iskanje primernih in učinkovitih ukrepov za zmanjševanje tveganja okolje, ki ga povzroča njihova prisotnost.

Področje kemikalij je urejeno z zakonodajo na ravni EU (uredba, ki ureja registracijo, evalvacijo, avtorizacijo in omejitve kemikalij (v nadaljnjem besedilu: uredba REACH) in uredba, ki ureja razvrščanje, označevanje in pakiranje kemikalij (v nadaljnjem besedilu: uredba CLP), ter uredba, ki ureja biocidne proizvode), ki ji sledi slovenska zakonodaja. Poleg zakonodaje se na ravni EU sprejemajo tudi strategije. Primer je Načrt za snovi, ki zbuja veliko zaskrbljenost, katerega cilj je, da se vse pomembne snovi, ki povzročajo veliko zaskrbljenost, do leta 2020 vključijo na kandidatno listo, ki pomeni osnovo za nadaljnjo avtorizacijo kemikalij. Sprejeta je bila Strategija Unije za trajnostno politiko na področju kemikalij (30), ki je podlaga za implementacijo ukrepov, vezanih predvsem na okoljsko politiko in politiko varstva potrošnikov EU v zvezi z nevarnimi snovmi. Kot ključni ukrep je določen cilj, da se opusti najnevarnejše kemikalije, kar v prvi vrsti velja za izdelke za široko potrošnjo in zaščito najranljivejših skupin.

Ker so navedeni ukrepi izvedljivi s prenosom evropskega pravnega reda v slovenskega, niso pa izvedljivi na ravni občine, saj gre za izdelke za široko potrošnjo, smo se v tem poglavju osredotočili na obstoječe vire tveganja manjših ali večjih nesreč v okolju – SEVESO obrate.

Cilji Resolucije o Nacionalnem programu varstva okolja za obdobje 2020-2030

SEVESO obrati lahko povzročajo tveganja za zdravje in okolje, zato je v ReNPVO 20–30 predviden naslednji ukrep:

- obvladovanje tveganj za zdravje in okolje z uvajanjem in izvajanjem stroškovno učinkovitih ukrepov za ravnanje s kemikalijami in njihovo uporabo.

Cilji evropskih strateških dokumentov na področju SEVESO obratov

Dolgoročni cilji zmanjšanja nevarnosti večjih nesreč, v katere so vključene nevarne snovi, so določeni v Direktivi 2012/18/EU in Konvenciji o čezmejnih učinkih industrijskih nesreč in so naslednji (36, 37):

- pripravljenost in izvajanje načrtov za ukrepanje v izjemnih razmerah na kraju samem,
- sprejem primernih ukrepov za vzpostavitev in vzdrževanje ustrezne pripravljenosti na nevarnost,
- vzpostavitev in delovanje učinkovitih sistemov obveščanja o varnostnih ukrepih, pravilnem ravnanju v primeru večje nesreče in industrijskih nesrečah,

- sprejem primernih ukrepov za odzivanje in najučinkovitejših postopkov za obvladovanje in zmanjšanje njihovih učinkov,
- pri politiki rabe prostora se izvaja nadzor nad umeščanjem posegov v prostor (prometnih poti, javnih območij in stanovanjskih območij) tako, da se ne poveča tveganje ali posledice večjih nesreč,
- zagotovljeno je sodelovanje javnosti že v najzgodnejših fazah načrtovanja rabe prostora in prostorskega načrtovanja na območju vira tveganja ali v vplivnem radiju vira tveganja,
- upravljalci so zavezani pripraviti politiko preprečevanja večjih nesreč (MAPP), s čimer je zagotovljena visoka raven varovanja človekovega zdravja in okolja.

Stanje v občini Jesenice in trendi

V tabeli 5.3.3. povzemamo ugotovljeno stanje in trende na področju uporabe nevarnih snovi in virov tveganja v občini Jesenice (2).

Tabela 5.3.3.: Stanje in trendi na področju nevarnih snovi in virov tveganja v občini Jesenice

Stanje v občini Jesenice	Trendi
Na območju občine Jesenice se nahajajo naslednji obrati, ki so razvrščeni med vire tveganja ter imajo tudi vsi pridobljena okoljevarstvena dovoljenja (2): • EUROSOL d.o.o., ki je manjši vir tveganja, • SPG-SOL PLINI GORENJSKA, d.o.o., ki je manjši vir tveganja (Kisikarna Sava), • SIJ ACRONI d.o.o., ki je manjši vir tveganja na dveh lokacijah (obrat PDP Slovenski Javornik in Obrat Valjarna na Koroški Beli). Scenariji večjih nesreč z nevarnimi snovmi, ki so bili določeni in modelirani za vse družbe, so pokazali, da je največje vplivno območje za posamezno družbo naslednje: • EUROSOL d.o.o.: največji vplivni radij večje nesreče znaša 482 m pri pretakanju utekočinjenega naftnega plina (UNP), puščanje med praznjenjem kamionske cisterne zaradi preloma gibkega priključka in vžig, • SPG-SOL PLINI GORENJSKA, d.o.o.: največji vplivni radij znaša 28,3 m pri izpustu kisika zaradi puščanja prirobnice ali spojev pri visokotlačnih črpalkah za kisik, • SIJ ACRONI d.o.o.: največji vplivni radij znaša ne sega čez parcelne meje družbe SIJ ACRONI.	V 150 m radiju okrog obratov, ki so večji ali manjši viri tveganja za nesreč, se po dostopnih podatkih nahaja 49 objektov (24 objektov s hišno številko, 25 objektov brez hišne številke). Občina Jesenice je vse vire tveganja vključila v svoj Načrt zaščite in reševanja, izdelan v maju 2014, vključno s scenariji nesreč in njihovimi vplivnimi radiji (2). V obdobju 2015 do 2019 se v naštetih obratih ni zgodila večja nesreča z nevarnimi snovmi.

Usmeritve programa varstva okolja

Predlagane usmeritve na področju tveganj za okolje zaradi večjih nesreč z nevarnimi snovmi v občini Jesenice so:

- Občina Jesenice izdela kataster podjetij na Jesenicah, ki pri svojem delovanju uporabljajo nevarne snovi in pridobi podatke o pravilnem ravnanju v primeru nesreč z nevarnimi snovmi v teh podjetjih.
- Na podlagi poziva župana/županje občine Jesenice tista podjetja, v katerih je prisotno večje število nevarnih snovi, po potrebi izdelajo ocene ogroženosti z nevarnimi snovmi.
- Na podlagi izdelanega katastra se podjetja, v katerih so prisotne nevarne snovi, vključi v občinski načrt zaščite in reševanja zaradi večjih nesreč z nevarnimi snovmi.

5.3.4 Zdravje ljudi v občini

Zdravje je ena izmed najpomembnejših vrednot, pravica do socialne varnosti in varovanje zdravja pa spada med temeljne pravice vsakega posameznika. Na področju zdravja ljudi se pojavljajo številni izzivi, kot so staranje prebivalstva, neenakosti v zdravju in večja ogroženost ranljivih skupin ter onesnaženost okolja (77). Onesnaženost okolja je eden izmed glavnih dejavnikov tveganja za zdravje ljudi, ki vsako leto v EU povzroči eno smrt od osmih. Onesnaževanje namreč lahko povzroči različne bolezni, med njimi je najpogostejši rak, pljučne bolezni, ishemična bolezni srca, duševne in nevrološke bolezni in druge, ter na svetovni ravni povzroči več prezgodnjih smrti kot AIDS, tuberkuloza in malarija skupaj.

Cilji Resolucije o Nacionalnem planu zdravstvenega varstva 2016-2025

Z Resolucijo o Nacionalnem planu zdravstvenega varstva so določeni naslednji cilji:

- Boljše zdravje in blagostanje ter manj neenakosti v zdravju prebivalcev Slovenije,
- Dostopen, uspešen in stabilen sistem zdravstvenega varstva,
- Zadovoljni pacienti in izvajalci
- Večji prispevek zdravstva k razvoju Slovenije.

V okviru glavnih ciljev so določena tudi prednostna področja razvoja zdravstvenega varstva, med katerimi je potrebno izpostaviti krepitev in varovanja zdravja ter preprečevanje bolezni, saj v Sloveniji obstajajo velike razlike med zdravjem prebivalcev v posameznih regijah. Neenakost v zdravju je tudi v Sloveniji odraz socialno-ekonomskih dejavnikov, glede na statistične analize pa je več dejavnikov tveganja (debelost, kajenje ipd.) med prebivalci z nizkim socialno-ekonomskim položajem in nižjo izobrazbo (77).

Cilji evropskih strateških dokumentov na področju varstva okolja in varovanja zdravja

Evropski načrt za ničelno onesnaževanje tal, vode in zraka, je napisan s ciljem ohranjanja zdravja okolja in ljudi. Vizija ničelnega onesnaževanja za leto 2050 se glasi: onesnaževanje zraka, vode in tal se zmanjša na ravni, ki ne veljajo več za škodljive zdravju in naravnim ekosistemom ter ustrezajo mejam zmogljivosti našega planeta, s čimer se ustvari okolje brez strupov. Na področju ničelnega onesnaževanja so za leto 2030 določeni naslednji cilji, povezani z zdravjem (27).

- Zmanjšati vplive onesnaženosti zraka na zdravje (prezgodnje smrti) za več kot 55%.
- Zmanjšati delež ljudi, ki se redno spopadajo s težavami zaradi prometnega hrupa za 30%.
- Zmanjšati količino plastičnih odpadkov v morjih za 50% in mikroplastike, ki se spušča v okolje, za 30%.
- Zmanjšati izgube hranil, uporabo in tveganja kemičnih pesticidov, uporabo nevarnejših kemičnih pesticidov ter prodajo antimikrobikov za rejne živali za 50%.

Stanje v občini Jesenice in trendi

Stanje v občini Jesenice je opisano v tabeli 5.3.4.

Tabela 5.3.4. Stanje in trendi na področju zdravja v občini Jesenice

Stanje v občini Jesenice	Trendi
Od leta 1997 dalje je skupni prirastek prebivalstva negativen, z izjemo leta 2008, število prebivalcev v občini je v obdobju 2015-2018 upadalo. Prebivalstvo v občini Jesenice se stara. Izobrazbena struktura v občini Jesenice je slabša od slovenskega povprečja, število študentov na 1.000 prebivalcev je manjše od povprečja (78). Po kazalniku socialno-ekonomskega primanjkljaja je občina Jesenice najslabša v regiji.	- Število prebivalcev v občini od leta 2018 naprej ponovno narašča. - Od leta 2010 se je prebivalstvo v občini Jesenice bistveno postaralo. - Naravni prirast v občini je negativen. - Število študentov v občini Jesenice vsako leto upada, v primerjavi z letom 2007 se je število študentov prepolovilo (s 1.022 na 483) (78). Prav tako se je prepolovilo število študentov na 1000 prebivalcev.
Umrljivost občanov znaša 1%, in je podobna kot v povprečju Slovenije (0,9%). Glavni vzroki smrti v občini so podobni kot v preostali državi: bolezni obtočil, neoplazma, bolezni dihal ter poškodbe in zastrupitve. Največ prezgodnjih smrti je posledica neoplazem.	- Delež prezgodnje umrljivosti v obdobju 2010-2018 je bil okrog 20% in se znižuje (v letu 2018 je znašal 14,2%).
Opazno je večje število bolnišničnih zdravljenj in prvih obiskov pri zdravniku kot je značilno za Gorenjsko in Slovenijo. Ženske imajo 20% višjo obolevnost kot moški, se pa razlika po spolu zmanjšuje. Število prvih obiskov pri zdravniku je višje od gorenjskega in slovenskega povprečja in se povečuje; bolj pogosti so obiski žensk, najpogostejši razlogi za obisk so bolezni dihal. Najpogostejše bolezni v občini so povišan krvni tlak (28%), zvišana maščoba v krvi in okvare hrbtenice.	- Število bolnišničnih zdravljenj se na 1000 prebivalcev v občini znižuje, je pa kljub temu višje od gorenjskega in slovenskega povprečja. - Število prvih obiskov pri zdravniku se povečuje.
V letu 2017 je bila izvedena analiza zdravja prebivalcev občine Jesenice, ki je pokazala, da so prebivalci občine Jesenice manj telesno aktivni (še posebej mladi), velik je delež prekomerno prehranjenih oseb, tudi med mladimi, in se še povečuje, visok je tudi delež kadilcev med odraslimi. Velika je tudi obremenjenost s pasivnim kajenjem. V primerjavi s preostalimi deli Slovenije se prebivalci Jesenic pogosteje zdravijo zaradi srčne kapi in bolezni, povezanih s pitjem alkohola, več je tudi novoodkritih primerov raka (še zlasti raka pljuč). Večja je tudi obremenjenost s stresom. Svoje bivalno okolje prebivalci ocenjujejo kot bolj hrupno v primerjavi z regijo in Slovenijo. Prebivalci se v primerjavi s povprečjem Slovenije manj odzivajo na preventivne presejalne teste.	- Povečuje se delež prekomerno prehranjenih otrok in mladih, kot tudi odraslih. - Lastna ocena zdravja v UE Jesenice se glede na leto 2012 slabša, saj se je podvojil delež oseb, ki svoje zdravje ocenjujejo kot zelo slabo. - Prebivalci Jesenic so telesno manj aktivni, več kadijo, več bolezni povezanih s pitjem alkohola. - Povečuje se delež oseb, ki poročajo o duševnih težavah: nespečnost, depresija, težave pri obvladovanju stresa in pritiskov. - Ocena hrupnosti bivalnega okolja se slabša. - Odzivnost na program SVIT se izboljšuje, medtem ko se odzivnost na program ZORA slabša.
Glede na Poročilo Zdravje in onesnaženost zraka v UE Jesenice je stanje v občini sledeče: - Stopnja obolevnosti zaradi dihalnih obolenj v času kurilnih mesecev je na območju Jesenic statistično nekoliko večja kot v Radovljici in v Slovenskem povprečju, stopnja umrljivosti je prav tako nekoliko večja od Slovenskega povprečja, vendar je manjša kot v UE Radovljica. - Stopnja obolevnosti zaradi astme pri otrocih je nekoliko večja od slovenskega povprečja, vendar manjša kot v UE Radovljica.	- Pri stopnji obolevnosti zaradi dihalnih obolenj ni razvidnega statistično značilnega trenda. - Študije povezanosti med obolevnostjo in onesnaženim zrakom so v Sloveniji težko izvedljive zaradi majhne populacije, obolevnost in umrljivost za pljučnimi boleznimi pa je povezana tudi z drugimi dejavniki, kot so kajenje, slabe razvade in kakovost notranjega zraka.

Usmeritve programa varstva okolja

Predlagane usmeritve na področju izboljšanja kakovosti zraka v občini Jesenice, na podlagi podanih priporočil NIJZ, ki so bila izdana na podlagi analize zdravstvenega stanja v občini so:

- Sprejeti aktivnosti za promocijo zdravega življenjskega sloga (zdrava prehrana, več telesnega gibanja, manj kajenja in pitja alkohola) in pomen krepitve duševnega zdravja.
- Izvajanje aktivnosti za dvig zdravstvene pismenosti prebivalstva in spodbujanje k prevzemanju lastne skrbi za zdravje.

- Izvajanje aktivnosti za učinkovito obvladovanje stresa, napetosti in velikih pritiskov, še posebej na delovnih mestih (ter med socialno ranljivejšimi prebivalci ter brezposelnimi).
- Spodbujanje udeležbe v presejalnih programih SVIT, ZORA in DORA.
- Spodbujanje k zdravemu in aktivnemu staranju.
- Umestitev zdravja v vse lokalne politike.

5.3.5 Varstvo pred elektromagnetnim sevanjem (EMS)

Viri elektromagnetnega sevanja so povsod v naravnem in bivalnem okolju. Človek je izpostavljen obremenitvam EMP iz naravnih in umetnih virov v frekvenčnem obsegu od 0 do 300 GHz. Človek je izpostavljen naslednjim antropogeno nastalim virom EMS:

- daljnovodi, transformatorji, radijski in televizijski oddajniki, bazne postaje mobilne telefonije, radarji in podobne telekomunikacijske naprave, ki lahko pomenijo stalen vir obremenjenosti prebivalstva, odvisno od oddaljenosti vira EMS (urejeno z okoljskimi predpisi, zlasti Uredbo o elektromagnetnem sevanju v naravnem in življenjskem okolju) in
- industrijski transformatorji, indukcijske peči in varilne naprave, v elektrogospodarstvu pa generatorji v elektrarnah, ki povzročajo lokalno povečano obremenitev z EMS (urejeno z okoljskimi predpisi, zlasti Uredbo o elektromagnetnem sevanju v naravnem in življenjskem okolju).
- vsakdanji vpliv EMS, ki ga povzročijo gospodinjski aparati, televizijski sprejemniki, računalniške naprave, prenosni telefoni, električno orodje in podobna elektronska oprema za domačo rabo (varnostne zahteve za te naprave urejajo področni standardi);
- občasni vpliv EMS pri uporabi medicinskih naprav, ki uporabljajo EMS izjemno nizkih frekvenc, na primer za stimulacijo rasti kosti, blaženje bolečin, zdravljenje in diagnostiko – čeprav so tu obremenitve z EMS velike, pa ima medicinsko nadzorovana uporaba teh virov EMS večji pozitiven kot negativen vpliv.

Cilji Resolucije o Nacionalnem programu varstva okolja za obdobje 2020-2030

Največji izziv na področju varstva pred elektromagnetnim sevanjem zaradi odklonilnega odnosa ljudi in pomanjkljive informiranosti predstavlja umeščanje novih virov EMS (npr. bazne postaje mobilne telefonije in visokonapetostni daljnovodi) v bližino bivalnih objektov. Problematična so tudi stara bremena glede obremenjenosti z EMS, in sicer lokalne čezmerne obremenjenosti prebivalcev z EMS, saj ta problematika v zakonodaji ni obravnavana.

Cilja Re NPVO 2020-30 na področju varstva pred EMS sta:

- izboljšana informiranost prebivalcev o obremenitvah z EMS ter
- zagotovljena obravnava EMS z upoštevanjem znanstvenih dognanj.

Cilji evropskih strateških dokumentov na področju varstva okolja

Dolgoročni cilji na področju onesnaževanja okolja in vplivov na zdravje ljudi z EMS so določeni z Resolucijo Evropskega parlamenta o zdravstvenih vprašanjih v zvezi z elektromagnetnimi sevanji (38). Cilji so naslednji:

- pregled znanstvene podlage in ustreznosti omejitev za elektromagnetna polja z vidika zdravstvenih tveganj, še posebej bioloških učinkov,
- oblikovanje evropskih smernic o razpoložljivih tehnoloških možnostih za zmanjšanje izpostavljenosti EMS,
- oblikovanje evropskih smernic pri umeščanju novih virov EMS v prostor z namenom zaščite obstoječega prebivalstva,

- postavitev anten in repetitorjev v sistemu „vse na enem mestu“ ter objava javnega zemljevida izpostavljenosti visokonapetostnim daljnovodom, radijskim frekvencam in mikrovalovom, na spletni strani oz. posredovanje prek medijev;
- objava zemljevida izpostavljenosti visokonapetostnim daljnovodom, radijskim frekvencam in mikrovalovom na spletni strani,
- finančna podpora kampanj o nevarnostih rabe mobilne telefonije pri otrocih ter o dobrih praksah rabe mobilne telefonije (uporaba prostoročnih kompletov, čim krajši klici, izklop telefona, ko se ne uporablja (na primer med poukom) in uporaba telefonov na območjih z dobrim sprejemom).
- Finančna podpora splošne kampanje za ozaveščanje občanov o dobri praksi pri uporabi mobilnega telefona in zdravstvenimi tveganji, povezanimi z napravami v gospodinjstvu s poudarkom na pomenu izklapljanja naprav, namesto da se jih pušča v stanju pripravljenosti

Stanje v občini Jesenice in trendi

V tabeli 5.3.5. povzemamo ugotovljeno stanje in trende na področju EMS v občini Jesenice (2).

Tabela 5.3.5.: Stanje in trendi na področju EMS v občini Jesenice

Stanje v občini Jesenice	Trendi																										
Vir elektromagnetnega sevanja v občini Jesenice so predvsem: • visoko in nizko napetostni daljnovodi, • razdelilne transformatorske postaje in transformatorske postaje, • bazne postaje mobilne telefonije, • RTV oddajniki. Na območju občine Jesenice se nahajajo naslednji obstoječi nizkofrekvenčni viri elektromagnetnega sevanja (2): • daljnovodi: - o DV 2x110 kV Okroglo - Jeklarna I in II (v upravljanju ELES d.o.o.) - o DV 110 kV HE Moste – RTP Jesenice (v upravljanju Elektro Gorenjska d.d.) - o DV 2 x 110 kV Moste – Železarna (v upravljanju ENOS d.d.) - o DV 35 kV Ukova – Kranjska gora (v upravljanju Elektro Gorenjska d.d.) - o DV 20 kV RTP Jesenice – RTP Kranjska gora (v upravljanju Elektro Gorenjska d.d.) • RTP: - o RTP Jeklarna (SIJ ACRONI) 110/35/5 kV (ZDS SIJ ACRONI d.o.o.) - o RTP Bela (SIJ ACRONI Vroča valjarna Blooming) 35 kV/5kV (ZDS SIJ ACRONI d.o.o.) - o RTP Javornik (SIJ ACRONI PDP) 35 kV/75 kV (ZDS SIJ ACRONI d.o.o.) - o RTP Železarna 110/35 kV, (Enos d.d., ZDS Jesenice d.o.o.) - o RTP Železarna 110/10 kV (SPG SOL Plini Gorenjska, ZDS Jesenice d.o.o.) - o RTP Jesenice 35/5 kV (ENOs d.d., ZDS Jesenice d.o.o.) - o RTP Jesenice 110/20 kV (Elektro Gorenjska d.d.) - o RTP Ukova 35/20 kV (Elektro Gorenjska d.d.) Na področju občine Jesenice je 78,22 km SN povezav. Te lahko razdelimo na naslednji način (2):	• Stanovanjski objekti se morajo načrtovati izven naslednjih radijev virov EMS: <table border="1"> <thead> <tr> <th>Naprava</th><th>Velikost vplivnega območja, kjer je EMS preseženo za I. stopnjo varstva pred EMS</th></tr> </thead> <tbody> <tr> <td colspan="2">nizkofrekvenčni viri EMS</td></tr> <tr> <td>110 kV daljnovod tipa portal</td><td>14 m od osi daljnoveoda, merjeno na višini 1m od tal ⁽¹⁾</td></tr> <tr> <td>110 kV daljnovod tipa donau</td><td>14 m od osi daljnoveoda, merjeno na višini 1m od tal ⁽¹⁾</td></tr> <tr> <td>110 kV daljnovod tipa jelka</td><td>14 m od osi daljnoveoda, merjeno na višini 1m od tal ⁽¹⁾</td></tr> <tr> <td>110 kV daljnovod tipa sod</td><td>11 m od osi daljnoveoda, merjeno na višini 1m od tal ⁽¹⁾</td></tr> <tr> <td>1 kablovod (napetosti 20, 110 ali 400 kV, nazivni tok 400 A)</td><td>0,0 m od osi kablovoda, merjeno na nivoju tal in na višini 1 m ⁽²⁾</td></tr> <tr> <td>1 kablovod (napetosti 110 kV ali več), nazivni tok 800 A</td><td>1,4 m od osi kablovoda, merjeno na nivoju tal 0,0 m od kablovoda, merjeno na višini 1 m ⁽²⁾</td></tr> <tr> <td>TP 20/0,4 kV, 630 kVA (tipična TP v naseljih)</td><td>0 m od roba objekta TP, merjeno na višini 1 m ⁽³⁾</td></tr> <tr> <td>RTP 110/20 kV ali 110/10 kV</td><td>11 do 14 m od objekta RTP (odvisno od vrste daljnoveoda, ki se vsota/izstopa iz RTP) merjeno na višini 1 m od tal ⁽³⁾</td></tr> <tr> <td colspan="2">visokofrekvenčni viri EMS</td></tr> <tr> <td>bazna postaja sistema mobilne telefonije: ▪ GSM (900 MHz, oddajna moč 50W) ▪ DCS (1800 MHz, oddajna moč 20 W) ▪ UMTS (2100MHz, oddajna moč 20 W) </td><td>24 m od nameščenih anten, in sicer v višini anten ⁽⁴⁾</td></tr> <tr> <td>bazna postaja mobilne telefonije, nameščena v</td><td>1,2 m od nameščenih anten (v višini anten) horizontalno</td></tr> </tbody> </table>	Naprava	Velikost vplivnega območja, kjer je EMS preseženo za I. stopnjo varstva pred EMS	nizkofrekvenčni viri EMS		110 kV daljnovod tipa portal	14 m od osi daljnoveoda, merjeno na višini 1m od tal ⁽¹⁾	110 kV daljnovod tipa donau	14 m od osi daljnoveoda, merjeno na višini 1m od tal ⁽¹⁾	110 kV daljnovod tipa jelka	14 m od osi daljnoveoda, merjeno na višini 1m od tal ⁽¹⁾	110 kV daljnovod tipa sod	11 m od osi daljnoveoda, merjeno na višini 1m od tal ⁽¹⁾	1 kablovod (napetosti 20, 110 ali 400 kV, nazivni tok 400 A)	0,0 m od osi kablovoda, merjeno na nivoju tal in na višini 1 m ⁽²⁾	1 kablovod (napetosti 110 kV ali več), nazivni tok 800 A	1,4 m od osi kablovoda, merjeno na nivoju tal 0,0 m od kablovoda, merjeno na višini 1 m ⁽²⁾	TP 20/0,4 kV, 630 kVA (tipična TP v naseljih)	0 m od roba objekta TP, merjeno na višini 1 m ⁽³⁾	RTP 110/20 kV ali 110/10 kV	11 do 14 m od objekta RTP (odvisno od vrste daljnoveoda, ki se vsota/izstopa iz RTP) merjeno na višini 1 m od tal ⁽³⁾	visokofrekvenčni viri EMS		bazna postaja sistema mobilne telefonije: ▪ GSM (900 MHz, oddajna moč 50W) ▪ DCS (1800 MHz, oddajna moč 20 W) ▪ UMTS (2100MHz, oddajna moč 20 W)	24 m od nameščenih anten, in sicer v višini anten ⁽⁴⁾	bazna postaja mobilne telefonije, nameščena v	1,2 m od nameščenih anten (v višini anten) horizontalno
Naprava	Velikost vplivnega območja, kjer je EMS preseženo za I. stopnjo varstva pred EMS																										
nizkofrekvenčni viri EMS																											
110 kV daljnovod tipa portal	14 m od osi daljnoveoda, merjeno na višini 1m od tal ⁽¹⁾																										
110 kV daljnovod tipa donau	14 m od osi daljnoveoda, merjeno na višini 1m od tal ⁽¹⁾																										
110 kV daljnovod tipa jelka	14 m od osi daljnoveoda, merjeno na višini 1m od tal ⁽¹⁾																										
110 kV daljnovod tipa sod	11 m od osi daljnoveoda, merjeno na višini 1m od tal ⁽¹⁾																										
1 kablovod (napetosti 20, 110 ali 400 kV, nazivni tok 400 A)	0,0 m od osi kablovoda, merjeno na nivoju tal in na višini 1 m ⁽²⁾																										
1 kablovod (napetosti 110 kV ali več), nazivni tok 800 A	1,4 m od osi kablovoda, merjeno na nivoju tal 0,0 m od kablovoda, merjeno na višini 1 m ⁽²⁾																										
TP 20/0,4 kV, 630 kVA (tipična TP v naseljih)	0 m od roba objekta TP, merjeno na višini 1 m ⁽³⁾																										
RTP 110/20 kV ali 110/10 kV	11 do 14 m od objekta RTP (odvisno od vrste daljnoveoda, ki se vsota/izstopa iz RTP) merjeno na višini 1 m od tal ⁽³⁾																										
visokofrekvenčni viri EMS																											
bazna postaja sistema mobilne telefonije: ▪ GSM (900 MHz, oddajna moč 50W) ▪ DCS (1800 MHz, oddajna moč 20 W) ▪ UMTS (2100MHz, oddajna moč 20 W)	24 m od nameščenih anten, in sicer v višini anten ⁽⁴⁾																										
bazna postaja mobilne telefonije, nameščena v	1,2 m od nameščenih anten (v višini anten) horizontalno																										

Stanje v občini Jesenice	Trendi				
- nadzemne povezave z golimi vodniki, 17,48 km (22 %), - nadzemne povezave s pol izoliranimi vodniki, 9,12 km (12 %), - nadzemne kabelske povezave, 3,13 km (4 %), - podzemne kabelske povezave, 48,49 km (62 %). Poleg zgoraj naštetih daljnovodov in RTP se na območju občine Jesenice nahajajo še običajne transformatorske postaje napetosti 20/0,4 kV, ki pa s stališča obremenjevanja okolja z EMS niso pomembne, saj so pri njih emisije EMS že na obodu TP nižje od dovoljenih ravni. V občini Jesenice se nahajajo naslednji viri visokofrekvenčnega EMS (2): - Bazne postaje mobilne telefonije: - o upravljavec Telemach: - Tunel Karavanke (v predoru), Hrušica, - Planina pod Golico RTV, - Predor Karavanke, Hrušica, - Merkur Jesenice, Jesenice, - Jesenice dimnik, Jesenice, - SIJ ACRONI Jesenice, Jesenice. - o Upravljavec Telekom: - Tunel Karavanke (v predoru), Hrušica, - Stolp Karavanke, Hrušica, - RTV Plavški Rovt, Plavški Rovt, - Kurilniška cesta 10a, Jesenice, - Jesenice dimnik, Jesenice, - SIJ ACRONI Jesenice, Jesenice, - RTV Kočna, Kočna, - Počivališče Lev – Lipce (DARS), Blejska Dobrava. - o Upravljavec T-2: - Bolnišnica Jesenice, Jesenice, - Spar Jesenice, Jesenice. - o Upravljavec A1: - Tunel Karavanke 2 (v predoru), Hrušica, - Stolp Karavanke, Hrušica, - Predor Karavanke, Hrušica, - Merkur Jesenice (Tušmobil), Jesenice, - Stolp na Pejcah, Jesenice, - Športna dvorana Podmežakla, Jesenice, - Razgledna pot 10a, Jesenice, - Stolp Javorniški Rovt, Jesenice, - SIJ ACRONI Jesenice, Jesenice, - PGD Planina pod Golico, Jesenice. - RTV Kočna, Blejska Dobrava	<table border="1"> <tr> <td>stavbi: oddajna moč 4 W GSM, W DCS, 4 W UMTS</td><td>0,6 m od nameščenih anten (v višini anten) vertikalno ⁽⁴⁾</td></tr> <tr> <td>radijski ali TV oddajnik moči 2 x 200 W</td><td>0 m do višine 2 m nad tlemi 30 m na višini 15 m od tal ⁽⁵⁾</td></tr> </table> ⁽¹⁾ – vplivno območje daljnovoda se določa kot razdalja od središčne osi daljnovoda do roba vplivnega območja ⁽²⁾ – vplivno območje kablovoda se določa kot razdalja od središčne osi kablovoda do roba vplivnega območja ⁽³⁾ – vplivno območje TP in RTP se določa kot razdalja od roba TP ali RTP do roba vplivnega območja ⁽⁴⁾ – vplivno območje baznih postaj se določa kot razdalja od roba antene do roba vplivnega območja ⁽⁵⁾ – vplivno območje radijskih oddajnikov se določa kot razdalja od stolpa do roba vplivnega območja Na območju občine Jesenice se morajo meritve EMS v okviru obratovalnega monitoringa izvajati za naslednje nizkofrekvenčne vire tveganja (2): - DV 2 x 110 kV Okroglo – Jeklarna I in II, - DV 2 x 110 kV HE Moste – RTP Jesenice (Predor), - DV 2 x 110 kV Moste – Železarna, - RTP Jesenice 110/20 kV. Rezultati zadnjih meritev EMS za DV 2 x 110 kV Okroglo – Jeklarna I in II, DV 2 x 110 kV HE Moste – RTP Jesenice (Predor) in RTP Jesenice 110/20 kV kažejo, da na lokacijah meritev ravni gostote magnetnega pretoka in električne poljske jakosti niso bile presežene. Meritve EMS za DV 2 x 110 kV Moste – Železarna niso bile opravljene, saj so v letu 2019 potekali dogovori v zvezi s prevzemom daljnovoda. Iz meritev EMS baznih postaj, izvedenih pred 2009 je razvidno (2): - o za 4 Mobitelove bazne postaje mobilne telefonije na Jesenicah so bile izvedene meritve EMS in vse štiri ustrezajo mejnim vrednostim, - o za 2 Mobitelovi bazni postaji mobilne telefonije na Jesenicah nimamo na razpolago nobenih podatkov, vendar obe bazni postaji ležita v območju, ki je oddaljen več kot 24 m od stanovanjskih objektov, - o za 3 A1 bazne postaje mobilne telefonije na Jesenicah je bil izdelan teoretični izračun pred postavitvijo bazne postaje, za njih meritve niso bile izvedene, po teoretičnem izračunu pa te bazne postaje niso vir čezmerne EMS. Glede na to, da so bile meritve in teoretični izračuni opravljeni pred letom 2009, od takrat pa se je na posamezne bazne postaje instaliralo še dodatne oddajnike drugih operaterjev, rezultati meritev najverjetneje ne odražajo več dejanskega stanja obremenitve z elektromagnetnim sevanjem, vendar podatkov o novjših obremenitvah z EMS nimamo. Ocenjujemo pa, da mejne vrednosti za EMS niso presežene. Za televizijske oddajnike (Rovt, Mežakla, Kočna) in radijske oddajnike (Jesenice-Trg Toneta Čufarja 4) na Jesenicah nimamo na razpolago podatkov o meritvah elektromagnetnega sevanja. Televizijski oddajniki so postavljeni na samem in več kot 30 m od sosednjih stanovanjskih objektov.	stavbi: oddajna moč 4 W GSM, W DCS, 4 W UMTS	0,6 m od nameščenih anten (v višini anten) vertikalno ⁽⁴⁾	radijski ali TV oddajnik moči 2 x 200 W	0 m do višine 2 m nad tlemi 30 m na višini 15 m od tal ⁽⁵⁾
stavbi: oddajna moč 4 W GSM, W DCS, 4 W UMTS	0,6 m od nameščenih anten (v višini anten) vertikalno ⁽⁴⁾				
radijski ali TV oddajnik moči 2 x 200 W	0 m do višine 2 m nad tlemi 30 m na višini 15 m od tal ⁽⁵⁾				

Usmeritve programa varstva okolja

Predlagana usmeritev na področju EMS v zunanjem okolju v občini Jesenice je:

- Poselitev v 14 m varovalnih pasovih daljnovoda se ne dopušča, kar se upošteva pri spremembah prostorskih aktov.

5.3.6 Svetlobno onesnaževanje okolja

Svetlobno onesnaževanje je emisija umetnih virov svetlobe, ki negativno vpliva na ekosisteme zaradi neposrednega ali posrednega sevanja proti nebu, s prekomerno osvetlitvijo pa lahko negativno vpliva tudi na človeško zdravje (vpliv na zdravje in ogrožanje prometne varnosti). To področje v Sloveniji ureja Uredba o mejnih vrednostih svetlobnega onesnaževanja okolja (v nadaljevanju Uredba o svetlobnem onesnaževanju). Občine so po Uredbi o svetlobnem onesnaževanju dolžne izdelati načrt razsvetljave in ga preveriti vsako peto leto (4).

Cilji Resolucije o Nacionalnem programu varstva okolja za obdobje 2020-2030

Cilj ReNAPVO 2020-2030 je zmanjšati svetlobno onesnaževanje v naseljih in območjih zunaj naselij. Za doseg tega cilja je potrebno, da občine uredijo cestno razsvetljavo v skladu z Uredbo o svetlobnem onesnaževanju. Predvideva se tudi noveliranje Uredbe o svetlobnem onesnaževanju z uporabo fotometrične veličine namesto povprečne električne moči svetilk ter zmanjšanje porabe energije ter osvetljevanja površin z različnimi ukrepi, kot so npr. izklapljanje cestne razsvetljave ob upoštevanju prometne varnosti in izklapljanje razsvetljave v objektih za oglaševanje (4).

Cilji evropskih strateških dokumentov na področju varstva okolja

Trenutno svetlobno onesnaževanje v EU ni regulirano z evropsko zakonodajo ali strateškimi dokumenti. Za Češko je bila Slovenija prva država v EU, ki je sprejela zakon za zmanjšanje svetlobnega onesnaženja.

Stanje v občini Jesenice in trendi

Stanje in trendi na področju svetlobnega onesnaževanja so prikazani v tabeli 5.3.6.

Tabela 5.3.6. Stanje v občini Jesenice in trendi na področju svetlobnega onesnaževanja (2)

Stanje v občini Jesenice	Trendi
Občina je v letu 2018 izdelala Načrt vzdrževanja cestne razsvetljave v Občini Jesenice. V obdobju 2014-2018 se je zamenjalo energetsko najbolj potratne sijalke z LED sijalkami, 1436 svetilk od 1953 pa ustreza določilom Uredbe o mejnih vrednostih svetlobnega onesnaževanja okolja. V letu 2021 je v občini nameščenih 1012 svetilk, od tega pa jih 367 še ne ustreza določilom Uredbe, kar predstavlja 18,2% vseh svetilk.	Neustrezne svetilke za javno razsvetljavo se postopoma zamenjujejo. Poraba električne energije in strošek javne razsvetljave se je v obdobju 2009-2020 znižal in se zaradi nadaljevanja sanacije javne razsvetljave znižuje.
Mejna vrednost za osvetljevanje javnih cest in javnih površin znaša 44,5 kWh/prebivalca. V občini Jesenice je znašala poraba električne energije za osvetljevanje javnih cest in javnih površin v letu 2014 42 kWh/prebivalca, v letu 2015 je znašala 36,74 kWh/prebivalca, v letu 2017 pa se je zmanjšala na 23,03 kWh/prebivalca (2).	Poraba električne energije za javno razsvetljavo v kWh na prebivalca se zmanjšuje in je pod mejno vrednostjo, določeno z Uredbo.

Usmeritve programa varstva okolja

Predlagane usmeritve na področju svetlobnega onesnaževanja v občini Jesenice so:

- Nadaljevanje menjave neustreznih svetilk v obdobju 2022-2027 z načrtom, da do leta 2027 vse svetilke v občini ustrezajo določilom Uredbe o mejnih vrednostih svetlobnega onesnaževanja okolja, kar pomeni menjavo približno 62 svetilk na leto.
- V letu 2023 mora občina pregledati in po potrebi posodobiti Načrt vzdrževanja cestne razsvetljave, ki je bil izdelan leta 2018. V Načrt naj vključi tudi ukrepe zmanjševanja in prilagajanja moči osvetlitve ter možnost namestitve barvnih filtrov na LED svetilke zaradi varovanja nočnih žuželk in biodiverzitete. DA
- Kljub zmanjševanju porabe električne energije za javno razsvetljavo se priporoča, da se v občini Jesenice nove svetilke javne razsvetljave namešča le po temeljitem premisleku o njihovi potrebnosti.
- Pri nameščanju novih objektov za oglaševanje na območju občine Jesenice je potrebno preveriti ali je električna moč nameščenih svetilk v objektih za oglaševanje skladna z zakonodajo ter določiti ukrepe njihovega izklapljanja v določenem obdobju noči.

5.3.7 Prilagajanje podnebnim spremembam

Slovenija se segreva hitreje od svetovnega povprečja, zato so tudi negativne posledice podnebnih sprememb bolj občutne. Najbolj očitne posledice so dvig temperature zraka, večje število vročinskih valov in zmanjšanje snežne odeje pozimi, opazne pa so tudi spremembe v padavinskem režimu in skrajni vremenski dogodki. Predvideva se, da bodo negativne posledice v prihodnosti izrazite ter bodo vplivale na celotno družbo, zato je prilagajanje na podnebne spremembe ključno za nadaljnji razvoj Slovenije. Posledice podnebnih sprememb lahko poleg zmanjševanja emisij TGP omilimo z ustreznim prostorskim načrtovanjem, ustreznim načrtovanjem tehnoloških procesov in stanovanj ter izobraževanjem širše javnosti (4).

Cilji Resolucije o Nacionalnem programu varstva okolja za obdobje 2020-2030 in drugih strateških dokumentov na področju podnebnih sprememb

Cilji ReNAPVO 20-30 so doseganje manjše izpostavljenosti vplivom podnebnih sprememb, občutljivosti in ranljivosti ter povečana odpornost in prilagoditvene sposobnosti družbe. Za doseganje teh ciljev so predvideni naslednji ukrepi (4):

- Zagotavljanje podatkov o pričakovanih spremembah podnebja (ARSO),
- Ocena ranljivosti po občinah (MOP, ARSO),
- Izdelava občinskih strategij prilagajanja (v domeni občin),
- Ocena ranljivosti po sektorjih (MOP),
- Akcijski načrti ukrepov prilagajanja (MOP),
- Smernice za presojo vplivov podnebnih sprememb v upravnih postopkih (MOP).

Cilji Strategije prilagajanja na podnebne spremembe RS

Slovenija je sprejela Strategijo prilagajanja na podnebne spremembe z vizijo, da bo Slovenija do leta 2050 postala na vplive podnebnih sprememb prilagojena in odporna družba. Za doseganje vizije so postavljeni naslednji cilji:

- Vključitev podnebnih sprememb pri snovanju in izvajanju politik, ukrepov in dejavnosti na ravni države, regij in lokalnih skupnosti, gospodarskih subjektov in posameznikov.
- Upoštevanje vplivov podnebnih sprememb pri razvojnem in prostorskem načrtovanju.

Cilji evropskih strateških dokumentov na področju varstva okolja

V letu 2021 je Evropska Unija sprejela novo strategijo prilagajanja na podnebne spremembe z naslednjimi cilji (57):

- Evropsko gospodarstvo in družba bosta do leta 2050 postala podnebno nevtralna ter odporna na podnebne spremembe ter popolnoma prilagojena neizogibnim posledicam podnebnih sprememb.
- Pametnejše prilagajanje – izboljšanje znanja in obvladovanje negotovosti na področju podnebnih sprememb.
- Izboljšanje strategij in načrtov za prilagajanje s spodbujanjem, lokalne, individualne in pravične odpornosti ter spodbujanjem sonaravnih rešitev za prilagajanje
- Pospešitev prilagajanja na vseh področjih s podpiranjem fizičnih rešitev, razvojem inovacij na tem področju, naložbam v odporno infrastrukturo, zagotovitvijo pitne vode in obvladovanjem suš.
- Okrepitev mednarodnega sodelovanja za prilagajanje.

Stanje v občini Jesenice in trendi

V tabeli 5.3.7. je povzeto stanje v občini Jesenice in trendi na področju odpornosti na podnebne spremembe.

Tabela 5.3.7. Stanje v občini Jesenice in trendi na področju odpornosti na podnebne spremembe

Stanje v občini Jesenice	Trendi
Vpliv temperaturnih sprememb: območje občine ima hladnejše celinsko do zmerno gorsko podnebje. Na območju občine deluje gorska MP Planina pod Golico. Povprečna temperatura v obdobju 1971-2000 je znašala 6,4°C, maksimalna temperatura pa 33,5°C in minimalna -22,4°C. Temperatura v dolinskem delu Jesenic je v istem obdobju znašala med 6-8 °C, najvišja temperatura zraka pa je znašala med 34-36°C. (47), (21)	Tudi na Jesenicah je opazen dvig temperature in vročinski valovi. Zaznan je dvig temperature za približno 0,34°C na desetletje na MP Rateče, vroči dnevi s temperaturami nad 30°C so pogostejši. V prihodnosti bo zaradi dviga temperatur ogrevalna sezona predvidoma krajša, vročinske obremenitve v poletnem času pa večje. Na območju se je opazno zmanjšala tudi količina snežnih padavin (MP Rateče). Mogoči bodo pomladni temperaturni ekstremi zaradi vdorov polarnega zraka ter nepričakovane snežne padavine.
Spremembe padavinskega režima: območje občine spada med bolj namočene predele Slovenije. Območje občine Jesenice prejme v povprečju 1551 mm (1961-1990), območje MP Planina pod Golico pa 1714 mm (1971-2000). Višje ležeča območja so bolj namočena od nižje ležečih. Največ padavin pade v jesenskih mesecih. (21), (47).	Podatki iz MP Javorniški Rovt kažejo, da se je količina padavin v obdobju 2000-2010 zmanjšala, po letu 2008 pa se spet povečuje. Rekordno leto je bilo leto 2014 z 2953 mm padavin. Podoben trend je zaznati na MP Planina pod Golico. Povečuje se tudi dnevna količina padavin, t.j. jakost nališov. V prihodnosti lahko pride do neenakomerne razporeditve padavin (obdobja suše in intenzivnih nališov). (46)
Vpliv vetra: na območju Jesenic prevladujejo zahodni in vzhodni vetrovi. Pojavljata se tudi dolinski veter in karavanski fen. (49).	Študij o vplivu vetra v Sloveniji ali na območju Jesenic trenutno še ni. Predvideva se, da se bo z dvigom povprečne temperature večala tudi hitrost in moč vetra, kaj bo lahko povzročilo bolj intenzivne viharje in močnejše sunke vetra.
Nevihte in viharji: na območju se pojavljajo nevihtni dogodki predvsem v poletnih mesecih, območje občine je zmerno ogroženo zaradi udarov strel (ocenjena vrednost gostote strel je 4,9 udarov strele na km ² na leto). (51).	V prihodnosti se pričakuje, da bodo izredni vremenski dogodki, kot so nevihte s točo in viharji pogostejši. Škoda zaradi ekstremnih vremenskih dogodkov se je v Sloveniji v obdobju od leta 2015-2019 povečala s 1.470 na 1.819 milijonov € (spremlja se povprečje 1980-posamezno leto). (52).
Poplavna območja: večinski del mesta Jesenice se uvršča na območje preostale, manjše in srednje poplavne ogroženosti. Območje spada med območja pomembnega vpliva poplav. Poplavno ogrožena so območja ob reki Savi Dolinki ter ob večjih hudournikih na območju občine, predvsem na Slovenskem Javorniku. Na pobočjih Karavank se nahaja večje število hudourniških pritokov. Območje občine Jesenice je izredno poplavno ogroženo in spada v 5. razred ogroženosti. (21), (48).	V prihodnosti se pričakuje, da bodo poplavni dogodki pogostejši in bolj intenzivni. Zaradi povečane količine padavin v obliki nališov bodo hudourniške poplave bolj intenzivne, lahko pa bo prihajalo tudi do vdorov padavinske vode v objekte na urbanih področjih s slabše urejenim odvajanjem padavinske vode ter v objekte na pobočjih. Na območju občine je zaznati povečano število intervencij zaradi poplav v obdobju 2010-2020 (74).
Erozijska območja in zemeljski plazovi: območje občine je ogroženo zaradi erozije in zemeljskih plazov. Predvsem so ogrožena osrednja, nižje ležeča pobočja Karavank, kjer	Predvideva se, da se bo v primeru povečanih količin padavin in v primeru izrednih padavin povečalo tudi število novih zemeljskih plazov in povečala nevarnost erozije in plazanja

Stanje v občini Jesenice	Trendi
je velika nevarnost za nastanek zemeljskih plazov, evidentiranih je osem območij zemeljskih plazov. Ob hudournikih nastaja možnost za nastanek zemeljskih usadov, ogroženi so obsežni predeli ob strugah hudournikov Jeseniščica, Ukova, Javornik, Bele in Sevnik. V gorskih predelih obstajajo možnost skalnih podorov. (55).	pobočij. S tem se bo povečala nevarnost plazenja na obstoječih ogroženih območjih ter v okolici hudournikov, mogoči pa bodo tudi nastanki novih hudournikov.
Gozdni požari: območje občine se uvršča na območje srednje požarne ogroženosti v gozdovih – stopnja 4. (53).	V primeru neenakomerne razporeditve padavin in daljših sušnih obdobj bo možnost za nastanek gozdnega požara večja.
Dostopnost pitne vode: območje občine je odvisno od izvirov na območju Karavank. Na območju Karavank je večje število izvirov pitne vode. Vodne vire, predvsem Plavški Rovt in Potoki, ogrožajo močna deževja, pri katerih pride do vdora kalne vode in s tem do onesnaženja vira. Ogrožena je oskrba z varno pitno vodo. (50).	Na območju Karavank in MP Javorniški Rovt je v obdobju 2000-2020 razviden trend naraščanja letne količine padavin, pa tudi trend naraščanja največje dnevne količine padavin. V prihodnosti se predvideva, da razporeditev padavin neenakomerna, zato bodo vodni viri v času dežja zaradi nalivov pogostejše ogroženi, v času vmesnih suš pa lahko pride do pomanjkanja vode. Sušna obdobja v Sloveniji so od leta 2000 vse pogostejša. (46), (52).

Usmeritve programa varstva okolja

Ker je občina Jesenice podpisnica Konvencije županov, so zanjo zavezujoče usmeritve in ukrepi TEPN Gorenjske, ki so na področju prilagajanja na podnebne spremembe naslednje (25):

- Usmeritve na področju prometa:
 - Prilagoditev infrastrukture s povečanjem odpornosti na podnebne razmere.
 - Načrt upravljanja obiska zavarovanih območij in drugih turističnih območij v gorskem svetu (upravljanje prometnega pritiska, modalni premik k javnemu prevozu, preusmeritev na hojo, kolesarjenje, delitev avtomobila).

Na območju občine Jesenice pa smo določili še naslednje usmeritve:

- Izdelava Analize ranljivosti in tveganja zaradi podnebnih sprememb za območje občine Jesenice, v katero se vključi analizo morebitnih tveganj zaradi podnebnih sprememb na infrastrukturo, zdravje prebivalcev, dostopnost pitne vode, vpliv na ogrožena območja ipd., rezultati analize pa bodo v pomoč pri celostnem prostorskem načrtovanju in prenovi za vzpostavitev na podnebne spremembe odporne občine.
- Celostno prostorsko načrtovanje: upoštevanje podnebnih sprememb pri celostnem prostorskem načrtovanju na območju občine Jesenice (predvsem z ozirom na omejevanje pozidave na ogroženih območjih, načrtovanje zadostnih zelenih površin, ipd.).
- Vpliv temperaturnih sprememb: omilitev vpliva temperatur v času vročinskih valov z zasajevanjem dreves, spodbujanjem senčenja površin in zahtevanjem sajenja ustreznih rastlin ob parkiriščih za zagotovitev senčenja.
- Spremembe padavinskega režima: ustrezno dimenzioniranje javne padavinske kanalizacije in izgradnja zadrževalnikov na problematičnih mestih. Uporaba zadrževalnikov padavinske vode za zalivanje javnih zelenih površin.
- Poplavna območja: nadaljevanje sanacij hudourniških strug, obnova infrastrukture ob hudournikih na problematičnih mestih s povečanjem prepustov in utrditvijo bregov, uporaba sonaravnih rešitev za revitalizacijo bregov vodotokov in povečanje zadrževanja poplavnih voda.
- Erozijska in plazovita območja:
 - Postopna sanacija plazovitih območij – utrjevanje in stabilizacija plazovitih pobočij, uporaba sonaravnih rešitev.

- Sodelovanje z lastniki gozdnih zemljišč s ciljem zasajevanja in smotrnega vzdrževanja plazovitih gozdnih zemljišč za preprečitev plazenja in sanacijo po ujmah,
- Pitna voda: investicije v zavarovanje vodnih virov z ograjami in sanacijo območij v okolici problematičnih zajetij, s katerimi bi se zmanjšal vpliv vdorov padavinske vode in kaljenje vode v zajetju. V primeru, da ti ukrepi niso zadostni, preučitev možnih ukrepov priprave vode za zagotovitev zdravstveno ustrezne pitne vode.

5.3.8 Ravnanje z odpadnimi vodami

Čiščenje komunalnih voda v Sloveniji je obravnavano v Operativnem programu odvajanja in čiščenja komunalne odpadne vode, s katerim se za vsako posamezno aglomeracijo podrobneje določijo zahteve v zvezi z odvajanjem in čiščenjem komunalne odpadne vode ter roki za doseganje teh zahtev, za posamezne objekte na območjih zunaj meja aglomeracij pa obveznosti v zvezi z opremljanjem (39). Trenutno je v Sloveniji na javno komunalno kanalizacijo priključenih 78,8 % populacijskih ekvivalentov (PE) znotraj aglomeracij, čisti se 77,0 % PE znotraj aglomeracij. Zunaj meja aglomeracij je v Sloveniji 447.130 PE, od teh jih je največ (65,97 %) priključenih na pretočne greznice (39).

Skladno z določili veljavne zakonodaje se morajo vse industrijske odpadne vode čistiti na industrijskih čistilnih napravah tako, da dosegajo mejne vrednosti parametrov v odpadni vodi za odvajanje v javno kanalizacijo oz. posredno ali neposredno v vode.

Cilji Resolucije o Nacionalnem programu varstva okolja za obdobje 2020-2030

Skladno z ReNPVO 2020-30 onesnaževanje površinskih in podzemnih voda še vedno nastaja iz točkovnih virov in razpršenega onesnaževanja, in sicer kljub napredku, doseženem v okviru zakonodaje o nitratih, čiščenju odpadne vode, nadzoru nad industrijskimi emisijami, prednostnih snoveh in pesticidih (39).

Cilji ReNPVO 2020-30 na področju odpadnih vod so (4):

- postopno zmanjšanje onesnaževanja s prednostnimi snovmi in ustavitve ali postopna odprava emisij, odvajanja in uhajanja prednostnih nevarnih snovi,
- spremembe vseh pomembnih in trajnih naraščanj koncentracije katerega koli onesnaževala, ki je posledica vpliva človekove dejavnosti, da se postopno zmanjša onesnaženost podzemne vode,
- izvajanje načela »povzročitelj obremenjevanja plača stroške«, povzročene z obremenjevanjem okolja, in »uporabnik plača za rabo naravne dobrine«.

Cilji evropskih strateških dokumentov na področju varstva okolja

Dolgoročni cilji na področju odpadnih voda in vplivov le-teh na površinske in podzemne vode so določeni s predlogom Direktive o čiščenju komunalne odpadne vode (40). Cilji so naslednji:

- preventivni ukrepi za zmanjšanje onesnaževanja pri izviru in omejevanje količin vode v zbiralnih sistemih z izboljšanim prostorskim načrtovanjem;
- obvladovanje onesnaževanj iz prelivov, odtekanja odpadne vode z urbanih površin in majhnih aglomeracij,
- postopno izvajanje nadaljnjih zahtev po čiščenju, da se iz odpadne vode odstranijo onesnaževalci, ki vzbujajo zaskrbljenost (vključno s farmacevtskimi izdelki), kot je predlagano tudi v Strateškem pristopu Evropske komisije za farmacevtske izdelke v okolje.

Stanje v občini Jesenice in trendi

V tabeli 5.3.8. povzemamo ugotovljeno stanje in trende na področju ravnanja z odpadnimi vodami v občini Jesenice (2).

Tabela 5.3.8: Stanje in trendi na področju ravnanja z odpadnimi vodami v občini Jesenice

Stanje v občini Jesenice	Trendi
Odvajanje in čiščenje komunalnih (in padavinskih) odpadnih voda v občini Jesenice ureja Odlok o odvajanju in čiščenju komunalne in padavinske odpadne vode v občini. Na področju občine Jesenice je gospodarska javna služba čiščenja in odvajanja odpadnih voda organizirana preko podjetja JEKO, d.o.o. Na kanalizacijski sistem so poleg odpadnih vod iz gospodinjstev speljane tudi odpadne vode Splošne bolnišnice Jesenice, proizvodnih in storitvenih dejavnosti, mejnega platoja Karavanke, odpadne vode iz naselij Mojstrana in Dovje ter izcedne vode iz Deponije nenevarnih odpadkov Mala Mežakla. Na Centralni čistilni napravi Jesenice (CČN) se čistijo tudi greznične gošče iz območja občine Jesenice, Žirovnica in Kranjska Gora (2). Na kanalizacijo, ki se zaključuje s centralno čistilno napravo na Jesenicah, je bilo v letu 2018 v občini Jesenice priključenih 17.425 prebivalcev, kar je 88,19 % prebivalcev občine (2). Kapaciteta CČN Jesenice znaša 30.000 PE.	Učinki čiščenja za KPK in BPK5, celokupni dušik in fosfor v letih 2017 – 2020 so nad zahtevanimi učinki čiščenja, kar je posledica dograditve CČN Jesenice s terciarno stopnjo čiščenja v letu 2015. V letu 2020 se je dolžina padavinske kanalizacije povečala za 1771 m, dolžina mešane kanalizacije se ni spremenila (41). Dodatno se na MKČN Prihodi kapacitete 100 PE čisti komunalna odpadna voda 15 stanovanjskih hiš oz. 51 prebivalcev.
Industrijske odpadne vode se v občini Jesenice čistijo na individualnih čistilnih napravah za industrijske odpadne vode posameznih podjetij, kjer odpadne industrijske odpadne vode nastajajo. Na teh čistilnih napravah se industrijske odpadne vode očistijo do take mere, da se lahko dovajajo v javno kanalizacijsko omrežje in na CČN Jesenice. V občini Jesenice se po podatkih ARSO nahajajo naslednji zavezanci za posredovanje rezultatov monitoringa industrijskih odpadnih vod: Arriva Alpetour d.o.o., Betonarna Sava d.o.o., Dinos d.d., Eko reciklaža d.o.o., EKOGOR d.o.o., SIJ Elektrode Jesenice d.o.o., Enos d.d., Hidria d.o.o., JEKO d.o.o. (odlagališče Mala Mežakla, KČN Jesenice in MKČN Prihodi), Plastkom d.o.o., SIJ ACRONI d.o.o., SPG SOL Plin Gorenjska d.o.o., Splošna bolnišnica Jesenice.	V primerjavi z letom 2013 se je število zavezancev povečalo za štiri podjetja, eno podjetje pa je prenehalo z obratovanjem (Harsco d.o.o., ki se je združil z družbo SIJ Acroni d.o.o.). Za družbo Intergral Avto d.o.o. monitoring odpadnih vod ni več obvezen.

Usmeritve programa varstva okolja

Stanje na področju ravnanja z odpadnimi vodami v občini Jesenice je dobro, kar pomeni, da:

- se količina prevzetih grezničnih gošč na CČN zmanjšuje,
- se povečuje delež priključenih na javno kanalizacijo in zmanjšuje delež OV, ki se čistijo v greznicah.
- se po dograditvi CČN Jesenice komunalne odpadne vode na Jesenicah čistijo terciarno, onesnaževanje površinskih voda pa se je izredno zmanjšalo.
- se emisije onesnaževal v površinske vode iz industrijskih obratov zmanjšujejo.

Usmeritve programa varstva okolja spodbujajo nadaljevanje naslednjih ukrepov:

- Dograditev manjkajočih delov kanalizacije v občini Jesenice, kjer je to izvedljivo, in priključitev objektov na javno kanalizacijo.
- Spremljanje rabe vode iz vodovoda za vse poslovne uporabnike, nadzor rabe vode v vseh podjetjih, ki porabijo več kot 4.000 m³ vode na leto iz vodovoda z obvezno izvedbo prvih meritev odpadnih vod.

5.4. STRATEŠKI CILJI

Iz Poročila o stanju okolja v občini Jesenice v obdobju 2010-2019 in opisanih trendov na posameznih področjih okolja lahko določimo, kateri so pereči problemi, ki se jim mora občina prednostno posvetiti.

Ti problemi so predvsem:

- težave s kakovostjo pitne vode v občini,
- zdravstveno neustrezna pitna voda iz treh manjših vodovodov v občini, ogroženost kakovosti pitne vode ob bolj intenzivnih padavinah,
- premajhna zavzetost za ločeno zbiranje odpadkov, predvsem v večstanovskih naseljih,
- emisije smrada iz odlagališča Mala Mežakla in območja podjetja EKOGOR d.o.o.,
- črna odlagališča odpadkov,
- povečevanje emisij toplogrednih plinov iz industrijskih emitentov in prometa,
- veliko število hudourniških pritokov in nevarnost hudourniških poplav,
- onesnaženost zraka z delci PM₁₀ ter onesnaženost zraka s težkimi kovinami,
- veliko število ljudi, ki živijo v območjih s čezmernimi ravni hrupa zaradi cestnega in železniškega prometa,
- povečevanje površin, na katerih so prisotne invazivne tujerodne vrste,
- onesnaževanje tal s težkimi kovinami (predvsem svinec, cink, kadmij, baker), ki je posledica prometa in emisij iz industrijskih virov,
- svetilke javne razsvetljave še niso v celoti ustrezne določilom zakonodaje.

Na podlagi določenih perečih problemov so se za obdobje 2022 do 2027 določili strateški cilji za Občino Jesenice, ki so:

1. Skrb za zdravo pitno vodo in ustrezno vodooskrbo
2. Zmanjševanje odpadkov in povečanje ločenega zbiranja in ponovne uporabe
3. Podnebne spremembe – ukrepi za zmanjšanje emisij toplogrednih plinov in prilagajanje na podnebne spremembe
4. V okviru možnosti poskrbeti za dobro stanje okolja (zrak, tla, hrup, EMS, svetlobno onesnaževanje)
5. Celovito okoljsko informiranje in obveščanje

V poglavju 6 je predstavljen operativni program varstva okolja občine Jesenice, kjer so predstavljeni strateški cilji in operativni cilji programa varstva okolja občine Jesenice za obdobje 2022- 2027.

6. OPERATIVNI PROGRAM VARSTVA OKOLJA OBČINE JESENICE

Operativni program varstva okolja za občino Jesenice je bil pripravljen tako, da so bili glede na stanje okolja in njegove trende ter pereče probleme v občini Jesenice najprej določeni strateški cilji programa, s katerimi se bo zagotovilo zdravo in kakovostno okolje za prebivalce občine Jesenice. Strateški cilji so opisani v poglavju 5.4.

Za dosego posameznega strateškega cilja so bili nato v nadaljevanju določeni operativni cilji ter ukrepi za doseganje operativnih in seveda dolgoročno tudi strateških ciljev. Za spremljanje stopnje doseganja postavljenih ciljev so bili določeni specifični kazalniki.

Za posamezne ukrepe smo določili leto izvajanja posameznega ukrepa, nosilca izvajanja ukrepa, potrebna finančna sredstva in vire financiranja.

V tabeli 6.a. predstavljamo OPVO za obdobje 2022 do 2027.

V tabeli 6.b. pa podajamo pregled izvedbe ukrepov po letih izvajanja posameznih ukrepov.

Tabela 6.a: Strateški in operativni cilji OPVO za Občino Jesenice ter načrt ukrepov za doseganje ciljev

Strateški cilj	Operativni cilji	Kazalci za operativni cilj	Ukrepi za doseganje operativnih ciljev	Leto izvajanja ukrepa	Nosilec ukrepa	Ocenjeni stroški izvedbe (€)	opombe
1. Skrb za zdravo pitno vodo in ustrezno vodooskrbo	1.1. Povečati varnost oskrbe s pitno vodo iz vodovodnega sistema Peričnik in Završnica	o Število neustreznih mikrobioloških preiskav	1.1.1. Redno in izredno spremljanje kakovosti vodnega vira z analiziranjem vode na izviru	2022-2027	JEKO-IN	Lastno delo	Sredstva JEKO
		o Število neustreznih kemijskih analiz	1.1.2. Izvedba obveščanj prebivalcev v primeru neustreznosti vodnega vira	2022-2027	JEKO-IN	Lastno delo	Sredstva JEKO
		o Število izvedenih lastnih hitrih testov na prisotnost E.coli in koliformne bakterije	1.1.3. Izvajanje geoloških geomehanskih in hidroloških raziskav na vodnem viru Peričnik za določitev podvodnih tokov, ki napajajo vodni vir (izvajajo se tudi kemijske in mikrobiološke raziskave)	2021-2022	Občina Jesenice	Zunanji izvajalec	občinski proračun
		o Število izvedenih obveščanj o neustreznosti vodnega vira	1.1.4. Na osnovi izvedenih geoloških, geomehanskih in hidroloških raziskav določitev potrebne sanacije vodnega vira	2022	Občina Jesenice	Zunanji izvajalec	občinski proračun
		o Število študij za doseganje ustreznosti vodnega vira Peričnik	1.1.5. Izvedba začasne sanacije vodnega vira (uvedba UV dezinfekcije)	2022	Občina Jesenice	Zunanji izvajalec	občinski proračun
		o Število m obnovljenega vodovodnega omrežja vodovoda Završnica	1.1.6. Preučitev priprave vode pri vodnem viru Peričnik	2022-2025	Občina Jesenice	Zunanji izvajalec	občinski proračun
			1.1.7. Obnova transportnega vodovoda Završnica	2022-2027	Občina Jesenice	Zunanji izvajalec	občinski proračun
	1.2. Zmanjšati porabo pitne vode na prebivalca za 10 % in izgube na vodovodu za 10 %	o Količina porabljene vode na prebivalca	2.1.1. Izdelati načrt spodbujanja rabe deževnice v občini	2023	Občina Jesenice	lastno delo	občinski proračun
		o Količina izgube vode v omrežju na prebivalca	2.1.2. Načrt za zmanjšanje rabe vode v občinski upravi, javnih zavodih in javnih agencijah ter v javnih podjetjih in možnost uporabe deževnice	2023	Občina Jesenice	lastno delo, zunanji izvajalec	občinski proračun
		o Število vgrajenih sekcijskih ventilov	2.1.3. Revizija programa preventivnega in sanacijskega vzdrževanja vodovodnega sistema za zmanjšanje izgub na omrežju	2023	JEKO-IN	lastno delo	občinski proračun
		o Dolžina in delež obnovljenih vodovodov (m) glede na celotno dolžino vodovoda občine	2.1.4. Izvedba nadzora nad obveznostjo pridobitve vodnega dovoljenja za	2022-2027	JEKO-IN	Lastno delo	občinski proračun
		o Dolžina azbestnih cevovodov za pitno vodo					

Strateški cilj	Operativni cilji	Kazalci za operativni cilj	Ukrepi za doseganje operativnih ciljev	Leto izvajanja ukrepa	Nosilec ukrepa	Ocenjeni stroški izvedbe (€)	opombe
			uporabo vode iz javnega vodovoda v tehnološke namene.				
	1.3. Povečati varnost oskrbe s pitno vodo pri vodovodih v naselju Planina pod Golico, Prihodi, Plavški Rovt	- Število neustreznih mikrobioloških preiskav - Število neustreznih kemijskih analiz	1.2.1. Obnova obstoječega vodovoda v naseljih Planina pod Golico, Prihodi, Plavški Rovt in Žerjavec (v teku) 1.2.2. Vključiti Prihodi in Plavški Rovt v enoten sistem oskrbe z vodo s Planino pod Golico (v teku)	2022-2023 2025-2027	Občina Jesenice Občina Jesenice	700.000 300.000	občinski proračun občinski proračun
2. Zmanjševanje količine nastalih odpadkov in povečanje ponovne uporabe	2.1 Spodbujati ponovno uporabo stvari	- Število izvedenih dogodkov v sklopu Centra ponovne uporabe - Število šol in vrtcev ter organizacij, ki so se vključili v projekt - Število objavljenih člankov v JON na temo odpadkov in ponovne uporabe - Število predstavljenih dobrih praks ravnanja z odpadki - Število predstavljenih podjetij in obrtnikov, ki opravljajo popravila	2.1.1. Organizacija cenovno sprejemljivih popravil v sklopu Centra ponovne uporabe	2022-2027	Center ponovne uporabe	Lastno delo	občinski proračun
			2.1.2. Spodbujanje ponovne rabe/izmenjave v šolah in vrtcih, postavitev izmenjevalne omare v šolah in vrtcih.	2022-2027	Občina Jesenice, šole in vrtci	Lastno delo	občinski proračun, prostovoljne donacije
			2.1.3 Obveščanje občanov na možnost oddaje uporabnih stvari centru za ponovno uporabo ter članki o ponovni rabi stvari preko člankov v glasilu JON	2022-2027	Občina Jesenice	Lastno delo	občinski proračun
			2.1.4 Predstavljanje lokalnih podjetij in obrtnikov, ki popravljajo stvari, da te ne postanejo odpadki, s članki v glasilu JON	2022-2027	Občina Jesenice	Lastno delo	občinski proračun
			2.1.5 Poročanje o dobri praksi lokalnih podjetij, na kakšen način zmanjšujejo količine odpadkov in jih ponovno uporabijo v člankih glasila JON.	2022-2027	Občina Jesenice	Lastno delo	občinski proračun
	2.2. Spodbujanje zmanjševanja količine odpadkov v občini in prehoda v krožno gospodarstvo	- Število zbranih odpadkov po posameznih frakcijah. - Količina zbranih komunalnih odpadkov - Število odloženih odpadkov - Število izvedenih delavnic	2.2.1. Načrt zmanjševanja nastajanja odpadkov v javnih ustanovah, občinskih zgradbah, institucijah	2022-2027	Občina Jesenice	Lastno delo	občinski proračun
			2.2.2. Izvedba izobraževalnih delavnic za zmanjševanje odpadkov ter odpadne hrane v šolah in vrtcih ter v javni upravi	2022-2027	Občina Jesenice	Lastno delo + zunanji izvajalec	občinski proračun

Strateški cilj	Operativni cilji	Kazalci za operativni cilj	Ukrepi za doseganje operativnih ciljev	Leto izvajanja ukrepa	Nosilec ukrepa	Ocenjeni stroški izvedbe (€)	opombe
			2.2.3. Članki z nasveti za zmanjševanje odpadkov, zmanjševanje odpadne hrane, življenje brez odpadkov »zero waste« v občinskem glasilu/spletni strani.	2022-2027	Občina Jesenice	Lastno delo + zunanji izvajalec	občinski proračun
			2.2.4. Spodbuda za organizacijo »zero waste« ponudnikov in trgovin za povečanje ponudbe za nakupovanje s čim manj odpadki, seznam ponudnikov, reklama v občinskih medijih)	2022-2027	Občina Jesenice	Lastno delo + zasebni investitor	občinski proračun, zasebni kapital
			2.2.5. Tisk občinskih tiskovin na recikliran papir.	2022-2027	Občina Jesenice	Lastno delo	občinski proračun
	2.3. Nadzor nad delovanjem družbe EKOGOR d.o.o. preko imenovane delovne skupine občine Jesenice	- o Št. sestankov delovne skupine - o Št. izvedenih nadzorov nad delovanjem družbe EKOGOR - o Količina začasno skladiščene lahke frakcije na območju EKOGOR v t	2.3.1. Ugotovitev stanja ravnanja s padavinskimi odpadnimi vodami utrjenih površin in njihov vpliv na podzemno vodo	2022-2027	Občina Jesenice	Lastno delo	občinski proračun
			2.3.2. Količina skladiščene lahke frakcije na območju EKOGOR	2022-2027	Občina Jesenice	Lastno delo	občinski proračun
			2.3.3. Zagotovitev ustrezne požarne varnosti pri skladiščenju lahke frakcije	2022-2027	Občina Jesenice	Lastno delo	občinski proračun
3. Podnebne spremembe – ukrepi za zmanjšanje emisij toplogrednih plinov in prilagajanje na podnebne spremembe	3.1. Zmanjšati emisije toplogrednih plinov v občini za 30% v primerjavi z letom 2005	- o Emisije toplogrednih plinov iz uradnih evidenc in katastra onesnaževalcev - o Emisije toplogrednih plinov iz izračuna - o Poraba električne energije v občini - o Poraba električne energije in energije za ogrevanje v občinskih stavbah - o Število izvedenih energetskih prenov	3.1.1. Izvedba ukrepov iz TEPN in LEK	2022-2027	Občina Jesenice	Lastno delo + zunanji izvajalci	sofinanciranje, EU sredstva, občinski proračun
			3.1.2. Dograditev omrežja zemeljskega plina	2022-2027	Občina Jesenice	Lastno delo + zunanji izvajalci	sofinanciranje, EU sredstva, občinski proračun
			3.1.3. Dograditev vročevodnega omrežja	2022-2027	Občina Jesenice	Lastno delo + zunanji izvajalci	sofinanciranje, EU sredstva, občinski proračun
			3.1.4. Priprava programa zmanjševanja izgub na vročevodnem omrežju.	2022	ENOS OTE	Lastna sredstva	občinski proračun

Strateški cilj	Operativni cilji	Kazalci za operativni cilj	Ukrepi za doseganje operativnih ciljev	Leto izvajanja ukrepa	Nosilec ukrepa	Ocenjeni stroški izvedbe (€)	opombe
	3.2. Prilagoditev na podnebne spremembe in ukrepi za zmanjšanje škode ob naravnih nesrečah	- o Škoda v občini ob naravnih nesrečah in število naravnih nesreč - o Škoda na infrastrukturi zaradi naravnih nesreč - o Število naravnih nesreč in izrednih vremenskih dogodkov v občini - o Škodni posek gozda v m³ v posameznem letu	3.1.5. Določitev občinskih površin za zasaditev novih dreves in spodbujanje pogozdovanja poškodovani/novih površin	2023-2027	Občina Jesenice, ZGS,	Lastno delo	Sofinanciranje, prostovoljno delo, občinski proračun
			3.2.1. Izdelava Analize ranljivosti in tveganja zaradi podnebnih sprememb za območje občine Jesenice z vključitvijo pregleda kritične infrastrukture	2024	Občina Jesenice + zunanji izvajalec	Zunanji izvajalec	občinski proračun, sofinanciranje Sklada za PS
			3.2.2. Izdelava načrta obnove kritične infrastrukture s prilagoditvijo na predvidene PS.	2025	Občina Jesenice	lastno delo + zunanji izvajalec	občinski proračun
			3.2.3. Upoštevanje predvidenih podnebnih sprememb pri prostorskem načrtovanju in gradnji občinske infrastrukture	2022-2027	Občina Jesenice	lastno delo	občinski proračun
			3.2.4. Pregled občinskih sistemov meteorne kanalizacije in po potrebi izgradnja zadrževalnikov na kritičnih mestih.	2023-2027	Občina Jesenice, JEKO-IN	lastno delo + zunanji izvajalec	občinski proračun
			3.2.5. Urejanje in vzdrževanje zelenih javnih površin, otroških igrišč, zasaditev dreves in grmovnic na parkiriščih, zasaditev drevoredov in vzpostavitev novih zelenih površin z zasaditvijo dreves	2023-2027	Občina Jesenice, upravljavci, ZGS	Lastno delo + zunanji izvajalec	občinski proračun, sofinanciranje
	3.3. Občina prevzame vodilno vlogo pri spodbujanju trajnostnega razvoja in doseganju podnebne nevtralnosti	- o Ogljični odtis občine - o Število uvedenih zelenih praks in ekonomski/ogljčni prihranki - o Število izvedenih trajnostnih projektov v občini - o Število izvedenih svetovanj EKOSKLADA	3.3.1. Spremljanje emisij toplogrednih plinov z izdelavo ogljičnega odtisa in načrtom zmanjševanja emisij	2022-2027	Občina Jesenice	lastno delo + zunanji izvajalec	občinski proračun
			3.3.2. Uvedba zelenih praks v občinsko upravo (uporaba recikliranega papirja, trajnostna mobilnost med zaposlenimi, trajnostni vozni park občine)	2021-2027	Občina Jesenice	Lastna izvedba + zunanji izvajalci	občinski proračun, sofinanciranje
			3.3.3. Promocija dobrih okoljskih praks v občinskih glasilih in promocija energetskih prenov ter EKOSKLADA	2021-2027	Občina Jesenice,	Lastno delo	občinski proračun

Strateški cilj	Operativni cilji	Kazalci za operativni cilj	Ukrepi za doseganje operativnih ciljev	Leto izvajanja ukrepa	Nosilec ukrepa	Ocenjeni stroški izvedbe (€)	opombe
		o Število izvedenih energetskih prenov in ukrepov EKOSKLADA v občini			zunanji izvajalci		
			3.3.4. Uvedba okoljskih »zelenih« zahtev v javna naročila in občinske projekte	2022	Občina Jesenice	Lastna izvedba	-
			3.3.5. Uvedba trajnostne mobilnosti v šolah, ureditev varnih poti v šolo, povezave postajališč JPP in šol, spodbujanje trajnostne mobilnosti	2022-2027	Občina Jesenice, šole	Lastno delo + zunanji izvajalec	občinski proračun, sredstva sofinanciranja
4. Zagotoviti dobro stanje okolja (zrak, tla, hrup, EMS, narava)	4.1. Zmanjšati število ljudi, ki živijo v območjih s čezmernimi ravni hrupa za najmanj 30%	• PDLP za posamezno leto za regionalno cesto skozi Jesenice • Število ljudi, ki živijo v območju s čezmernimi ravni hrupa • Število izvedenih aktivnih ukrepov za zmanjšanje hrupa iz industrijskih virov • Število km preplastitve asfaltnih površin z mešanico, ki ima večjo sposobnost absorpcije hrupa	4.1.1. Izdelati operativni program varstva pred hrupom	2024	Občina Jesenice	20.000	občinski proračun
			4.1.2. Izvajanje aktivnih ukrepov zmanjšanja hrupa zaradi industrijskih virov hrupa	2021 - 2026	Upravljavac vira hrupa	Skladno z razpoložljivimi sredstvi	Financiranje po načelu »onesnaževalec plača«
			4.1.3. Izvedba protihrupnih sanacij industrijskih virov hrupa				
			4.1.5. Izgradnja obvozne ceste na Plavškem travniku (2. faza)	2022-2027	Občina Jesenice	Zunanji izvajalec	občinski proračun, sredstva sofinanciranja
			4.1.6. Izgradnja kolesarskih povezav skozi mesto Jesenice	2022-2027	Občina Jesenice	Zunanji izvajalec	občinski proračun
	4.2. Zmanjšati razširjenost invazivnih tujerodnih vrst (ITV) in njihov negativni vpliv na biodiverzitet	• Št. objavljenih člankov o problematiki ITV in biodiverziteti. • Št. prijav o najdbah ITV v državnem portalu https://www.invazivke.si/ • Število izvedenih izobraževanj o ITV	4.2.1 Redna rubrika o biodiverziteti v glasilu JON in obveščanje o problematiki	2022-2027	Občina Jesenice	Lastno delo	občinski proračun
			4.2.2 Izvedba izobraževanja za upravljalce javnih zelenih površin in občinskih cest, upravnike objektov javne rabe za prepoznavanje ITV in ustrezno ravnanje z njimi	2022	Občina Jesenice + zunanji izvajalec	Lastno delo	občinski proračun

Strateški cilj	Operativni cilji	Kazalci za operativni cilj	Ukrepi za doseganje operativnih ciljev	Leto izvajanja ukrepa	Nosilec ukrepa	Ocenjeni stroški izvedbe (€)	opombe
	4.3. Zmanjšati onesnaževanje tal s težkimi kovinami in pesticidi ter zmanjšati delež degradiranih površin	- o Koncentracija težkih kovin v tleh - o Koncentracija pesticidov v tleh - o Količina porabljenih pesticidov na javnih površinah - o Površina degradiranih površin na Jesenicah v m²	4.3.1. Nadzor nad rabo tal, ki lahko povzroči onesnaževanje: parkiranje na makadamskih površinah, izvajanje dejavnosti na makadamskih površinah.	2022-2027	Občina Jesenice	Lastno delo	občinski proračun
			4.3.2. Identifikacija porabe FFS na javnih površinah in zmanjšanje uporabe pesticidov na javnih površinah za vsaj 50% ter presoja varnosti uporabljenih pesticidov	2022-2027	Občina Jesenice	Lastno delo	Prihranek
			4.3.3. Izgradnja javne komunalne infrastrukture na območju poslovne cone Jesenice	2022-2027	Občina Jesenice	Lastno delo, Zunanji izvajalec	občinski proračun, sredstva sofinanciranja
			4.3.4. Zmanjševanje degradiranih površin na Jesenicah	2027	Občina Jesenice	Lastno delo	Nadzor občinske inšpekcije
	4.4 Zmanjšati onesnaženost zunanjega zraka	- o Masne koncentracije onesnaževal - o Število prebivalcev, priključenih na vročevod - o Število prebivalcev, priključenih na plinovod - o PDLP na glavnih prometnicah	4.4.1. Določiti obveznost priključevanja na vročevod v mestu Jesenice, kjer je to mogoče.	2022	Občina Jesenice	Lastno delo	-
			4.4.2. Uvedba ukrepov za informiranje voznikov v zastojih o onesnaževanju zraka (predor Karavanke) in ukrepih	2022	Občina Jesenice	Lastno delo + zunanji izvajalec	Sredstva financiranja, občinski proračun
			4.4.3. Prednostna sanacija neasfaltiranih javnih povoznih površin znotraj občine Jesenice	2023-2027	Občina Jesenice	Zunanji izvajalec	občinski proračun
			4.4.4. Izdelava načrta ukrepov za zmanjšanje onesnaženosti zraka ter obveščanje občanov o kakovosti zraka na Jesenicah.	2021-2027	Občina Jesenice	Lastno delo	občinski proračun
	4.5. Zmanjšanje števila divjih odlagališč odpadkov	- o Število evidentiranih neočiščenih divjih odlagališč - o Število na novo prijavljenih	4.5.1. Poziv občanom za prijavo divjih odlagališč in evidentiranje odlagališča v register divjih odlagališč	2022-2027	Občina Jesenice, JEKO-IN	Lastno delo	občinski proračun
			4.5.2. Organizacija sanacije divjih odlagališč v okviru inšpekcijskih služb.	2022-2027	JEKO-IN	Lastno delo	Financiranje po načelu

Strateški cilj	Operativni cilji	Kazalci za operativni cilj	Ukrepi za doseganje operativnih ciljev	Leto izvajanja ukrepa	Nosilec ukrepa	Ocenjeni stroški izvedbe (€)	opombe
		divjih odlagališč v zadnjem koledarskem letu o Število očiščenih divjih odlagališč v zadnjem koledarskem letu o Porabljena sredstva za sanacijo divjih odlagališč v zadnjem koledarskem letu					»onesnaževalec plača«
			4.5.3. Urediti lokacijo za predelavo gradbenih odpadkov v občini in vzpostaviti sistem ravnanja z gradbenimi odpadki.	2021-2027	Zasebno podjetje	-	zasebna sredstva
	4.6. Uskladiti javno razsvetljavo z zakonodajo in zmanjšati porabo električne energije za osvetljevanje javnih površin za 20 %	o Delež vgrajenih ekoloških svetilk o Poraba električne energije za osvetljevanje javnih površin (celotna in na prebivalca) o Električna moč vgrajenih svetilk na prebivalca o Delež neustreznih svetilk za javno razsvetljavo	4.6.1. Pregled načrta javne razsvetljave in uskladitev skladno z zakonodajo (pregled možnosti namestitve filtrov na LED svetilke in zmanjšanja osvetlitve) 4.6.2. Menjava vseh svetilk javne razsvetljave, ki še ne ustrezajo določilom Uredbe o mejnih vrednostih svetlobnega onesnaževanja	2023 2022-2027	Občina Jesenice + zunanji izvajalec Občina Jesenice	Lastna sredstva Lastna sredstva	občinski proračun občinski proračun
	4.7. Zvečati učinek čiščenja odpadnih voda	o Delež priključenih prebivalcev na javno kanalizacijo o Število greznic o Število MKČN o Učinek čiščenja na CČN Jesenice (BPK, KPK, celokupni dušik in celokupni fosfor) o Število tehnoloških izboljšav v čiščenje komunalnih odpadnih vod na KČN Jesenice	4.7.1. Dograditi manjkajoče dele kanalizacije na drugih območjih občine 4.7.2. Dograditi male komunalne čistilne naprave 4.7.3. Zagotoviti priklop objektov na zgrajeno javno kanalizacijo (6 mesecev po pridobitvi UD za kanalizacijo) 4.7.4. Spremljati porabo vode poslovnih uporabnikov in pri porabi vode nad 4000 m ³ opozoriti na izvedbo prvih meritev odpadne vode.	2022-2027 2022-2027 2021-2030 2022-2027	Občina Jesenice Zasebniki Lastnik objekta, nadzor MIR Občina Jesenice, JEKO-IN	4.600.000 - lastno delo Lastno delo	Kohezijski sklad, občinski proračun zasebna sredstva zasebna sredstva občinski proračun
	4.8. Zmanjšati tveganje za prebivalce zaradi	o Št. objektov v 150 m radiu okrog obratov, ki so večji ali manjši viri tveganja za	4.8.1. Izdelava katastra podjetij, v katerih se uporabljajo nevarne snovi. Po potrebi s sklepom župana/županje določiti	2022, 2027 (pet-letno obdobje)	Občina Jesenice,	lastno delo + zunanji izvajalec	občinski proračun

Strateški cilj	Operativni cilji	Kazalci za operativni cilj	Ukrepi za doseganje operativnih ciljev	Leto izvajanja ukrepa	Nosilec ukrepa	Ocenjeni stroški izvedbe (€)	opombe
	virov tveganja za okolje, zaradi večjih nesreč z nevarnimi snovmi	večje nesreče z nevarnimi snovmi	obveznost izdelave ocene ogroženosti z nevarnimi snovmi in vključiti ta podjetja v načrt zaščite in reševanja.		Civilna zaščita		
		- o Št. obratov, ki so večji ali manjši vir tveganja zaradi večjih nesreč z nevarnimi snovmi - o Število večjih nesreč z nevarnimi snovmi v enem letu - o Št. podjetij, v katerih so prisotne nevarne snovi.	4.8.2. V sklopu revizije načrta zaščite in reševanja vključiti podjetja, kjer se uporablja nevarne snovi, in vključiti podatke o pravilnem ravnanju v primeru nesreče v posameznem podjetju.	V času revizije načrta zaščite in reševanja	Občina Jesenice, Civilna zaščita	Lastno delo	občinski proračun
	4.9. Prometna ureditev v času poletne turistične sezone skozi mesto Jesenice	/	4.9.1. Občina Jesenice se dogovori za način urejanja prometa v času poletne sezone z državo in policijo	2022-2027	Občina Jesenice	Lastno delo	občinski proračun
5. Celovito okoljsko informiranje in obveščanje	5.1. Obveščanje prebivalstva o stanju okolja v občini Jesenice	o Količina masnega onesnaževanja po onesnaževalih v zrak	5.1.1. Vodenje katastra onesnaževalcev	2022-2027	Občina Jesenice	lastno delo + zunanji izvajalec	občinski proračun
		o Količina masnega onesnaževanja po onesnaževalih v vode	5.1.2. Izračun masnega in snovnega obremenjevanja okolja	2022-2027	Občina Jesenice	lastno delo + zunanji izvajalec	občinski proračun
		o Primerjava kazalnikov za občino Jesenice s Slovenijo	5.1.3. Vodenje kazalnikov okolja za občino Jesenice in primerjava s sosednjimi občinami in Slovenijo	2022-2027	Občina Jesenice	lastno delo + zunanji izvajalec	občinski proračun
	5.2. Izvajanje pet-letnih in desetletnih monitoringov onesnaženosti okolja	o Stanje onesnaženosti površinskih vod	5.2.1. Monitoring onesnaženosti zraka, površinskih vod, tal	2022- 2027	Občina Jesenice	lastno delo + zunanji izvajalec	občinski proračun
		o Stanje onesnaženosti zraka					
		o Stanje onesnaženosti tal					
		o Število ljudi, ki živi v območjih s čezmernim hrupom	5.2.2. Izdelava strateške karte hrupa (po rekonstrukciji železniške proge in izvedbi protihrupne zaščite)	2027	Občina Jesenice	lastno delo + zunanji izvajalec	občinski proračun

Strateški cilj	Operativni cilji	Kazalci za operativni cilj	Ukrepi za doseganje operativnih ciljev	Leto izvajanja ukrepa	Nosilec ukrepa	Ocenjeni stroški izvedbe (€)	opombe
		o Število ljudi, ki živi v območjih s čezmernim EMS					
	5.3. Izvajanje okoljskega obveščanja in izobraževanja	o Število izvedenih izobraževalnih akcij o Število ljudi, ki so bili udeleženi v izobraževanje o Število člankov o varstvu okolja in varstvu zdravja ljudi v JON-u ter na spletni strani občine	5.3.1. Izdelati načrt okoljskega izobraževanja v obdobju 2022-2027 z okvirnimi temami: - EMS mobilov in gospodinskih naprav - Zmanjševanje odpadkov in problematika plastike - Podnebne spremembe - Invazivne rastline	2022	Občina Jesenice	lastno delo + zunanji izvajalec	občinski proračun
		o Izdelano poročilo o stanju okolja	5.3.2. Poročilo o stanju okolja v občini Jesenice za obdobje 2020-2026	2027	Občina Jesenice	lastno delo + zunanji izvajalec	občinski proračun

7. ZAKLJUČEK IN VREDNOTENJE IZVAJANJA OPVO

Doseganje ciljev, ki so bili določeni v OPVO, se bo spremljalo s pomočjo kazalnikov, ki so določeni pri posameznem operativnem cilju in so določeni v tabeli 6.a tega OPVO.

Uspešnost izvajanja OPVO s pomočjo kazalnikov bo spremljala občinska uprava občine Jesenice, Oddelek za okolje in prostor, kateremu bodo nosilci ukrepov vsaj enkrat letno posredovali podatke o izvajanju ukrepov. S pomočjo trenda posameznih kazalnikov se bo ugotovilo, ali se OPVO razvija v pravo smer glede na zviševanje ali zniževanje vrednosti posameznega kazalnika.

Spremljanje kazalnikov se bo izvajalo vsako leto, v letu 2027 pa se bo izdelala tudi evalvacija oziroma analiza kazalnikov v sklopu Poročila o stanju okolja. V Poročilu, ki se pripravlja za petletno obdobje, se bo za vsak cilj posebej ugotavljalo, ali je kateri od zastavljenih ciljev že dosežen, kateri še bodo (v okvirih določenega roka) in za katere obstaja potencialna nevarnost, da ne bodo doseženi. Za te cilje se bo poiskalo vzroke, ki zavirajo postopek doseganja ciljev in se jih bo z določenimi ukrepi poskušalo odpraviti, tako da bodo tudi taki cilji dolgoročno doseženi.

8. VIRI IN LITERATURA

1. Občinski program varstva okolja za obdobje 2010-2020 za Občino Jesenice, št. 25/2010, Marbo d.o.o. Bled, december 2010
2. Poročilo o stanju okolja za obdobje 2015-2019 za Občino Jesenice, št. 163/1-2019, Marbo Okolje d.o.o., Lesce, september 2020
3. Kazalci okolja in trendi za občino Jesenice ter primerjava s sosednjimi občinami za leto 2020, št. 75/1-2021, Marbo Okolje d.o.o., Lesce, maj 2021
4. Resolucija o Nacionalnem programu varstva okolja za obdobje 2020-2030 (Ur.l. RS, št. 31/20).
5. Odlok o strategiji prostorskega razvoja Slovenije (Ur.l. RS, št. 76/04, 33/07, 61/17)
6. Strategija razvoja Slovenije 2030, Vlada RS, sprejet na 159. redni seji, 7. decembra 2017
7. Agenda Združenih narodov za trajnostni razvoj do leta 2030: Spremenimo svet.
8. Resolucija o Dolgoročni podnebni strategiji Slovenije do leta 2050 (Ur. l. RS, št. 119/21)
9. Gorenjska regija – Usmeritve za pripravo strategije razvoja regije s področja prostorskega in urbanega razvoja, MOP, februar 2019
10. Regionalni razvojni program Gorenjske za obdobje 2014 do 2020, BSC Regionalna razvojna agencija Gorenjske, Kranj, junij 2015
11. Priporočila Ministrstva za okolje in prostor za pripravo občinskih programov varstva okolja, MOP, Ljubljana, marec 2007
12. Novelacija občinskega razvojnega programa Občine Jesenice, 2011-2025
13. Strategija razvoja turizma v Občini Jesenice 2020-2030
14. Kataster onesnaževalcev za občino Jesenice od 2004 do 2020, spletni portal občine Jesenice, <http://gis.kaliopa.si/obcinaJesenice/login.asp>
15. Operativni program nadzora nad onesnaževanjem zraka (OPNOZ), št. 35405-3/2019/4, Vlada RS, Ljubljana, oktober 2019
16. Operativni program varstva zunanjega zraka pred onesnaževanjem s PM10, št. 35405-4/2009/9, Vlada RS, Ljubljana, november 2009

17. Operativni program ukrepov zmanjševanja emisij toplogrednih plinov do leta 2020, MOP, Ljubljana, december 2014
18. Operativni program zmanjševanja onesnaževanja vodnega okolja z živim srebrom iz razpršenih virov onesnaževanja v Republiki Sloveniji, EVA 2004-2511-0040, <http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ODLO1354>
19. Program ravnanja z odpadki in program preprečevanja odpadkov RS, junij 2016, https://www.gov.si/assets/ministrstva/MOP/Operativni-programi/op_odpadki.pdf,
20. Spletni portal Agencije RS za okolje, <https://www.arso.gov.si/>, 14.09.2021
21. Atlas okolja, ARSO, http://gis.arso.gov.si/atlasokolja/profile.aspx?id=Atlas_Okolja_AXL@Arso,
22. Prometne obremenitve od leta 1997 dalje, podatki za leto 2010 in 2019, OPSI – odprti podatki Slovenije, podatki za PLDP (povprečni letni dnevni promet), dostopno na: <https://podatki.gov.si/dataset/pldp-karte-prometnih-obremenitev>, 15.09.2021
23. Operativni program preprečevanja onesnaževanja vodnega okolja z nevarnimi kloriranimi ogljikovodiki iz razpršenih virov onesnaževanja, file:///C:/Users/marbo2/Downloads/20050422_120027_Op_program_klorir_ogljikov.pdf (16.9.2021)
24. Sprememba operativnega programa odvajanja in čiščenja komunalne odpadne vode (novelacija za obdobje od leta 2005 do leta 2017), [file:///C:/Users/marbo2/Downloads/1312893324_Operativni_program_kom_vode_2011%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/marbo2/Downloads/1312893324_Operativni_program_kom_vode_2011%20(1).pdf) (16.9.2021)
25. Trajnostni energetsko-podnebni načrt Gorenjske, št. 038/2016, Envirodual, Slovenske Konjice, maj 2018.
26. Evropski zeleni dogovor, informacije in dokumenti v povezavi s strateškimi načrti EU, spletna stran Evropske Komisije, https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal_sl, 16.09.2021
27. Akcijski načrt EU: Nasproti ničelnemu onesnaževanju zraka, vode in tal, Evropska komisija, Bruselj, 12.5.2021.
28. Operativni program varstva pred hrupom, št. 35400-2/2018/11, Vlada RS, marec 2018, https://www.gov.si/assets/ministrstva/MOP/Operativni-programi/op_hrup.pdf (17.9.2021)
29. Strategija za trajnostno in pametno mobilnost – usmerjanje evropskega prometa na pravo pot za prihodnost, Evropska komisija, Bruselj, 9.12.2020
30. Strategija na področju kemikalij za trajnostnost – Okolju brez strupov naproti, Evropska komisija, Bruselj, 14.10.2020
31. Prebivalstvo po velikih in petletnih starostnih skupinah in spolu, občine in naselja, Slovenija, 2008-2020, STAT RS, <https://pxweb.stat.si/SiStatData/pxweb/sl/Data/-/05C5002S.px>, 17.09.2021
32. Podjetja po občinah, Slovenija, letno, 2009-2020, STAT RS, <https://pxweb.stat.si/SiStatData/pxweb/sl/Data/-/1418807S.px>, 17.09.2021
33. Podatki o prihodih in prenočitvah turistov po občinah za obdobje 2008-2017, STAT RS, <https://pxweb.stat.si/SiStatData/pxweb/sl/Data/Data/2164507S.px/>, 17.09.2021
34. Podatki o prihodih in prenočitvah turistov po občinah za obdobje 2017-2020, STAT RS, <https://pxweb.stat.si/SiStatData/pxweb/sl/Data/Data/2164525S.px/table/tableViewLayout2/>, 17.09.2021
35. Podatki o občini Jesenice, Statistični urad RS, <https://www.stat.si/obcine/sl/Municip/Index/57>, 20.09.2021
36. Direktiva 2012/18/EU evropskega parlamenta in sveta o obvladovanju nevarnosti večjih nesreč, v katere so vključene nevarne snovi, Uradni list EU 197

37. Konvencija o čezmejnih učinkih industrijskih nesreč, Uradni list EU, št. 11/Zv. 30, 3.12.1998
38. Resolucija Evropskega parlamenta z dne 2. aprila 2009 o zdravstvenih vprašanjih v zvezi z elektromagnetnimi sevanji (2008/2211(INI)), Uradni list EU št. C 137 E/08
39. Operativni program odvajanja in čiščenja komunalne odpadne vode, Vlada RS, Ljubljana, september 2020
40. Predlog Direktive o čiščenju komunalne odpadne vode, Ref. Ares(2020)3769112 - 16/07/2020, [file:///C:/Users/marbo2/Downloads/090166e5d19acc2b%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/marbo2/Downloads/090166e5d19acc2b%20(1).pdf) (21.9.2021)
41. Letno poročilo 2020, JEKO d.d., Jesenice, april 2021, <https://jeko.si/sites/default/files/Letno%20poro%C4%8Dilo%202020.pdf>
42. Meritve vsebnosti Cd, Cu, Ni, P, Zn, Cr, Hg, Co, Mo in As v zemljinah na območju Občine Jesenice, št. 2015/000680, Envit d.o.o., Ljubljana, november 2015
43. IPCC, 2021: Summary for Policymakers. In: *Climate Change 2021: The Physical Science Basis. Contribution of Working Group I to the Sixth Assessment Report of the IPCC*. Masson-Delmotte, V., P. Zhai, A. Pirani in drugi. Cambridge University Press, Cambridge, 2021.
44. Sporočilo komisije: Čist planet za vse – Evropska strateška dolgoročna vizija za uspešno, sodobno, konkurenčno in podnebno nevtrarno gospodarstvo, Bruselj, november 2018, dostopno na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/HTML/?uri=CELEX:52018DC0773&from=EN>, 21.09.2021
45. Konvencija županov za podnebne spremembe in energijo, podatki o ciljih, dostopni na: <https://www.covenantofmayors.eu/en/>, 21.09.2021
46. Podatki o arhivskih podatkih z meteoroloških postaj Planina pod Golico in Javorniški Rovt, ARSO, METEO, <https://meteo.arso.gov.si/met/sl/archive/>, 22.09.2021
47. Meteorološka povprečja za MP Planina pod Golico za obdobje 1971-2000, ARSO, METEO, dostopno na: http://www.meteo.si/uploads/probase/www/climate/table/sl/by_location/planina-pod-golico/climate-normals_71-00_planina-pod-golico.pdf, 22.09.2021
48. Ocena ogroženosti Republike Slovenije zaradi poplav, MO, Uprava RS za zaščito in reševanje, november 2016.
49. Poročilo o stanju okolja za občino Jesenice za obdobje 1990-2002, ERICo Velenje, Velenje, november 2004
50. Operativni program oskrbe s pitno vodo za občino Jesenice 2011-2017, JEKO-IN in Občina Jesenice
51. Karta največjih vrednosti gostote strel, Elektro inštitut Milan Vidmar, 2007, dostopno na: https://www.gov.si/assets/ministrstva/MOP/Dokumenti/Graditev/karta_max_vred_gost_st_rel.pdf,
52. Kazalci podnebnih sprememb, ARSO OKOLJE Kazalci okolja, Prilagajanje podnebnim spremembam, dostopno na: <http://kazalci.arso.gov.si/sl/themes/climate-change-adaptation>, 22.09.2021
53. Podatki o požarno ogroženih gozdovih, ZGS, http://www.zgs.si/gozdovi_slovenije/o_gozdovih_slovenije/pozarno_ogrozeni_gozdovi/index.html, 24.03.2020.
54. Občinski načrt zaščite in reševanja ob POPLAVI za občino Jesenice, verzija 2.0., Občina Jesenice, dostopno na spletu: <http://jesenice.si/obcina-jesenice/drugi-organi/item/196>, 25.03.2020.

55. Občinski načrt zaščite in reševanja ob ZEMELJSKIH PLAZOVIH za Občino Jesenice, Občina Jesenice, dostopno na: <http://jesenice.si/obcina-jesenice/drugi-organi/item/196>, 25.03.2020.
56. Horvat A., Jeršič T., Papež J.: Varstvo pred hudourniki in erozijo ob vse intenzivnejših vremenskih ekstremih. V: Ujma, št. 22, 2008. Dostopno na: <http://www.sos112.si/slo/tdocs/ujma/2008/200.pdf>, 24.03.2020.
57. Oblikovanje Evrope, odporne proti podnebnim spremembam – nova strategija EU za prilagajanje podnebnim spremembam, Bruselj, februar 2021
58. Doseganje podnebne nevtralnosti do leta 2050: strateška dolgoročna vizija za uspešno, moderno, konkurenčno in podnebno nevtralno gospodarstvo EU. Luxembourg: Urad za publikacije Evropske unije, 2019
59. Podatki občine o javni razsvetljavi ter številu svetilk, ki ustrezajo zakonodaji v letu 2020, Občina Jesenice, Komunalna direkcija, ga. A. Sirk, 21.09.2021
60. Sporočilo komisije evropskemu parlamentu, svetu, evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in odboru regij EMPT: Pot do zdravega planeta za vse – Evropska komisija, Bruselj, maj 2021, dostopno na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/HTML/?uri=CELEX:52021DC0400&from=EN>, 27.9.2021
61. Spletna stran Občine Jesenice, <https://www.jesenice.si/pomembni-projekti/item/19612-vodovod-planina-pod-golico-plavski-rovt-zerjavec>, 28.9.2021
62. Spletna stran Občine Jesenice, <https://www.jesenice.si/pomembni-projekti/item/21460-obnova-vodovodnega-sistema-pericnik>, 28.9.2021
63. Sporočilo komisije Evropskemu parlamentu, svetu, evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in odboru regij, Strategija EU za biotsko raznovrstnost do leta 2030, Vračanje narave v naša življenja, COM(2020)380 final, Bruselj, 20.05.2020
64. Poti vnosa invazivnih tujerodnih vrst, Določitev prednostnih poti nenamernega vnosa in širjenja invazivnih tujerodnih vrst, ki zadevajo Unijo, ZRSVN, Ljubljana, januar 2020
65. Revizijsko poročilo učinkovitost varstva pred invazivnimi tujerodnimi vrstami, številka: 320-8/2018/28, Računsko sodišče, Ljubljana, 20. maja 2019
66. Načrt odstranitve tujerodnih invazivnih rastlinskih vrst za Občino Jesenice, št. 71/1-2012, Marbo, d.o.o. Bled, Lesce, oktober 2012
67. Spletni portal Invazivke, <https://www.invazivke.si/>
68. Sporočilo komisije Evropskemu parlamentu, svetu, evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in odboru regij, Evropska strategija za plastiko v krožnem gospodarstvu, COM(2018) 28 final, Strasbourg, 16.1.2018
69. Program ravnanja z odpadki in programa preprečevanja odpadkov Republike Slovenije, Vlada RS, Ljubljana, junij 2016
70. Register divjih odlagališč, <http://register.ocistimo.si/RegisterDivjihOdlagalisc/index.jsp?page=izvoz>
71. Revizijsko poročilo, Urejanje črnih odlagališč, Računsko sodišče v Ljubljani, september 2009
72. Priročnik za čiščenje in recikliranje gradbenih odpadkov iz divjih odlagališč, Konzorcij projekta ReBirth, November 2014
73. Podatki občine Jesenice, oddelek za okolje in prostor, mag. Valentina Gorišek
74. Podatki o intervencijah, Uprava za zaščito in reševanje, dostopno na: <https://spin3.sos112.si/javno/porocilo>
75. Poročila o izpolnitvi obveznosti za naprav v trgovanju z emisijskimi kuponi, ARSO, podnebne spremembe, dostopno na: <https://www.gov.si teme/trgovanje-s-pravicami-do-emisije/#e26054>

76. Načrt zmanjševanja poplavne ogroženosti za obdobje 2017-2021, Vlada RS, julij 2017, https://www.gov.si/assets/ministrstva/MOP/Dokumenti/Voda/NZPO/606504549e/nzpo_2017_2021.pdf,
77. Resolucija o nacionalnem planu zdravstvenega varstva 2016-2025 »Skupaj za družbo zdravlja« (ReNPZV16-25), (Ur. l. RS, št. 25/16), marec 2016
78. SURS, podatki o študentih terciarnega izobraževanja po občini stalnega prebivališča in vrsti izobraževanja, Slovenija, letno, <https://pxweb.stat.si/SiStatData/pxweb/sl/Data/-/0955069S.px>,
79. Zdravje in onesnažen zrak v UE Jesenice, kurilna sezona 2008-2014, Simona Perčič, dr.med., NIJZ, april 2019
80. Masno in koncentracijsko obremenjevanje okolja v občini Jesenice v letu 2020, št. 101/1-2021, Marbo Okolje d.o.o., Lesce, oktober 2021
81. Program oskrbe s pitno vodo v občini Jesenice za obdobje 2022 do 2025, JEKO d.o.o., Jesenice, predlog oktober 2021

9. PRAVNI AKTI

V nadaljevanju podajamo seznam pravnih aktov, ki smo jih uporabili pri izdelavi pričujočega OPVO. Navajamo slovensko zakonodajo in lokalno zakonodajo ter dokumente Evropske unije, ki se nanašajo na področje varstva okolja.

1. Splošni akti

- a) Zakon o varstvu okolja ZVO-1 (Ur. l. RS, št. 39/06-UPB1, 49/06-ZMetD, 66/06 Odl.US: U-I-51/06-10, 112/06 Odl.US: U-I-40/06-10, 33/07-ZPNačrt, 57/08-ZFO-1A, 70/08, 108/09, 108/09-ZPNačrt-A, 48/12, 57/12, 97/12 Odl.US: U-I-88/10-11, 92/13, 56/15, 102/15, 30/16, 61/17-GZ, 21/18 – ZNOrg in 84/18 – ZIURKOE, 158/20)
- b) Resolucija o Nacionalnem programu varstva okolja za obdobje 2020-2030 (Ur.l.RS, št. 31/20)

2. Biotska raznovrstnost

- a) Zakon o ohranjanju narave (Ur. l. RS, št. 96/04 – UPB, 61/06 – ZDru-1, 8/10 – ZSKZ-B, 46/14 in 31/18, 82/20 – ZON-E)

3. Invazivne rastline

- a) Odredba o ukrepih za zatiranje škodljivih rastlin iz rodu Ambrosia (Ur. l. RS, št. 63/10)
- b) Uredba (EU) št. 1143/2014 Evropskega parlamenta in Sveta o preprečevanju in obvladovanju vnosa in širjenja invazivnih tujerodnih vrst.

4. Pitna voda

- a) Pravilnik o pitni vodi (Ur.l. RS, št. 19/04, 35/04, 26/06, 92/06, 25/09, 74/15, 51/17)

5. Podnebne spremembe

- a) Uredba o vrstah naprav, dejavnostih in toplogrednih plinih (Ur.l. RS, št. 197/20)
- b) Uredba o uporabi fluoriranih toplogrednih plinov in ozonu škodljivih snoveh (Ur.l. RS, št. 60/16)
- c) Uredba o izvajanju Uredbe ES o določenih fluoriranih toplogrednih plinih (Ur.l. RS, št. 32/07)

- d) Uredba o izvajanju uredbe (ES) o snoveh, ki tanjšajo ozonski plašč (Ur.l. RS, št. 57/11)
- e) Celoviti nacionalni energetske in podnebni načrt (NEPN) do leta 2030 (Sprejet 27. februarja 2020)
- f) Resolucija o Dolgoročni podnebni strategiji Slovenije do leta 2050 (Ur. l. RS, št. 119/21)

6. Tveganje za okolje

- a) Uredba o preprečevanju večjih nesreč in zmanjševanju njihovih posledic (Ur.l. RS št. 22/16)
- b) Direktiva 2012/18/EU Evropskega parlamenta in sveta o obvladovanju nevarnosti večjih nesreč, v katere so vključene nevarne snovi.
- c) Uredba 1907/2006: Evropskega parlamenta in sveta o registraciji, avtorizaciji in omejevanju kemikalij (REACH)
- d) Uredba 1272/2008 Evropskega parlamenta in sveta o razvrščanju, označevanju in pakiranju kemikalij (CLP)

7. Elektromagnetno sevanje:

- a) Uredba o elektromagnetnem sevanju v naravnem in življenjskem okolju (Ur.l. RS št. 70/96, 41/04-ZVO-1)

8. Svetlobno onesnaževanje

- a) Uredba o mejnih vrednostih svetlobnega onesnaževanja okolja (Ur.l. RS, št. 81/07, 109/07, 62/10, 46/13)

9. Ravnanje z odpadnimi vodami

- a) Uredba o odvajanju in čiščenju komunalne odpadne vode (Ur.l. RS, št. 98/15, 76/17 in 81/19)